Jäppilän taajaman asema-kaavamuutos, laajennus ja kumoaminen

KAAVASELOSTUS

Pieksämäen kaupunki

luonnos

5.9.2025

P40819

Sisällys

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT ... 5
1.1 Tunnistetiedot ... 5
1.2 Kaava-alueen sijainti ja yleiskuvaus ... 6
1.3 Kaavamuutoksen tarkoitus ... 7
2 TIIVISTELMÄ ... 8
2.1 Kaavaprosessin vaiheet ... 8
2.2 Asemakaava ... 8
2.3 Asemakaavan toteuttaminen ... 8
3 LÄHTÖKOHDAT ... 9
3.1 Suunnittelutilanne ... 9
3.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ... 9
3.1.2 Maakuntakaavoitus ... 9
3.1.3 Yleiskaava ... 12
3.1.4 Asemakaava ... 13
3.1.5 Rakennusjärjestys ... 14
3.1.6 Pohjakartta ... 14
3.2 Selvitys suunnittelualueen oloista ... 14
3.2.1 Alueen yleiskuvaus ... 14
3.2.2 Luonnonympäristö ... 15
3.2.3 Väestö ... 19
3.2.4 Rakennettu ympäristö ... 20
3.2.5 Kulttuuriympäristö ... 25
3.2.6 Virkistys ... 27
3.2.7 Tekninen huolto ... 27
3.2.8 Liikenne ... 27
3.2.9 Ympäristöhäiriöt ... 29
3.2.10 Maanomistus ... 32
4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET ... 33
4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve ... 33

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset ... 33
4.3 Osallistuminen ja yhteistyö ... 33
4.3.1 Osalliset ... 33
4.3.2 Vireilletulo ... 34
4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely ... 34
4.3.4 Viranomaisyhteistyö ... 35
4.4 Asemakaavan tavoitteet ... 35
5 ASEMAKAAVAN KUVAUS ... 35
5.1 Kaavan rakenne ... 35
5.2 Mitoitus ... 35
5.3 Muutokset kortteleittain voimassa olevaan asemakaavaan verrattuna ... 37
5.4 Aluevaraukset ... 52
5.4.1 Korttelialueet ... 52
5.4.2 Muut alueet ... 53
5.4.3 Katualueet ... 54
5.4.4 Muut merkinnät ... 54
5.4.5 Yleismääräykset: ... 57
5.4.6 Kunnallistekniikka ... 58
5.5 Ympäristön häiriötekijät ... 58
5.6 Nimistö ... 58
5.7 Vaikutusten arviointi ... 59
5.7.1 Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ... 59
5.7.2 Kaavan suhde maakuntakaavaan ... 59
5.7.3 Kaavan suhde yleiskaavaan ... 59
5.7.4 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ... 61
5.7.5 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ... 62
5.7.6 Vaikutukset liikenteeseen ... 62
5.7.7 Vaikutukset luonnonympäristöön ja maisemaan ... 62
5.7.8 Vaikutukset pohjavesiin ja pintavesiin ... 62
5.7.9 Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset ... 63

5.7.10 Ilmastovaikutukset 63

6 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS..... 64

Liitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Luontoselvitys, Enviro 29.3.203
Arkeologinen inventointi 2021, Mikroliitti Oy
Meluselvitys, Hiidenlahden asemakaava-alue, Ramboll 31.3.2020
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman vastineet
Luonnoksen palaute ja vastineet (liitetään myöhemmin)
Ehdotuksen palaute ja vastineet (liitetään myöhemmin)
Asemakaavan seurantalomake (liitetään myöhemmin)

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1 Tunnistetiedot

Kunta	Pieksämäki
Kaavan nimi	**Jäppilän taajaman asemakaavan muutos, laajennus ja kumoaminen**
Asemakaava koskee:	Asemakaavaa koskee tiloja 593-440-5-317, 593-440-5-291, 593-440-5-70, 593-440-5-339, 593-440-4-28, 593-440-4-29, 593-440-4-60 (osa), 593-440-5-273 (osa), 593-440-5-233, 593-440-5-114.
Asemakaavan kumoaminen koskee:	Asemaakaavamuutoksella kumotaan puisto-, maantien, maa- ja metsätalous-, yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue sekä osaa urheilu- ja virkistyspalvelujen alueita.
Asemakaavan muutos koskee:	Asemakaavamuutos koskee Jäppilän taajaman kortteleita 2-6, 6A, 7, 7a, 8-10, 10A, 11, 11A, 12, 12A, 14-17, 19-21, 21a, 21b, 22-25, tori, hautausmaa-, vesi-, puisto-, lähivirkistys-, venevalkama-, yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue, yleisen pysäköinnin, maa- ja metsätalous-, maantien, urheilu- ja virkistyspalvelujen sekä katualueita.
Asemakaavan muutoksella ja laajennuksella muodostuvat:	Asemakaavan muutoksella muodostuvat korttelit 2-12, 14-17, 19-36, tori, energiahuollon, hautausmaa-, vesi-, lähivirkistys-, leikkipuisto, urheilu- ja virkistyspalvelujen, maantien, yleisen pysäköinnin, maa- ja metsätalous- sekä katualueet.
Kaavanlaatija	FCG Rakennettu Ympäristö Oy Mirjam Hyvönen, arkkitehti SAFA, YKS 692
Hyväksyminen:	Kaupunginvaltuusto __.__.2025 §__

Suunnitteluorganisaatio
Pieksämäen kaupunki vastaa kaavan laatimisen ohjaamisesta ja tiedottamisesta sekä nähtäville asettamisesta ja näiden vaiheiden palautteen keräämisestä.

Pieksämäen kaupunki
PL 125, 76101 Pieksämäki
käyntiosoite Naarajärven palvelupiste
Kanttila 2. krs, Vilhulantie 5, Naarajärvi

tekninen johtaja
Pekka Häkkinen
puh. 044 588 3223
sähköposti: pekka.hakkinen@pieksamaki.fi

1.2 Kaava-alueen sijainti ja yleiskuvaus

Asemakaavan muutos laaditaan Pieksämäen kaupungin Jäppilän taajamaan. Jäppilä sijaitsee n. 20 km päässä Pieksämäen keskustaajamasta. Suunnittelualue käsittää kokonaisuudessaan nykyisen Jäppilän taajaman asemakaava-alueen sekä laajennusalueen Hiidenlahdessa (n. 1,2 ha).

Suunnittelualueen pinta-ala on n. 72 ha. Asemakaava rajautuu vesistöihin Heikinlampi, Ahvenlampi, Hiidenlampi ja Syvänsi.

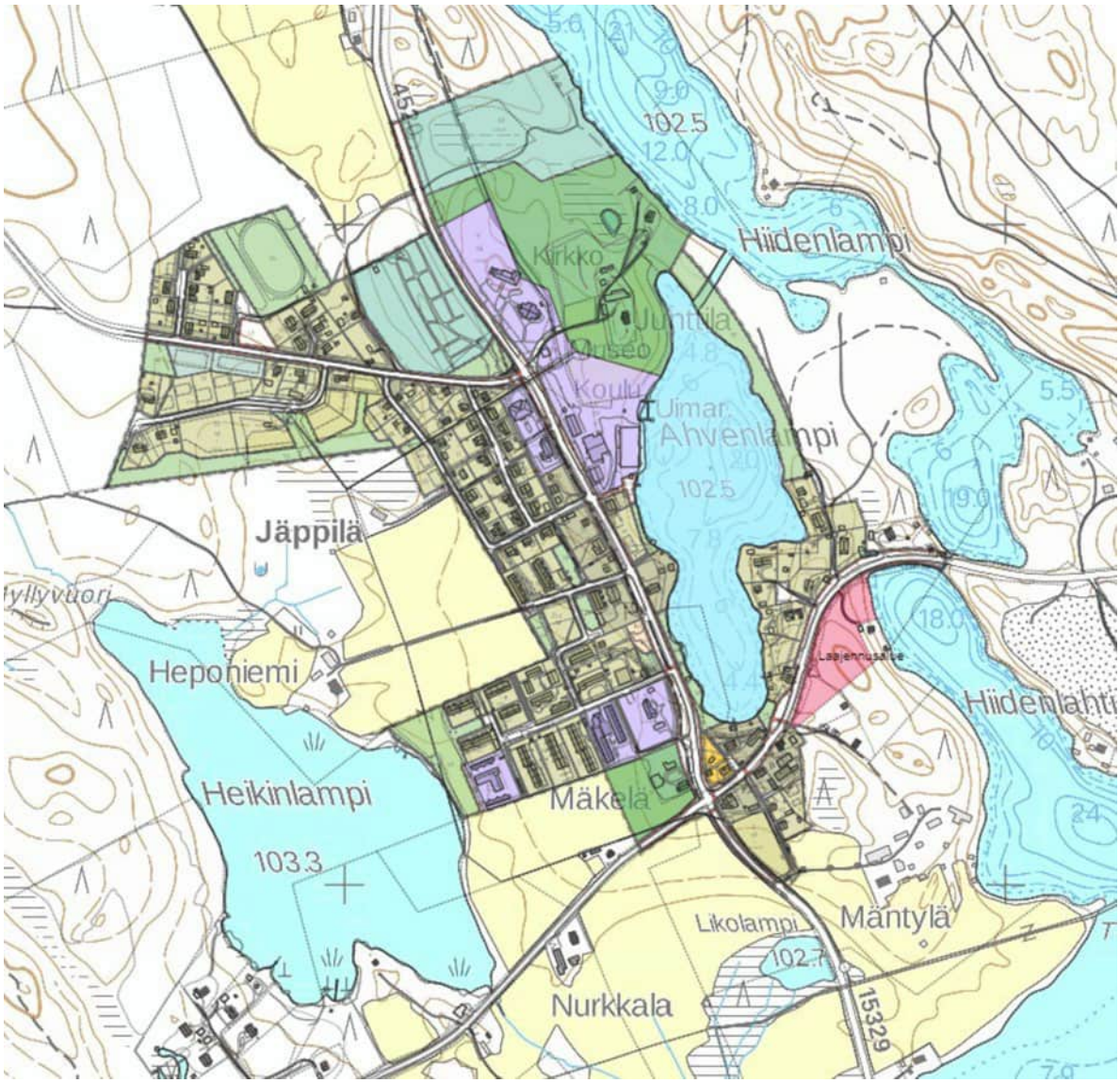

Kuva 1. Suunnittelualue käsittää nykyisen Jäppilän taajaman alueen sekä Hiidenlahden laajennusalueen.

1.3 Kaavamuutoksen tarkoitus

Pieksämäen alueen palvelu- ja väestörakenteen muuttumisen myötä on syytä ottaa tarkasteluun taajamien asemakaavojen ajantasaisuus. Kaavamuutoksessa osoitetaan riittävät tonttivarannot eri toimintojen kehittämiseksi pitkällä aikavälillä.

Kaavan yhteydessä selvitetään kaavamuutosalueen kulttuuriympäristöarvot, luonto- ja maisemaarvot sekä maantiealueiden meluarvot. Asemakaavamuutoksessa huomioidaan toteutunut ja tuleva uusi rakentaminen.

Suunnittelualueen sijainti ja likimääräinen rajaus on esitetty kuvassa 1.

Jäppilän asemakaavaa on muutettu ottaen huomioon:

- toteutunut maankäyttö
- kaupungin palvelutuotannosta poistuvien rakennusten muuttuva käyttötarkoitus
- asuin- ja työpaikkatonttien sijoittaminen alueelle
- liikenneyhteydet: katu- ja tiealueet
- kunnallistekniikan vaatimat varaukset
- alueen luontoarvot, kulttuuriympäristö, virkistyskäyttö, maasto-olosuhteet

Suunnittelualueelle tehdyt muutokset kortteleittain on esitetty selostuksen luvussa 5.

2 TIIVISTELMÄ

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

Vireilletulo: 5.2.2019 § 18.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä: 22.11.–22.12.2021

Kaavaluonnos nähtävillä: __.__.–__.__.2025

Kaavaehdotus nähtävillä: __.__.–__.__.2026

2.2 Asemakaava

Asemakaavan muutos on lähtenyt vireille Pieksämäen kaupungin aloitteesta.

Asemakaava on laajentunut Hiidenlahden alueella, jonne on osoitettu 2 uutta asuinpientalojen korttelialueita sekä maa- ja metsätalousalue pääasiassa toteutuneen tilanteen mukaisesti. Asemakaava on myös laajentunut Hiidenlammen rannalle, jonne on osoitettu kaksi rakennuspaikkaa toteutuneen tilanteen mukaisesti.

Kaavalla kumotaan tarpeeton osa urheilualuetta urheilukentän itäpuolella, ET- ja M-alueita Jäppilän kirkkotien varressa kirkon ja seurakuntatalon pohjoispuolelta. Lisäksi kumotaan puistoalue Ahvenlammen rannassa, lammen itäpuolella sekä osa Maavedentiestä kaava-alueen eteläosassa.

Kaavamuutoksella on ajantasaistettu kaavamerkintöjä oleva rakennettu ympäristö huomioiden. Suunnittelualueen käyttötarkoitukset, aluerajaukset ja tonttijako on tarkistettu. Kaavassa on päivitetty vanhentuneet liikennealueita koskevat LYS- ja LYT-merkinnät.

Asemakaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 72 ha. Kaava-alueelle on osoitettu yhteensä noin 71440 k-m² rakennusoikeutta, mikä vastaa e=0,10 kokonaistehokkuutta. Asemakaavan laajennuksen pinta-ala on noin 3,95 ha. Kumottavan alueen pinta-ala on 9,9 ha. Koko kaavan nähden rakennusoikeus on pienentynyt korttelien 8 ja 90 supistamisen johdosta. Poistuvan ja kaavamuutoksen rakennusoikeuden erotus on -1724 k-m².

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

Asemakaavaa voidaan alkaa toteuttaa kaavan saatua lainvoiman.

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Suunnittelutilanne

3.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000. Valtioneuvosto hyväksyi uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 14.12.2017 ja ne astuivat voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa,
- auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,
- toimia kaavoituksen ennakko-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävissä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennakko-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä sekä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa

Alueidenkäyttölain (AKL) mukaan ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät yleiskaavaan osin maakuntakaavan kautta.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- tehokas liikennejärjestelmä
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- uusiutumiskykyinen energiahuolto

3.1.2 Maakuntakaavoitus

Etelä-Savoon on laadittu kaikkiaan kolme maakuntakaavaa. Ne ovat voimassa yhtä aikaa.

- Etelä-Savon maakuntakaava vuodelta 2010
- Tuulivoimaa käsitellyt Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava vuodelta 2016 sekä
- Edellisten päivittämiksesi laadittu Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava vuodelta 2016

Etelä-Savossa parhaillaan valmisteltava Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaava.

Etelä-Savon maakuntavaltuusto hyväksyi Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan 4.12.2024 (§ 28). Samalla maakuntavaltuusto päätti kumota voimassa olevista maakuntakaavoista ne merkinnät ja määräykset, joihin neljännessä vaihemaakuntakaavassa on osoitettu muutoksia.

Etelä-Savon maakuntahallitus on päättänyt (27.1.2025 § 7) määrätä alueidenkäyttölain 201 §:n nojalla 4. vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Maakuntakaavayhdistelmässä Jäppilä on osoitettu paikalliskeskukseksi (Jäppilän taajama, a 11.2). Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen ja seutukeskusten taajamatoimintojen alueet. Merkintä sisältää asumisen, kaupan, matkailun, palvelujen, hallinnon, teollisuus- ja muiden työpaikka- ym. taajamatoimintojen alueita. Samoin siihen sisältyy virkistys-, puisto- ja erityisalueita sekä pääväyliä pienempiä liikennealueita. Alueen maankäyttö ja rakentaminen edellyttävät yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Muut suunnittelua ohjaavat merkinnät:

- Melontareitti, ohjeellinen (mlr 11.66 / Syvänsin-Joroisten melontareitti)
    - Merkinnällä osoitetaan ohjeellisina maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä melontareittejä.
- Retkeilyreitti, ohjeellinen (rr 11.71 / Pieksämäen seudun reitit)
    - Merkinnällä osoitetaan ohjeellisina maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä retkeilyreittejä.
- Seututie (Pieksämäki-Jäppilä-Varkaus/ st 11.152)
    - Seututienä osoitetaan seutukuntien liikennettä palvelevien ja seutukuntia pääteihin yhdistäviä teitä. merkinnällä osoitetaan myös merkitykseltään vastaavat kadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Yhdystie (Maavesi / yt 11.159)
    - Yhdysteinä osoitetaan merkittäviä kyläverkoston tai kuntien yhteistoiminnan kannalta tärkeitä teitä ja katuja. Merkintään liittyy MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Päävesijohto, ohjeellinen linjaus (v 11.394/ Jäppilä-Pieksämäki)
    - Merkinnällä osoitetaan uusia merkittäviä johtoja, joiden linjauksesta ja toteuttamisesta ei ole olemassa tarkkoja suunnitelmia. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Runkoviemäri (j 11.397 / Jäppilä-Vehkanotko)

- o Merkinnällä osoitetaan jäteveden johtamisen kannalta merkittävät yhteydet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

- Pohjavesialue (pv 11.278 / Hiidenlampi)
  - o Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät (I luokan) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokan) pohjavesialueet. Suunnittelu määräys: Alueelle ei tule sijoittaa pohjaveden laadulle vaaraa aiheuttavaa toimintaa ja pohjavedeksi imeytyvän veden määrä tulee säilyttää riittävänä. Maa-ainesten ottaminen tulee sallia vain maisemointialueille, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua tai vähennä saatavan pohjaveden määrää. Suositus: alueelle tulisi laatia suojelusuunnitelma.

- Kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä alue (ma 11.569 / Niemenkylä ja ma 11.558 / Jäppilän kirkonmäki ja Puotimäki)
  - o Osa-alueen erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä, jolla osoitetaan maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Alueeseen sisältyvät yksittäiset arvokohteet on lueteltu ja esitetty kohdeluettelossa. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja omi-naislaadun säilyttämiseksi. Suositus: Ympäristöön merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

    - Alueella olevat rakennuskohteet ovat Kotiseutumuseo, Kievari, Kirkonkylän koulu ja pappila.

- Rakennussuojelukohde (SR 11.619 / Jäppilän kirkko)
  - o Merkinnällä osoitetaan rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain, maankäyttö- ja rakennuslain tai muun erityislainsäädännön nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja pienialaisia alueita ja kohteita. Suunnittelumääräys: Kohteen ja sen ympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokas kokonaisuus ja erityispiirteet. Toimenpiteistä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Kuva 2: Ote maakuntakaavayhdistelmästä.

Maakuntakaavassa on esitetty maakunnan alueidenkäytön kehittämisen strategiset linjaukset käyttämällä ns. **kehittämisperiaatemerkintöjä**. Kehittämisperiaatemerkinnöillä osoitetaan Etelä-Savon alueidenkäytön kehittämisen keskeiset suuntaviivat. Jäppilä on osoitettu merkinnällä pieni maaseututaajama ja merkintään liittyvän kehittämissuosituksen mukaan:

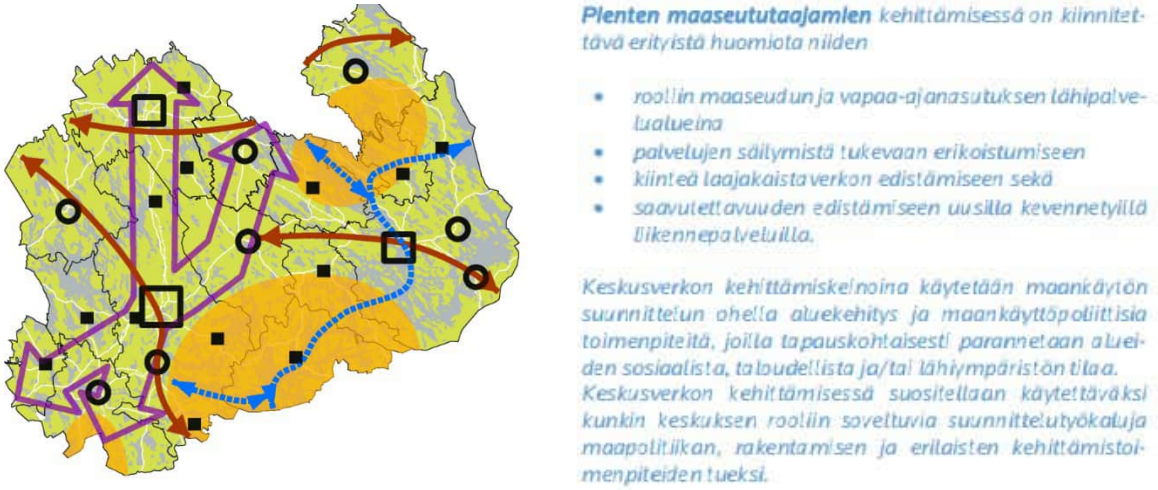

Kuva 3: Ote maakuntakaavan kehittämisperiaatekartasta.

3.1.3 Yleiskaava

Jäppilän asemakaava-alueelle ei ole laadittu yleiskaavaa.

3.1.4 Asemakaava

Suunnittelualueen asemakaavat on hyväksytty vuosina 1966–2016, eriaikoina hyväksyttyjä asemakaavoja on yhteensä 13 kpl. Yhdistelmä voimassa olevista asemakaavasta ilmenee oheisesta kuvasta.

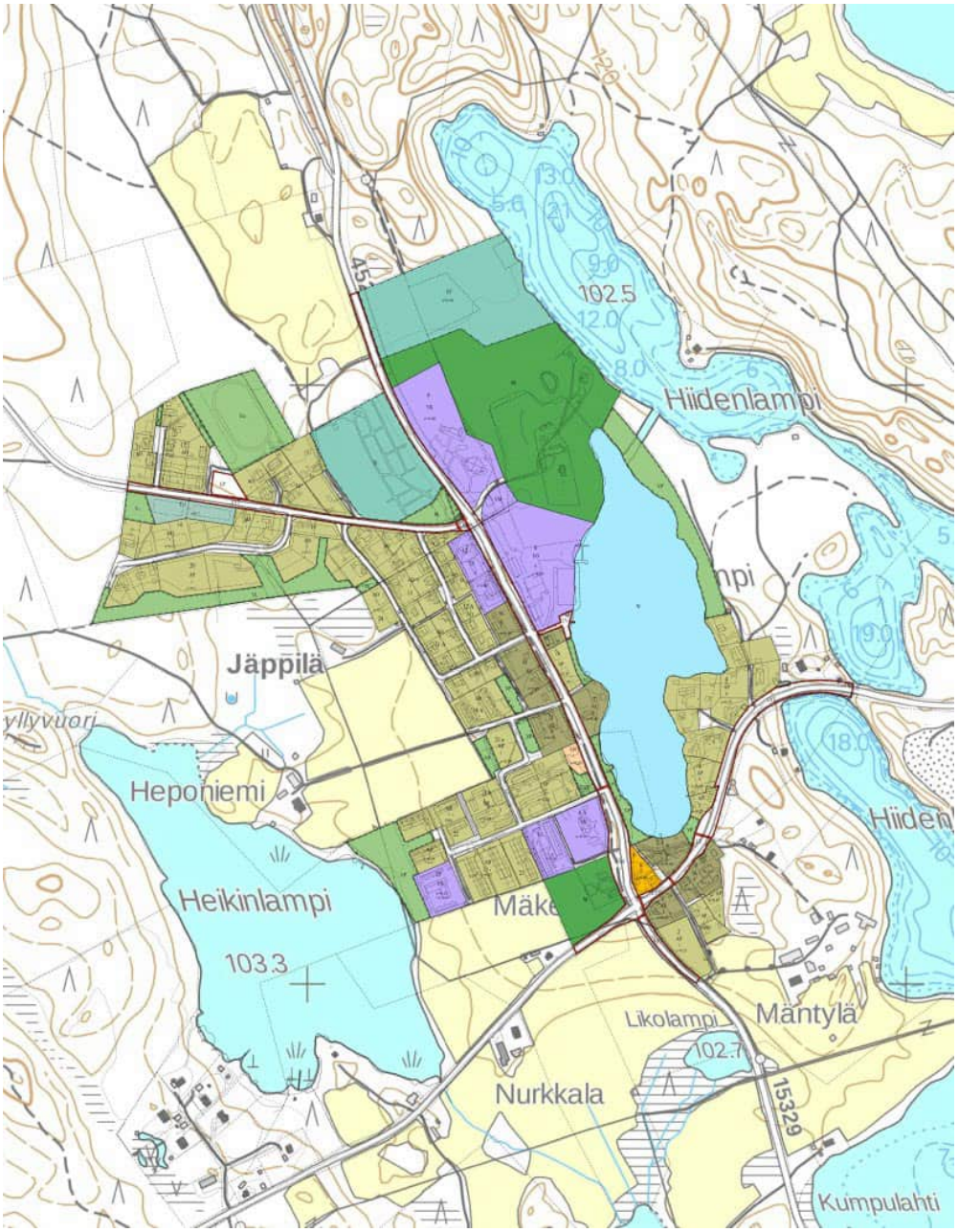

Kuva 4: Ote asemakaavayhdistelmästä.

3.1.5 Rakennusjärjestys

Pieksämäen kaupungin rakennusjärjestys on ollut voimassa 1.1.2007 alkaen. Pieksämäen rakennusvalvonta on käynnistänyt rakennusjärjestyksen uusimisen. Tekninen lautakunta on päättänyt 15.5.2025 § 65, että uuden rakennusjärjestyksen luonnos asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään mielipiteet ja lausunnot. Uuden rakennusjärjestyksen luonnos ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma olivat nähtävillä 3.6. – 4.7.2025 välisen ajan. Mahdolliset mielipiteet ja lausunnot pyydetty toimittamaan 4.7.2025 mennessä.

3.1.6 Pohjakartta

Pieksämäen kaupungin numeerinen pohjakartta täyttää asetuksen 1284/99 vaatimukset.

3.2 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.2.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualueen pinta-ala on noin 72 ha. Suunnittelualue sijoittuu Pieksämäen koillisosaan, n. 20 km päähän keskustaajamasta.

Suunnittelualue käsittää nykyisen Jäppilän taajaman asemakaava-alueen kokonaisuudessaan. Pääosa nykyisestä asemakaavasta sijoittuu Heikinlammen ja Hiidenlammen väliselle alueelle. Alue on osin rakennettua aluetta mutta alueella on myös rakentamattomia alueita sekä lähivirkistys- ja maa- ja metsätalousalueita. Asemakaavan mukaisesta maankäytöstä on alueella toteutunut vain osa ja alueella on myös toteumattomia alueita.

Alueen rakennuskanta ja taajamarakenne ilmenevät oheisesta ilmakuvasta.

Kuva 5: Ortokuva suunnittelualueesta. MML

3.2.2 Luonnonympäristö

Maastonmuodot ja maaperä

Pieksämäki kuuluu Itäisen Järvi-Suomen maisemamaakuntaan ja sen sisällä Savon-selän seutuun. Pieksämäellä ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Jäppilän taajaman alueen kallio-perä on kiillegneissiä ja granodioriittia. Maaperä on pääasiassa hiekkaa ja alueen länsiosassa karkeaa hietaa.

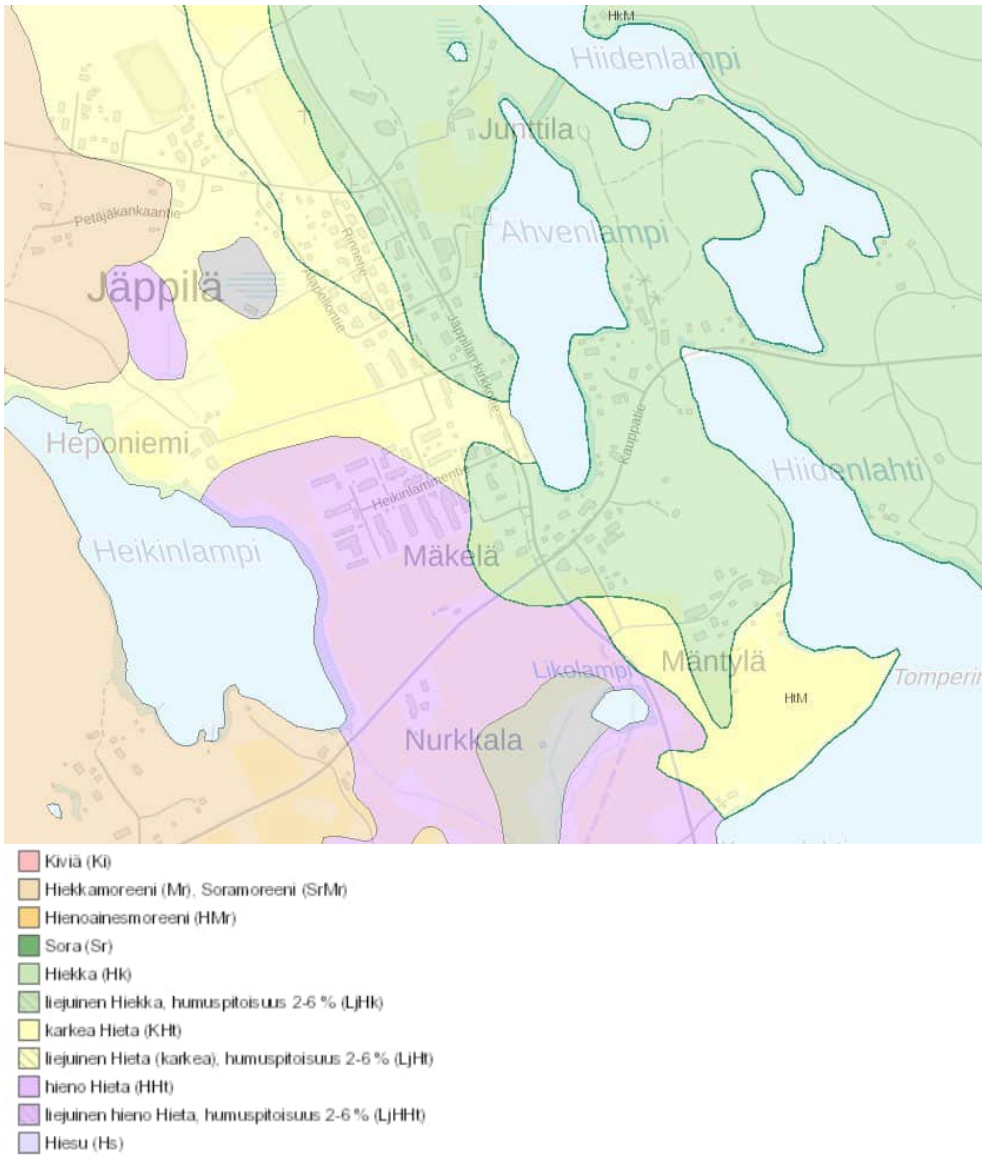

Kuva 6: Ote Jäppilän alueen maaperätiedoista (GTK Maankamara)

Vesistöt ja vesitalous

Kaava-alue rajoittuu osin kolmeen vesistöön: Heikinlampeen, Hiidenlampeen ja Syvänsin Hiidenlahteen. Lisäksi Ahvenlampi sijaitsee kokonaan suunnittelualueella.

Pohjavesiolosuhteet

Pääosa kaava-alueesta sisältyy Hiidenlampi 1 -nimiseen vedenhankintaa varten tärkeään pohjavesialueeseen.

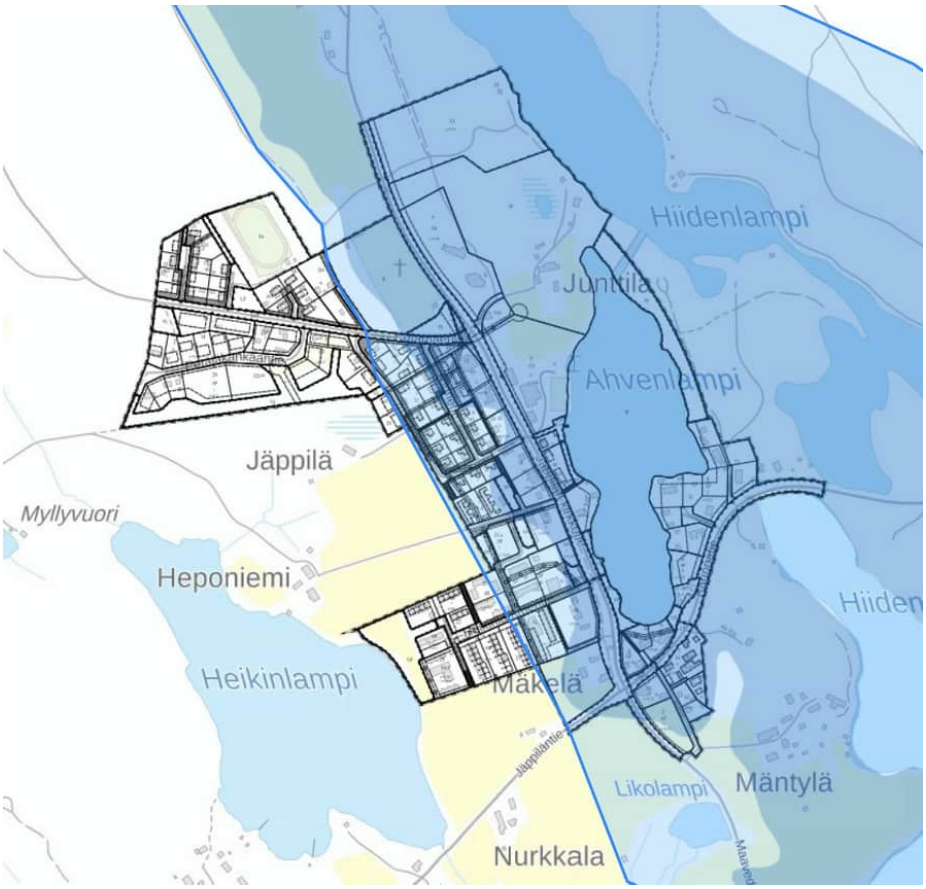

Kuva 7. Hiidenlammen pohjavesialueen rajaus Jäppilän taajaman kohdalla. (MML)

Kasvillisuus ja eläimistö

Asemakaavatyötä varten suunnittelualueelle on laadittu luontoselvitykset, joiden laatimisesta vastasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy kesällä 2022. Selvityksessä on tarkasteltu suunnittelualueen kasvillisuutta ja eläimistöä. Selvitys käsittää kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen, liito-oravaselvityksen, viitasammakkoselvityksen, lepakkoselvityksen ja linnustoselvityksen.

Eliömaantieteellisessä aluejaossa Pieksämäki kuuluu eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen ja sen sisällä Järvi-Suomen lohkoon. Alueella vallitsevat tuoreet ja kuivahkot kangasmetsät. Suokasvillisuuden aluejaossa seutu kuuluu Sisä-Suomen vietto- ja rahkakeitaiden alueeseen.

Kaava-alue on suurimmaksi osaksi rakennettua aluetta. Ainoa laajempi rakentamaton ja metsäinen alue sijaitsee selvitysalueen pohjoispäässä. Muualla kaavamuutosalueella on pienempiä metsiköitä rakennettujen tonttien ja teiden välissä.

Arvokkaat luontokohteet

Kaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppejä tai

luonnonmuistomerkkejä. Maastoselvityksessä ei todettu kohteita, jotka täyttäisivät luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien kriteerit.

Jäppilän taajaman asemakaavamuutoksen luontoselvityksessä todettiin vain vähän sellaisia erityisiä luontoarvoja, jotka tulisi ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Selvitysalueelta rajattiin kaksi arvokasta luontokohdetta (kuva 3). Molemmilla pienialaisilla soilla esiintyy uhanalaisia ja/tai silmälläpidettäviä luontotyyppejä. Lisäksi toisella suolla on pieni luonnontilainen lampi, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty vesilaissa. Kohteet sijaitsevat asemakaavassa kumottavalla alueella.

Kuva 8. Arvokkaiden luontokohteiden (sininen rasteri) sijainti selvitysalueella (sijoittuvat asemakaavassa kumottavalle alueelle).

EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista ei tavattu liito-oravaa, viitasammakkoa, siro-, täplä- tai lummelampikorentoa eikä kirjoverkkoperhosta. Lepakkoselvityksen tulosten perusteella rajattiin yksi luokan III lepakkoalue (kuva 4), joka voidaan huomioida kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei löydetty, mutta niitä sijaitsee todennäköisesti alueen vanhoissa rakennuksissa, joita ei tässä työssä tarkastettu.

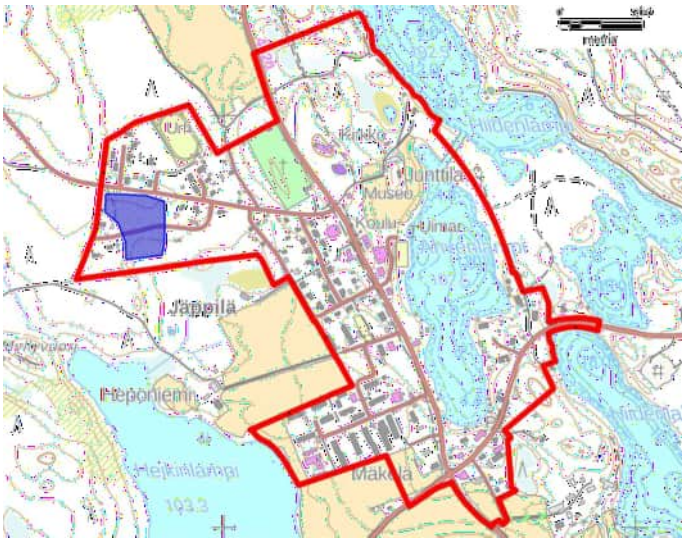

Kuva 9. Vuoden 2022 selvityksen tulosten perusteella rajattu luokan III lepakkoalue (sininen rasteri).

Kaava-alueen pesimälinnustoon kuuluu muutamia huomionarvoisia lajeja. Niiden kaavallinen huomioiminen on vaikeaa eikä tarkoituksenmukaista, sillä useimpien lajien esiintyminen ja reviirien sijainti voi vaihdella vuodesta toiseen.

3.2.3 Väestö

Jäppilän taajaman postinumeroalueella 77570 asukasmäärä vuonna 2023 oli 623 henkilöä (Tilastokeskus, Postinumeroalueittainen avoin tieto).

Vuodesta 2018 asukasmäärä on vähentynyt 51:lla henkilöllä. Jäppilän taajaman asukkaista yli 44-vuotiaita on vuoden 2023 tiedoilla noin 75 prosenttia ja yli 64-vuotiaita noin 45 prosenttia. (kuva 9)

Omakotitontteja voimassa olevassa asemakaavassa on n. 60 kpl, joista n. 20 % on toteutumatta. Asuinpientalojen (AP) tontteja on n. 20 kpl, joista on rakentamatta n. 30 %. Rivitaloille (AR) ja asuin-, liike- ja toimistorakennuksille (AL) rakennuspaikkoja on osoitettu n. 25 kpl, joista yksi on rakentamatta. Taajama-alueella uudisrakentaminen asuin käyttöön on ollut vähäistä. Vuonna 2018 Heikinlammentielle valmistui palvelutalo, uusia omakoti- tai rivitaloja ei ole valmistunut vuoden 2006 jälkeen Jäppilän asemakaava-alueelle.

Tulevaisuus
Väestönkehitys on trendin mukaan vähenevä ja vanheneva. Näin ollen yhdyskunnan kehittämisen periaate on toisenlainen kuin alueilla, jossa suunnittelu nojaa kasvuun, väestön, talouden ja rakentamisen lisääntymiseen. Vetovoimatekijät ja kehittämisperiaatteet supistuvilla alueilla voivat liittyä elämänlaadun, kulttuuriperinnön, paikallisuuden ja maiseman vaalimiseen.

Pieksämäen strategia ja elinvoimaohjelma 2018–2027 korostavatkin palveluiden turvaamista, yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja elinympäristön laatua. Pieksämäen strategisena päämääränä on kehittää viihtyisiä ja toimivia asuinympäristöä koko maaseutukaupungin alueella sekä tarjota toimivat palvelut keskustassa ja kylillä.

Asukaat postinumeroalueella 77570 Jäppilän Keskus (Pieksämäki)

Vuosi	Asukkaat yhteensä (hlö)
2023	653
2022	654
2021	656
2020	674
2019	690
2018	704

Asukasrakenne postinumeroalueella 77570 Jäppilän Keskus (Pieksämäki) v. 2023

Ikäryhmä	Määrä (hlö)
0–15-vuotiaat	66
16–24-vuotiaat	24
25–44-vuotiaat	74
45–64-vuotiaat	197
yli 64-vuotiaat	292

Kuva 10. Alueen asukkaat ja asukasrakenne. Tilastokeskus, Postinumeroalueittainen avoin tieto

3.2.4 Rakennettu ympäristö

Alueen vanhempi rakennuskanta on keskittynyt Jäppilän kirkkotien ja Kauppatien varsille. Julkinen rakennuskanta sijaitsee näiden teiden varsilla tai niiden välittömässä läheisyydessä. Alueen muu rakennuskanta on pääasiassa asuinrakentamista. Suunnittelualueen rakennuskanta koostuu pääosin asuinpientaloista, rivitaloista sekä julkisista ja yksityisistä palvelu- ja liikerakennuksista. Asemakaava on monin paikoin toteutunut, mutta myös toteutumattomia alueita on alueella. Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueilla on rakennuksia, joiden pääasiallinen käyttötarkoitus ei ole nykyisen käytön mukainen.

Taajaman pohjoispuolella sijaitsee pientaloalueita. Kuusikankaantien, Kenttäpolun ja Leppätien varrella rakentaminen on matalaa, rakennustavaltaan ja -tyyliltään yhtenäistä pientaloasumista. Kenttäpolun päässä on urheilukenttä. Kotamäen tien pohjoispuolella on hautausmaa. Kotamäentien eteläpuolella rakentaminen on pohjoispuolta hajanaisempaa. Asuinrakennusalueita, jotka eivät ole toteutuneet asemakaavan mukaisesti ovat Petäjäkankaantien ja Alapelontien alueella.

Jäppilän seurakuntatalo, kirkko ja museo sijaitsevat kaava-alueen pohjoisosassa kyläkuvallisesti ja maisemallisesti tärkeällä paikalla. Kirkon itäpuolella Museotie 2 sijaitsee 1930-luvulla rakennettu Junttila-niminen asuinrakennus. Kohde sijaitsee kirkon ja Ahvenlammen välissä olevan pienen pellon keskellä. Kohde kuuluu kirkonkylän perinteiseen rakennuskantaan sekä toimintansa että rakennustapansa puolesta ja on näkyvällä paikalla kirkon vieressä.

Jäppilän kirkkotie on muuta maastoa korkeammalla ja sen varteen sijoittuu julkisemmat kohteet ja palvelut. Taajaman keskiosissa, keskusraittia matalammalla asuinrakentaminen on toteutunut

kohtuullisen yhtenäisenä ja Rinnetien alueelle on muodostunut matalaa pientalorakentamista. Heponiementien varrella on asuin- ja liikerakennuksia sekä rivitaloja. Heponiementien varrella on sekä asuin- ja liikerakennuksia että rivitaloja ja leikkipuisto.

Heikinlammentiellä on runsaasti eri-ikäisiä rivitaloja ja tien päässä on uudempia rivitalomallisia palveluasuntoja. Heikinlammentien alkupäässä, Jäppilän kirkkotiehen rajautuen sijaitsee 1950-luvun liikerakennus. Pappilankujalla sijaitsee vuonna 1877 rakennettu nykyisin yksityisessä omistuksessa oleva entinen pappila ja kirkkoherranvirasto. Puistomainen tontti sijaitsee maisemallisesti kauniilla ja näkyvällä paikalla mäen päällä Jäppilän kirkkotien varrella rehevän kasvillisuuden takana.

Jäppiläntien / Kauppatien (453) varrella sijaitsee perinteistä kirkonkylän rakennuskantaa: Kauppatie 7, joka on 1920-luvulla rakennettu, hyvin säilynyt entinen kauppa- ja asuinrakennus, joka on nykyisin käytössä asuinrakennuksena. Lisäksi Kauppatie 3, arviolta 1800–1900 -lukujen vaihteessa rakennettu entinen kaupparakennus, jossa toimii kesäisin kesäkahvila. Puotimäen osuuspankkitalo, Kauppatie 6 B, 1953, joka toimii nykyisin asuinrakennuksena. Kauppatie 4 sijaitsee 1950-luvulla rakennettu liikerakennus. Risteysalueen tuntumaan sijoittuu edellä mainittujen kohteiden lisäksi liikennepalveluita, kyläkauppa sekä yhdisystoiminnan käytössä olevia tiloja.

Kauppatien varressa kaava-alueen itäosissa Hiidenlahden, Hiidenlammen sekä Ahvenlammen tuntumassa on eri-ikäistä ja rakennustavaltaan vaihtelevaa pientaloasumista Rauhaniemenpolun ja Lampipolun varrella. Rauhaniemessä maisemallisesti kauniilla paikalla sijaitsee entinen alakoulu, joka on rakennettu 1920-luvulla ja on nykyisin asuinkäytössä.

Suunnittelualueen rakennuskantaa on esitetty seuraavissa kuvissa. Yksityisessä omistuksessa olevia pihapiirejä ei ole kuvattu vaan kohteita on kuvattu edellä sanallisesti. Kohteet on esitelty pohjoisesta etelään.

Kuva 11. Jäppilän seurakuntatalo, 1960-l. Arkkitehtuuriltaan rakennus poikkeaa huomattavasti Jäppilän kirkkotien varren perinteisestä rakennuskannasta sekä puukirkon uusgoottilaisesta arkkitehtuurista. Rakennus on nykyisin tyhjillään. (FCG Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2025)

Kuva 12. Jäppilän kirkko, 1865–72. Tornillinen pitkäkirkko, joka edustaa uusgoottilaista puukirkkoarkkitehtuuria. Kirkko on kirkonkylän ja lähitienoon maisemallinen dominantti ja kyläkuvallisesti erittäin tärkeä. (FCG Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2025)

Kuva 13. Jäppilän kotiseutumuseo, entinen lainajyvästö. Rakennus on merkittävä osa kirkonkylän perinteistä rakennuskantaa ja sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla kirkon läheisyydessä. Se on kyläkuvallisesti erittäin tärkeä. (FCG Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2025)

Kuva 14. Jäppilä-talo, 1950-l Jäppilän kirkkotien varrella näkyvällä paikalla muiden julkisten rakennusten läheisyydessä. Rakennus vaatisi peruskorjausta. (FCG Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2025)

Kuva 15. Suunnittelualueen rakennuskantaa, koulu ja urheiluhalli (FCG)

Kuva 16. Jäppilän kirkonkylän koulu, 1895. Rakennus toimii edelleen opetuskäytössä. Kouluajan ulkopuolella toimii tiloina erilaisille harrasteryhmille. (FCG Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2025)

Kuva 17. Jäppilän kunnantalo, paloasema ja urheiluhalli: 1970-luvulla rakennettu monitoimitalo, johon on alun perin sijoitettu kunnantalo, paloasema ja urheiluhalli. Kunnantalon toiminnot ovat poistuneet rakennuksesta kuntaliitoksen myötä. (Paloasema toimi rakennuksessa vielä vuonna 2015). Tällä hetkellä monitoimitalossa on erilaista sisäliikuntatoimintaa. Kookas rakennus poikkeaa huomattavasti Jäppilän kirkkotien varren perinteisestä rakennuskannasta. (FCG Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2025)

Kuva 18. Suunnittelualueen rakennuskantaa Kirkkotien varrella, apteekki (FCG 2021)

Kuva 19. Suunnittelualueen maisemaa Kirkkotien varrella, tori (FCG 2021)

3.2.5 Kulttuuriympäristö

<u>Arkeologinen kulttuuriperintö</u>

Alueelle on tehty arkeologinen selvitys syksyllä 2021, jonka laatimisesta vastasi Mikroliitti Oy. Selvityksen mukaan alueella ei ole muinaisjäännöksiä eikä muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia kohteita.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueelle on laadittu Jäppilän taajaman asemakaavan muutosalueen rakennetun kulttuuriympäristön inventointi (FCG 2025). Selvityksen tavoitteena on tunnistaa alueen arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja määrittää niiden suojelutarve.

Selvityksessä Jäppilän taajaman asemakaava-alueelta nousi esille 9 kohdetta, joiden arvioitiin olevan kokonaisuutena rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia tai pihapiirejä, jotka ovat tarkastelualueen rakennuskannan joukossa erityisen edustavia, harvinaisia tai alkuperäisyytensä hyvin säilyttäneitä. Selvityksen mukaan kohteet suositellaan merkitsemään kaavakartalle sr-1 -kohdemerkinnällä.

Lisäksi selvityksen mukaan kuudella kohteella katsottiin olevan rakennushistoriallista, historiallista ja/tai maisemallista merkitystä osana kaava-alueen ajallisesti kerroksellista rakennuskantaa ja kyläkuvaa. Yksittäisinä kohteina näiden kohteiden rakennushistorialliset arvot jäävät kuitenkin vähäisiksi rakennusten tavanomaisuuden, vaatimattomuuden ja/tai niihin tehtyjen muutosten vuoksi. Lisäksi selvitysalueella tai muualla lähialueella on säilynyt muuta vastaavaa rakennuskantaa samalta ajalta. Kohteet voidaan merkitä kaavakartalle sr-1 -kaavamääräystä lievemmällä sr-2 -kohdemerkinnällä.

Yhteen inventoituun kohteeseen ei katsottu liittyvän sellaisia kulttuurihistoriallisia arvoja, että kohde tulisi huomioida kaavaratkaisussa suojelumerkinnällä.

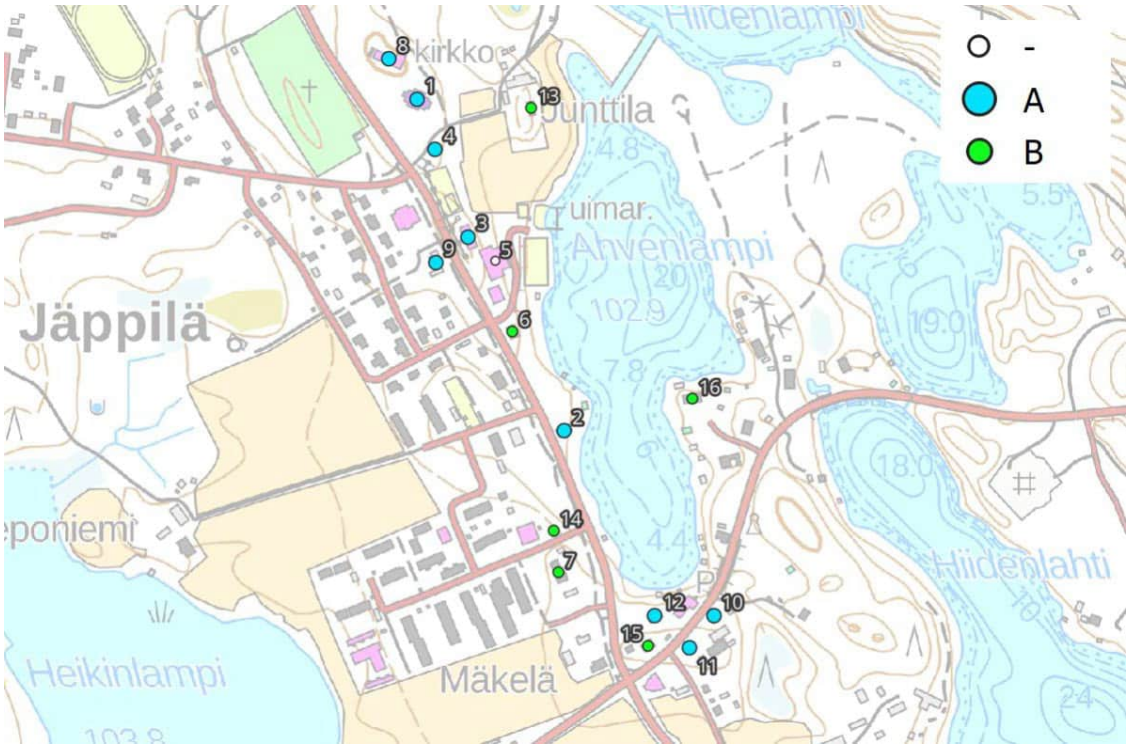

Kuva 20. Kartta Jäppilän taajaman asemakaavan muutosalueelta inventoidut kohteet arvoluokkineen. Siniset symbolit kuvastavat A-luokan kohteita (9 kpl) ja vihreät pienemmät symbolit kuvastavat B-luokan kohteita (6 kpl). Valkoinen symboli (1 kpl) kuvastaa kohdetta, jolla ei ole erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja. Taustakartta: MML 2025.

Rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä suojeltaviksi esitetyt kohteet merkinnällä sr-1 ja arvokkaat rakennukset merkinnällä sr-2. Kohteet, joissa ei ole erityisiä arvoja, on osoitettu taulukossa merkinnällä -.

1. Jäppilän kirkko, 593-440-5-341, **sr-1**
2. Jäppilän kievari, 593-440-5-325, **sr-1**
3. Jäppilän kirkonkylän koulu, 593-440-5-287, **sr-1**
4. Jäppilän kotiseutumuseo, 593-440-5-287, **sr-1**
5. Jäppilän kunnantalo, paloasema ja urheiluhalli, 593-440-5-287, **-**
6. Jäppilän lääkärintalo, 593-440-5-336, **sr-2**
7. Jäppilän pappila, 593-440-6-86, **sr-2**
8. Jäppilän seurakuntatalo, 593-440-5-341, **sr-1**
9. Jäppilä-talo, 593-440-5-63, **sr-1**
10. Kauppatie 7, Pihlajarinne, 593-440-4-64, **sr-1**
11. Kauppatie 3, 593-440-4-3, **sr-1**
12. Puotimäen osuuspankkitalo, 593-440-5-69, **sr-1**
13. Junttila, 593-440-5-308, **sr-2**
14. Heikinlammentie 1, liikerakennus, 593-440-6-4, **sr-2**
15. Kauppatie 4, 593-440-5-73, **sr-2**
16. Rauhaniemi, vanha alakoulu, 593-440-5-96, **sr-2**

3.2.6 Virkistys

Kaava-alueelle sijoittuu virkistysreittejä, jotka liittyvät laajempiin reittikokonaisuuksiin (Syvänsi-Joroisten melontareitti). Jäppilän kuntorata ja valaistu latu sijaitsevat kirkon koillispuolella. Ahvenlammen rannassa on uimaranta sekä tenniskentät. Jäppilän koulun yhteydessä kiertää 9-väyläinen harrastajatason frisbeegolf-rata. Kenttäpolun päässä on urheilukenttä.

3.2.7 Tekninen huolto

Asemakaavoitetulla alueella on olemassa oleva kunnallistekniikka.

3.2.8 Liikenne

Tie- ja katuverkon nykytilanne

Suunnittelualueen läpi itä-länsi-suuntaisesti kulkee seututie 453 (Jäppiläntie/Kauppatie) ja taajaman läpi pohjois-eteläsuunnassa yhdystie 4520 (Jäppilän kirkkotie), joka muuttuu Hietakyläntieksi Jäppilän kirkon pohjoispuolelta. Kotamäentie (yhdystie 15329) erkanee Jäppilän kirkkotiestä luoteeseen.

Maavedentien (yhdystie 15329) kulkee pohjois-eteläsuunnassa. Jäppilän taajamassa on runsaasti läpikulkuliikennettä ja tiealueet palvelevat taajaman ulkopuolelle suuntautuvaa läpikulkuliikennettä.

Liikennemäärät nykytilanteessa selviävät kuvasta 21.

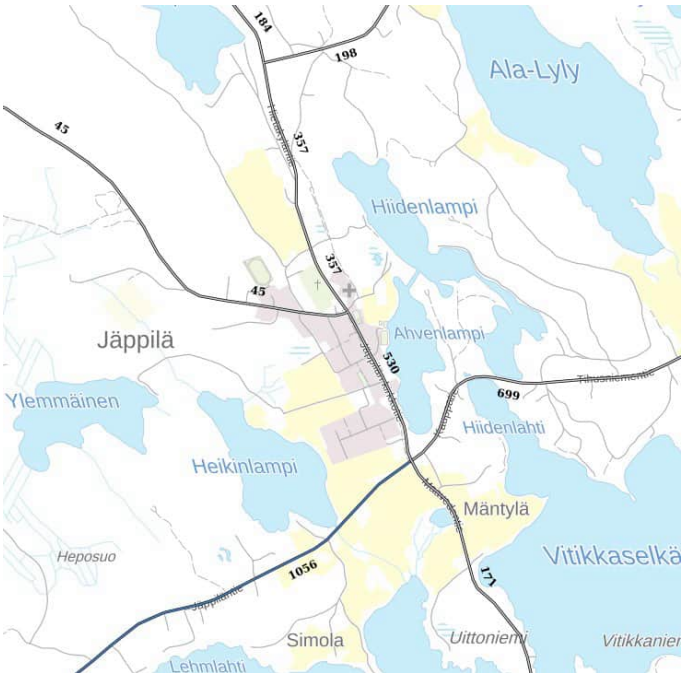

Kuva 21. Suunnittelualueen nykyinen väyläverkko ja liikennemäärät suunnittelualueella ja sen läheisyydessä. (Väylävirasto 2025).

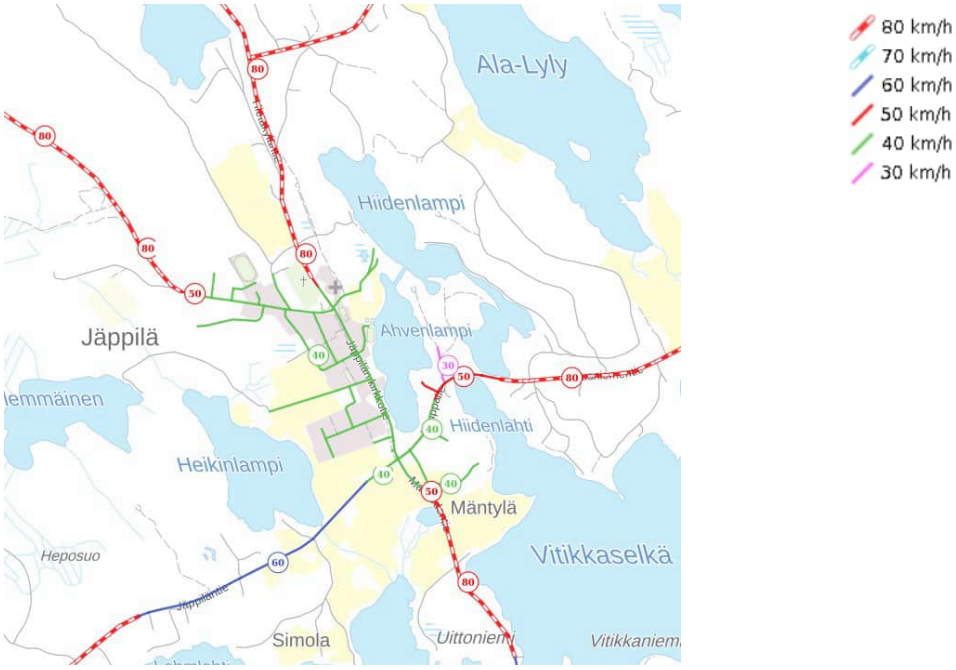

Kuva 22. Nopeusrajoitukset suunnittelualueella ja sen läheisyydessä. (Väylävirasto, Digiroad 2025)

3.2.9 Ympäristöhäiriöt

Mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet

Suunnittelualueella on kaksi maaperän tilan tietojärjestelmään rekisteröityä kohdetta (100305686 ja 100305685). Kohteet sijaitsevat Kauppatien ja Jäppilän kirkkotien varrella.

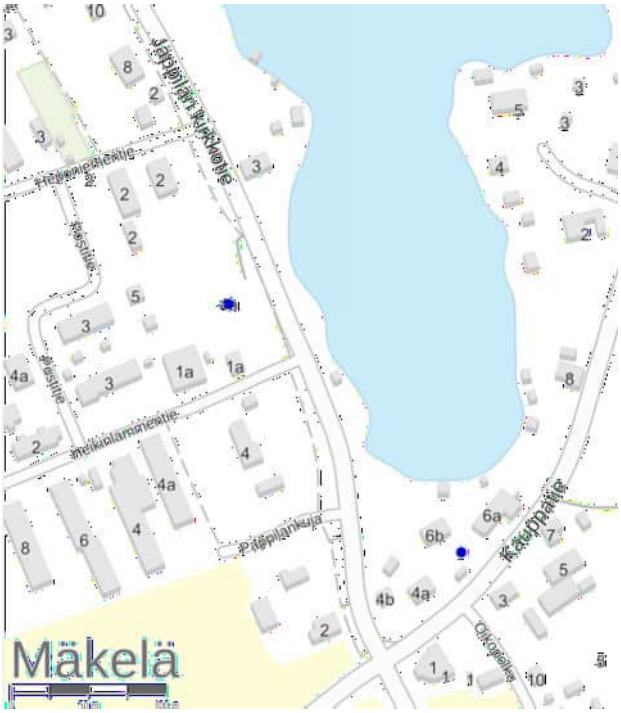

Kuva 23. Alueelle sijoittuvat MATTI-järjestelmän kohteet sinisellä pallolla.

Melu

Valtioneuvosto on antanut päätöksen yleisistä melutason ohjearvoista v. 1992 (VNp 993/92). Päätöksen mukaisia ohjearvoja sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyssä. Päätöksen mukaiset melun ohjearvot on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Melutasojen ohjearvot (VNp 993/1992).

Ohjearvot ulkona	Päivä	Yö
Asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä sekä hoito- ja oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50 dB
Uudet asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa sekä hoitolaitoksia ja oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	45 dB
Loma-asumiseen käytettävät alueet, leirintäalueet, virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB

Tiealueiden melualueen rajaus on määritetty Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosaston ohjeen 6/1993: *Tieliikenteen laskentamalli* mukaisesti. Melualueet on määritetty Tiehallinnon kullekin tieosalle ilmoittamien liikennemäärien perusteella laskettujen vuoden 2040 ennustettujen liikennemäärien ja nopeusrajoitusten perusteella. Oletuksena laskentamallin käytössä on ollut kunkin tieosuuden sijoittuminen yhden metrin penkereelle verrattuna ympäröivään maastoon.

Seututie 453 (Pieksämäen suuntaa)

Tieliikenteestä aiheutuva laskettu melutaso on päivällä 61,5 dB ja yöllä 54,2 dB. Päiväaikainen meluvyöhyke (55 dB) ulottuu noin 30 metrin päähän keskilinjasta. Yöaikainen meluvyöhyke (45 dB) ylettyy noin 5o metrin päähän keskilinjasta.

Seututie 453 (Varkauden suuntaa)

Tieliikenteestä aiheutuva laskettu melutaso on päivällä 61,2 dB ja yöllä 53,9 dB. Päiväaikainen meluvyöhyke (55 dB) ulottuu noin 30 metrin päähän. Yöaikainen meluvyöhyke (45 dB) ylettyy noin 50 metrin päähän keskilinjasta.

Jäppilän Kirkkotie ja Hietakyläntie

Tieliikenteestä aiheutuva laskettu melutaso on päivällä 60,5 dB ja yöllä 53,2 dB. Päiväaikainen meluvyöhyke (55 dB) ulottuu alle 30 metrin päähän keskilinjasta. Yöaikainen meluvyöhyke (45 dB) ylettyy noin 40 metrin päähän keskilinjasta. Hietakyläntien melutasot ovat noin 2 dB matalammat, minkä johdosta meluvyöhyke on joitakin metrejä kapeampi. Muilla tieosuuksilla melutasot ovat niin matalia, että melutasot jäät alle ohjearvojen tai ylitys on alle yhden dB:n.

Hiidenlahden asemakaava-alueelle on laadittu meluselvitys (Ramboll 2020). Työssä on mallinnettu tieliikenteen melua asemakaava-alueella maankäyttösuunnitelman mukaisissa tilanteissa nykyliikennemäärillä ja vuoden 2040 ennusteliikennemäärällä.

Kuva 24. Hiidenlahden asemakaava-alueen maankäyttösuunnitelma, jonka perusteella meluselvitys on tehty.

Laskentojen tulokset esitetään oheisissa melukartoissa (kuvat 25-26). Meluvyöhykekuvissa melutason vaihtelu on esitetty 5 dB:n välein vaihtuvin värialuein. Esimerkiksi 50–55 dB melualue on esitetty kartoissa tumman vihreällä värillä.

Päiväajan 55 dB melualue ei ulotu kaavassa asuintonteiksi merkityille tonteille saakka nyky- ja ennustetilanteessa. Kaavan asuintonteilla päiväajan melutaso on suurimmillaan 2040 ennustetilanteessa noin LAeq 7-22 50-51 dB. Yhtä kaavan merkittyä tonttia lukuun ottamatta asuintonttien rakennuspaikat ja oleskelualueet sijoittuvat päiväajan yli LAeq 7-22 45 dB meluvyöhykkeen ulkopuolelle.

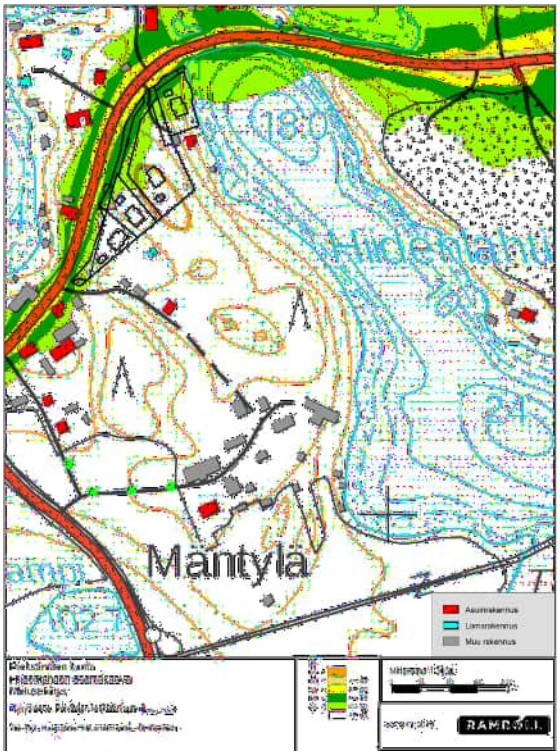

Kuva 25. Nykytilanne. (Ramboll 2020)

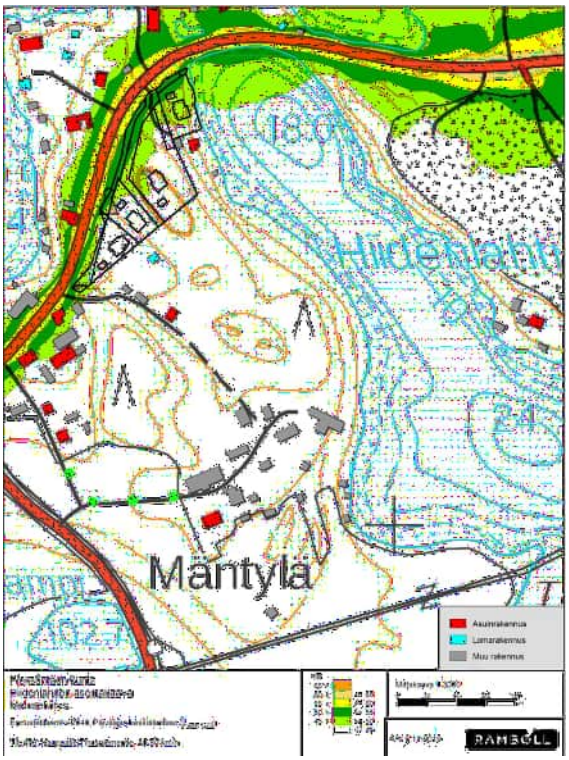

Kuva 26. Ennustetilanne v. 2040. (Ramboll 2020)

3.2.10 Maanomistus

Suunnittelualue on osin yksityisomistuksessa ja osin kunnan omistuksessa. Suunnittelualueella kunta omistaa kiinteistöt 317-402-39-111, 317-402-10-7, 317-402-111-14, 317-402-10-7, 317-402-117-1, 317-402-35-124, 317-402-35-74, 317-402-35-111, 317-402-37-346, 317-402-37-325.

4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Pieksämäen alueen palvelu- ja väestörakenteen muuttumisen myötä on syytä ottaa tarkasteluun taajamien asemakaavojen ajantasaisuus. Kaavamuutoksessa osoitetaan riittävät tonttivarannot eritoimintojen kehittämiseksi pitkällä aikavälillä. Kaavan yhteydessä selvitetään kaavamuutosalueen kulttuuriympäristöarvot, luonto- ja maisema-arvot sekä maantiealueiden meluarvot.

Jäppilän taajaman asemakaavoissa on runsaasti toteutumatta jääneitä alueita. Suunnittelualueella on asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueilla on rakennuksia, joiden pääasiallinen käyttötarkoitus ei ole nykyisen käytön mukainen.

Jäppilän Hiidenlahden alueelle sijoittuu pieni asemakaavan laajennusalue. Asemakaava-alueen laajennuksen yhtenä tavoitteena on muodostaa vähäisissä määrin uusia pientalotontteja olevan rakenteen yhteyteen sekä maa- ja metsätalousalue Jäppilän nykyisen asuinalueen kaakkoispuolelle.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Kaupungin päätös kaavoitukseen ryhtymisestä: Kaavoituskatsaus 2019, tekninen lautakunta 5.2.2019 § 18.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

Osallisia ovat alueen maanomistajat ja asukkaat sekä muut, joiden oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa kaavoitus käsittelee.

Tässä kaavahankkeessa osallisia ovat:

- alueen maanomistaja
- viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja -haltijat
- kaavan vaikutusalueen asukkaat, yritykset ja työntekijät sekä elinkeinonharjoittajat, joiden oloihin asemakaava saattaa huomattavasti vaikuttaa ja jotka ilmoittautuvat osallisiksi.
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- kaupungin ao. hallintokunnat
    - Pieksämäen nuorisovaltuusto
- valtion viranomaiset
    - Riihisaari – Savonlinnan museo
    - Etelä-Savon ELY-keskus

    - Pohjois-Savon ELY-keskus
- muut viranomaiset ja yhteisöt
    - Etelä-Savon maakuntaliitto
    - Etelä-Savon Pelastuslaitos
    - Mikkelin Puhelin Oyj
    - Savon Voima Oy
    - Telia Finland Oyj
    - Pieksämäen Vesi Oy
- yhdistykset
    - vanhus- ja vammaisjärjestöt
    - paikallinen osakaskunta
    - Jäppilän Kylät ry
    - Pieksämäki-Seura ry
    - Pieksämäen Luonnon Ystävät ry
    - muut yhdistykset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään ja jotka ilmoittautuvat osallisiksi.
- ne tahot, jotka katsovat olevansa osallisia ja ilmoittautuvat osallisiksi

4.3.2 Vireilletulo

Kaavan vireille tulosta ilmoitettu Pieksämäen kaavoituskatsauksessa 2019 sekä 2021. Pieksämäen kaupungin tekninen lautakunta on tehnyt hyväksynyt kaavoituskatsauksen päätöksen16.2.2021 § 14. asemakaavan muuttamisesta Jäppilän taajamassa.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely

Osallisilla on mahdollista ottaa kantaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, kaavaluonnokseen ja -ehdotukseen niiden ollessa nähtävillä.

Kaavan aloitusvaiheessa järjestettiin kaavakävely 11.10.2021. Kävelyn tarkoituksena oli tutustua Jäppilän taajaman alueeseen kaavoittajien kanssa. Kierros valmisteltiin yhteistyössä alueen asukkaiden kesken. Kaavakävelyssä maanomistajien esittämiä toiveita sekä muita esille nousseita asioita on huomioitu kaavaluonnoksessa. Näitä ovat mm. koulu ja sen ympäristön muutokset, jätehuollon varaukset, pysäköintipaikkojen sijoittelu ja kevyenliikenteen väylät.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 21.11.– 21.12.2021. Osallisilta saatiin 4 mielipidettä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Saadut mielipiteet on huomioitu kaavaluonnoksessa mahdollisuuksien mukaan. Palaute vastineineen on kaava-aineiston liitteenä.

Kaavaluonnos oli nähtävillä pp.kk.– pp.kk.2025.

Kaavaehdotus oli nähtävillä pp.kk.– pp.kk.2026.

Täydennetään prosessin edetessä

4.3.4 Viranomaisyhteistyö

Viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta. Lisäksi järjestetään neuvotteluita tarpeen mukaan.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 4.5.2021. Neuvottelussa oli mukana Etelä-Savon ELY-keskuksen, Pohjois-Savon ELY-keskus, Etelä-Savon maakuntaliiton, Savonlinnan museon ja Pieksämäen kaupungin edustajia.

OAS:ista saatiin 6 lausuntoa. Lausuntoja antoivat Riihisaari-Savonlinnan museo, Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue, Etelä-Savon maakuntaliitto, Etelä-Savon ELY-keskus, Savon Voima Verkko Oy sekä Jäppilän kylät ry. Lausunnoissa esiin nostetut asiat on pyritty mahdollisuuksien mukaan huomioimaan kaavaratkaisussa. Palaute vastineineen on kaava-aineiston liitteenä.

4.4 Asemakaavan tavoitteet

Kaavatyön tavoitteena on selvittää Jäppilän taajaman asemakaavan ajantasaisuus. Tarkastelussa huomioidaan mm. alueen toteutuneisuus, uudisrakentamisen volyymi sekä voimakas alue- ja väestörakenteen muutos. Työssä huomioidaan Pieksämäen kaupungin strategia sekä elinvoimaohjelma 2018–2027. Suunnittelussa varaudutaan noin 20 vuoden aikajänteen muutostarpeisiin tavoitevuosi 2040.

5 ASEMAKAAVAN KUVAUS

5.1 Kaavan rakenne

Asemakaava pohjautuu olemassa olevaan tilanteeseen sekä ennakoituihin tulevaisuuden maankäytön tarpeisiin. Voimassa olevan asemakaavan rakennetta ei ole muutettu. Rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet osoitetaan pääsääntöisesti joko metsätalousalueiksi (M) tai asemakaava kumotaan näiltä alueilta tarpeettomana. Kaava-alue täydentyy pienellä Hiidenlahden asemakaava-alueella.

5.2 Mitoitus

Suunnittelualueen pinta-ala on 72,11 ha. Kumottavia alueita on 9,9 ha. Laajennusaluetta on 3,95 ha. Muutosten jälkeen asemakaava-alueen pinta-alaksi tulee 62,19 ha.

Rakennusoikeutta on osoitettu yhteensä 71 033 k-m². Aluevaraukset sekä niiden pinta-alat ja rakennusoikeudet ilmenevät oheisesta taulukosta.

Aluevaraus	Pinta-ala[ha]	Kerrosala[k-m2]	Tehokkuus[e]
AL	2,9533	10155	0,34
AO	7,1909	13731	0,19
AP	9,6541	23012	0,24
AR	3,9724	8382	0,21
EH	3,0555	0	0
EN	0,3323	0	0
Jalankululle varattu katu/tie.	0,3069	0	0
K	0,2444	977	0,4
KTY	0,1869	467	0,25
Katu.	3,215	0	0
Katuaukio/tori.	0,2356	200	0,08
LP	0,1937	0	0
LPA	0,1329	0	0
LT	4,9815	0	0
M	6,6958	350	0,01
P	1,0529	4211	0,4
VK	0,1363	0	0
VL	3,6928	0	0
VU-1	1,6022	300	0,02
W	9,2122	0	0
W-1	0,1245	0	0
YK	0,5903	2361	0,4
YLA	1,7343	5203	0,3
YM	0,1757	140	0,08
YSA-1	0,5141	1542	0,3
kumous	9,9283	0	0
Kaikki	72,1146	71033	0,1

5.3 Muutokset kortteleittain voimassa olevaan asemakaavaan verrattuna

Kenttäpolun ja Kuusikankaantien alue

Kuva 27. Kenttäpolun ja Kuusikankaantien alue. Ote voimassa olevasta kaavasta.

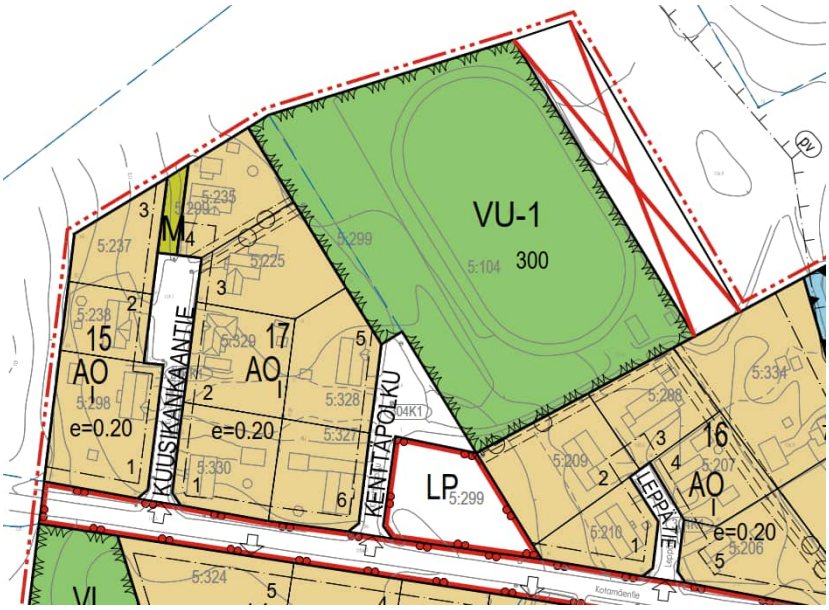

Kuva 28. Kenttäpolun ja Kuusikankaantien alue. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- Urheilukentän alueen kaavamääräys ajantasaistettu ja aluerajaus päivitetty
- Kapea puistokaistale (P) Kuusikankaantien päässä muutettu M-merkinnäksi
- Rakennusalaa tarkistettu rakennetun tilanteen mukaisesti
- Istutettava alueen osa poistettu toteuttamattomana
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty

Kortteli 14

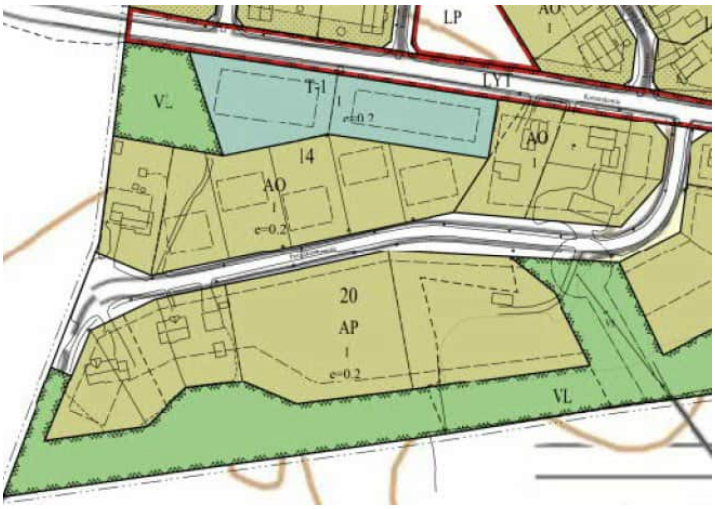

Kuva 29. Kortteli 14. Ote voimassa olevasta kaavasta.

Muutokset:

- T-1-alue muutettu AP-alueeksi
- Tonttijako on muutettu
- Rakennusalaa tarkistettu toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty

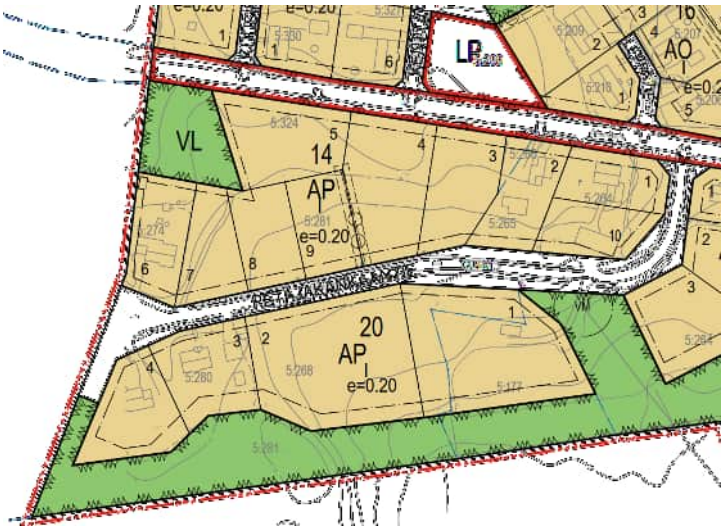

Kuva 30. Kortteli 14. Ote kaavamuutoksesta.

Kirkon ympäristö

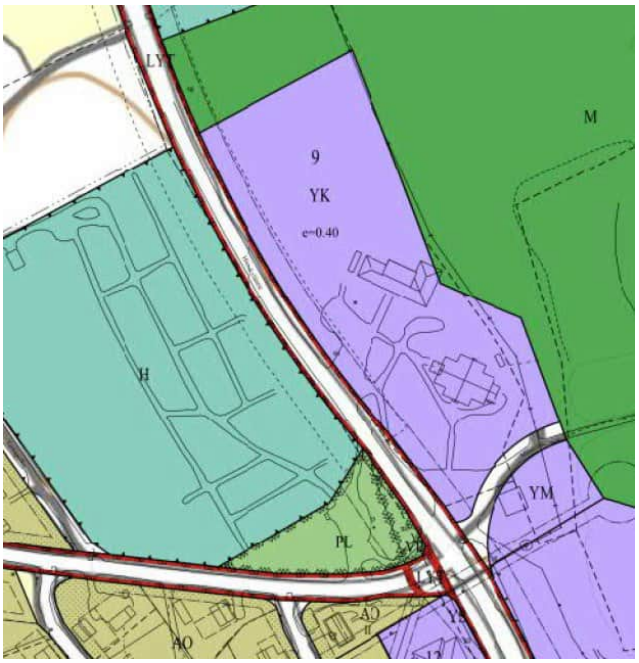

Kuva 31. Kirkon ympäristö. Ote voimassa olevasta kaavasta.

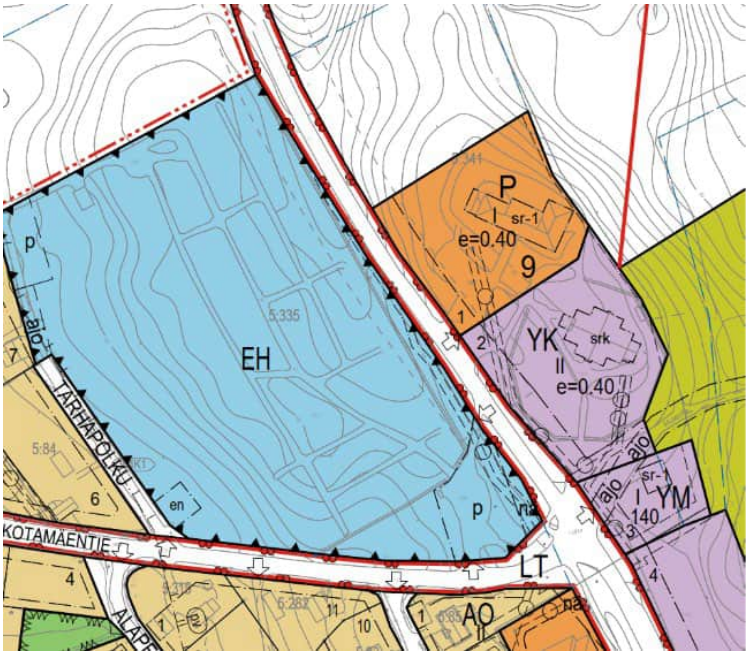

Kuva 32. Kirkon ympäristö. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- YK-alue supistettu ja rajaus tarkennettu
- Osa korttelista 9 muutettu P-alueeksi (seurakuntatalo)
- Lisätty sr-1- ja srk-merkinnät rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin perusteella
- Hautausmaan merkintä ajantasaistettu ja PL-tontti liitetty osaksi EH-aluetta. Osoitettu p-alue ja näkemäalue Kotamäentien risteyksen tuntumaan, en- ja p-osa-alueet sekä ajo-yhteys osoitettu EH-alueen länsipuolelle
- Muutettu Museotie ajomerkinnäksi.
- Kumottu M ja ET- alueita kirkon pohjoispuolella.
- Rakennusalaa tarkistettu toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty

Korttelit 12 ja 8

Kuva 33. Korttelit 12 ja 8. Ote voimassa olevasta kaavasta.

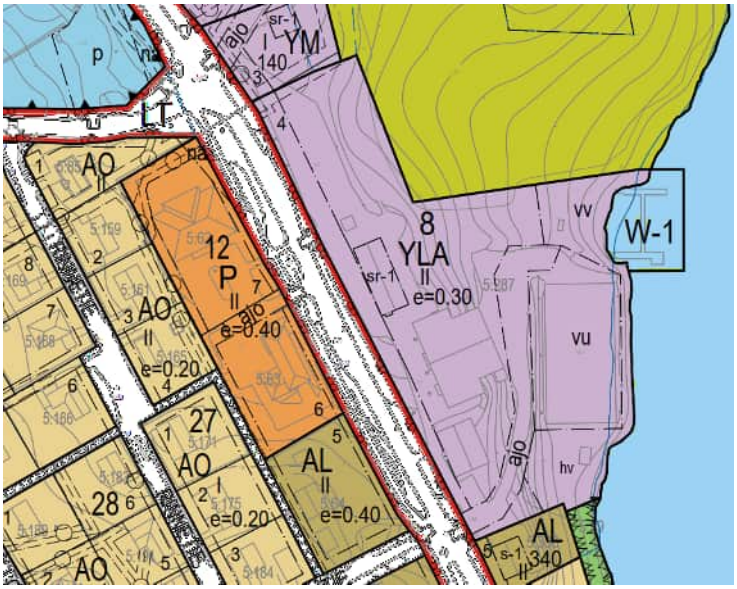

Kuva 34. Korttelit 12 ja 8. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- Korttelin 12 käyttötarkoitus muutettu YS → P, osoitettu ajo rakennuspaikalle 7 toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Venevalkaman merkintä poistettu korttelin 8 eteläpuolelta, muutettu osa YLA ja VL-alueeksi.
- Korttelin 8 rajausta muutettu kiinteistörajojen mukaisesti
- Osoitettu kortteliin 8 hv osa-alueena toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Lisätty kortteliin 8 vv osa-alueena (uimaranta), W-1 ja ajo uimarantaa varten.
- Lisätty kortteliin 8 sr-1- merkintä rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin perusteella
- Osoitettu kortteliin 8 urheilu- ja virkistyspalvelujen osa-alue vu-merkintä
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

Alapellontien länsipuoli

Kuva 35. Alapellontien länsipuoli. Ote voimassa olevasta kaavasta.

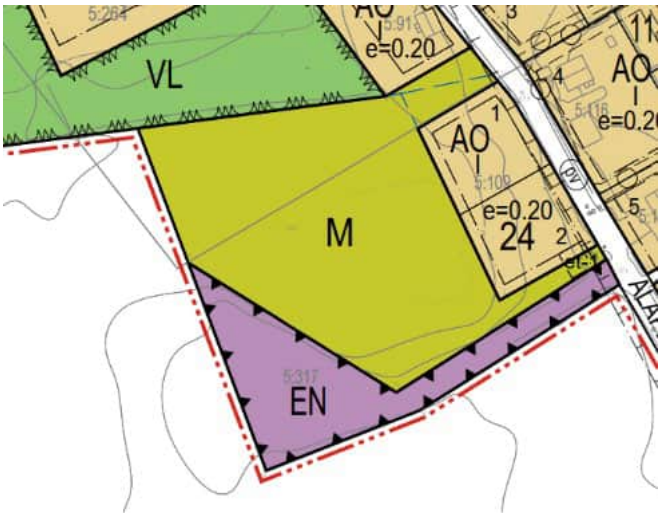

Kuva 36. Alapellontien länsipuoli. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- Osoitettu uusi EN-alue toteutuneen tilanteen mukaisesti
- osoitettu uusi M-alue
- VL→ M korttelin 24 pohjoispuolella
- Osoitettu pv-alue
- Osoitettu (jätevesipumppaamo) et-1- merkintä toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

Kortteli 31

Kuva 37. Kortteli 21A. Ote voimassa olevasta kaavasta.

Kuva 38. Kortteli 31. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- Korttelin 21A numero on muutettu 31
- Korttelissa 31 osa AR-tontista osoitettu LPA-alueeksi
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

Torin ympäristö

Kuva 39. Torin ympäristö. Ote voimassa olevasta kaavasta.

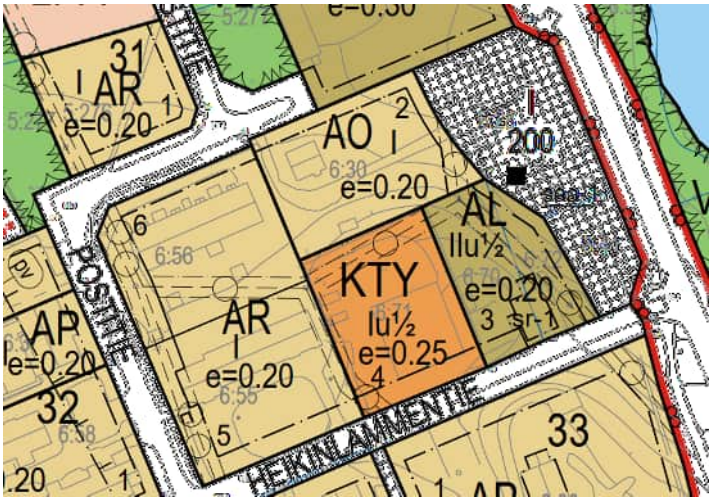

Kuva 40. Torin ympäristö. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- LH-alue muutettu torialueeksi
- Laajennettu torin aluevarausta VL-alueelle
- Osoitettu saa-1- kohdemerkintä MATTI-rekisterin mukaisesti
- Muutettu osa AP-korttelista KTY-, AO-, AR sekä AL-merkinnäksi toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Rakennuspaikkojen 2 (AO) ja 3 (AL) aluerajaus tarkennettu
- AL-rakennuspaikalle osoitettu sr-1- merkintä rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin perusteella
- Rakennusoikeus on tarkistettu
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

Maavedentie

Kuva 41. Osa maavedentietä. Ote voimassa olevasta kaavasta.

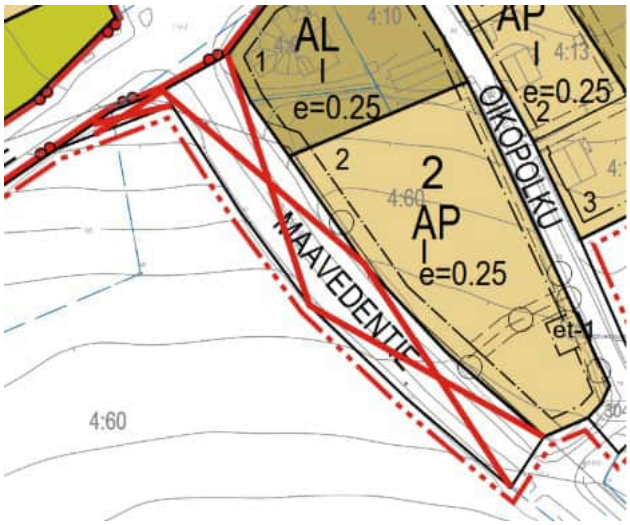

Kuva 42. Osa maavedentietä. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- Kumotaan osa Maavedentietä
- Osoitettu (jätevesipumppaamo) et-1- merkintä toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

M-alue

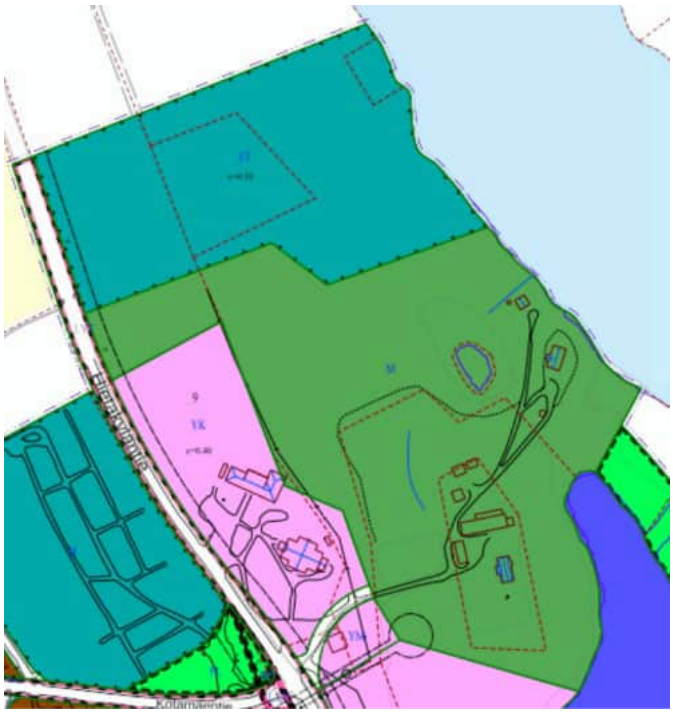

Kuva 43. M-alue. Ote voimassa olevasta kaavasta.

Muutokset:

- ET- ja osa M-alueista kumoutuvat
- M-alueen rajaus supistettu
- M-alueella oleva rakennuskanta osoitettu ap ja am osa-alueena
- rakennetuille osa-alueille osoitettu oleva kulku ajo-yhteyksinä ja uusi ohjeellinen ajo-yhteys kiertämään am-aluetta
- Viereiset korttelit esitetty aikaisemmissa kuvissa

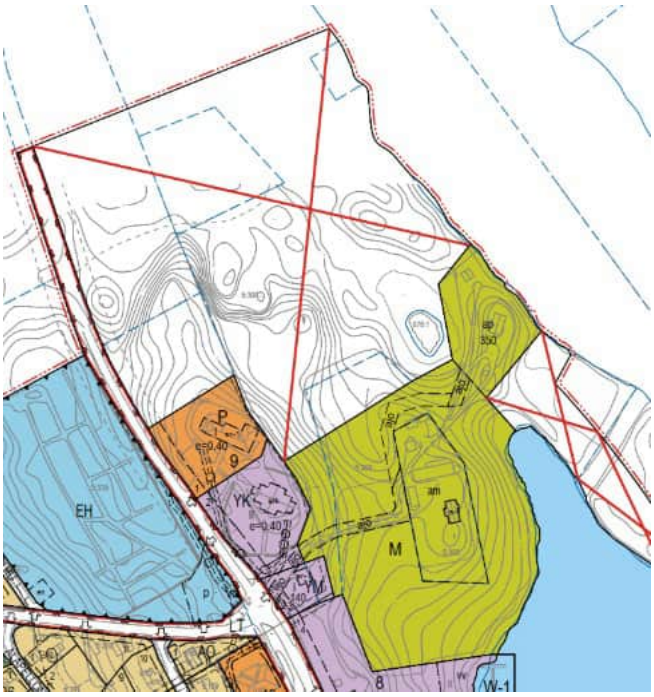

Kuva 44. M-alue. Ote kaavamuutoksesta.

Pappilankujan ympäristö.

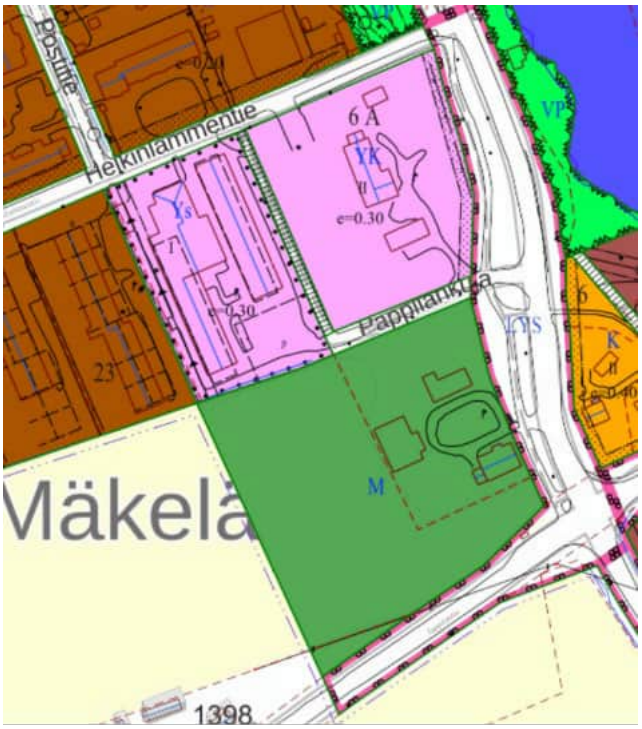

Kuva 45. Pappilankujan ympäristö. Ote voimassa olevasta kaavasta.

Muutokset:

- YK→AP
- YS→AR
- Osoitettu uusi kortteli 34, käyttötarkoitus, kerrosluku ja rakennusoikeus toteutuneen tilanteen mukaisesti
- M-alueen rajaus supistettu
- Osa M-alueesta muutettu AP-alueeksi toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Osoitettu sr-1- merkintä rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin perusteella
- Rakennusoikeus on tarkistettu
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

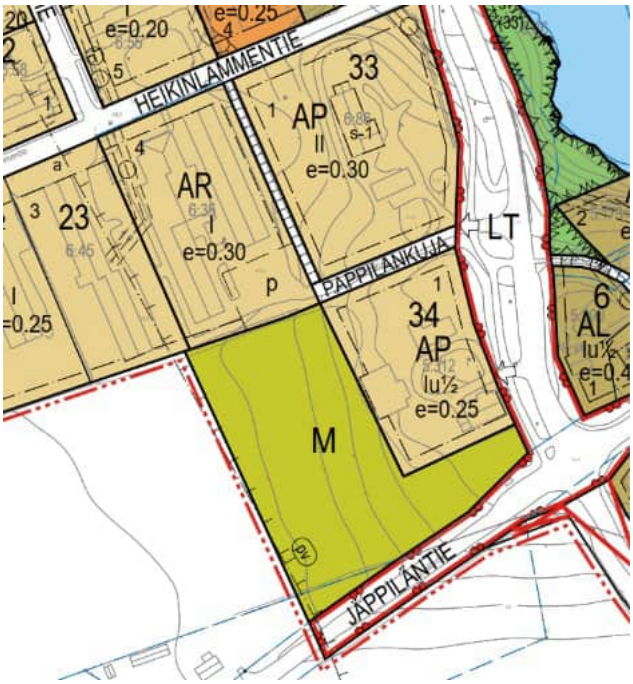

Kuva 46. Pappilankujan ympäristö. Ote kaavamuutoksesta.

Kaupankulman ympäristö

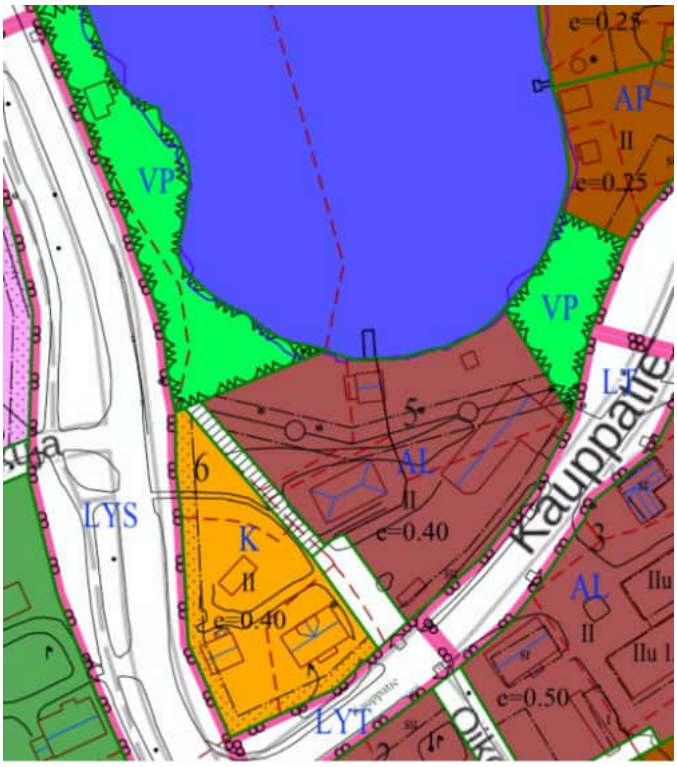

Kuva 47. Kaupankulman ympäristö. Ote voimassa olevasta kaavasta.

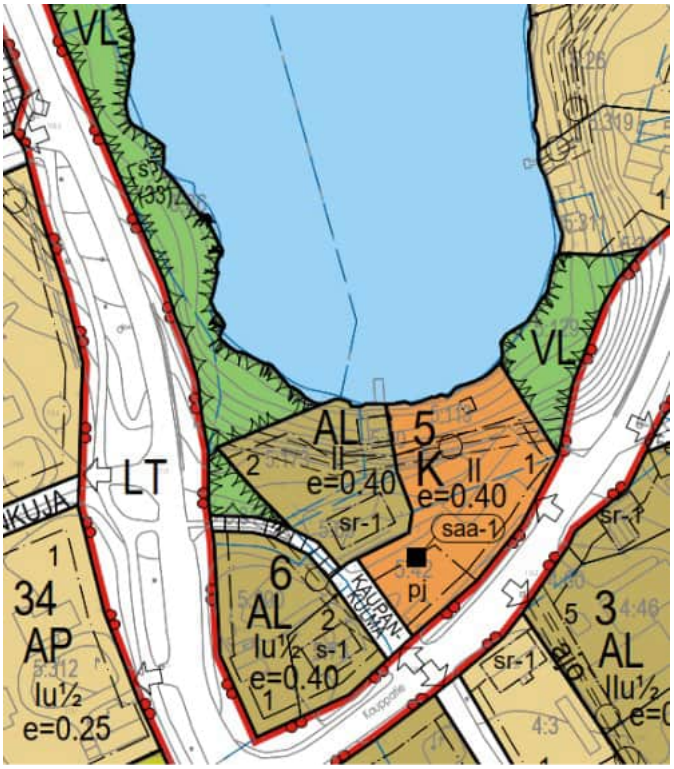

Kuva 48. Kaupankulman ympäristö. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- VP→VL
- VP-alueelle osoitettu osa-alue rantasaunalle s-merkinnällä korttelin 33 käyttöön (33)
- Jalankululle varatun kadun linjaus on muutettu toteutuneen tilanteen mukaisesti
- Osa AL alueesta muutettu K-alueeksi
- Korttelin 6 rajaus tarkennettu
- Kadulle annettu uusi nimi ”Kaupankulma”
- Osoitettu sr-1- merkintä rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin perusteella
- Osoitettu saa-1- kohdemerkintä MATTI-rekisterin mukaisesti
- Osoitettu pj- merkintä jakeluasemaa varten
- Rakennusoikeudet on tarkistettu
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

Kortteli 3.

Kuva 49. Kortteli 3. Ote voimassa olevasta kaavasta.

Muutokset:

- osa AL→ AP (kort3 t4)
- osa AP→AL (kort3 t1)
- kulku rakennuspaikalle 4 osoitettu Kauppatieltä ajona olemassa olevasta liittymästä
- Osoitettu sr-1- merkintä rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin perusteella
- Osoitettu en- merkintä puistomuuntamoa varten
- Rakennusoikeudet ja kerrosluvut on tarkistettu
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

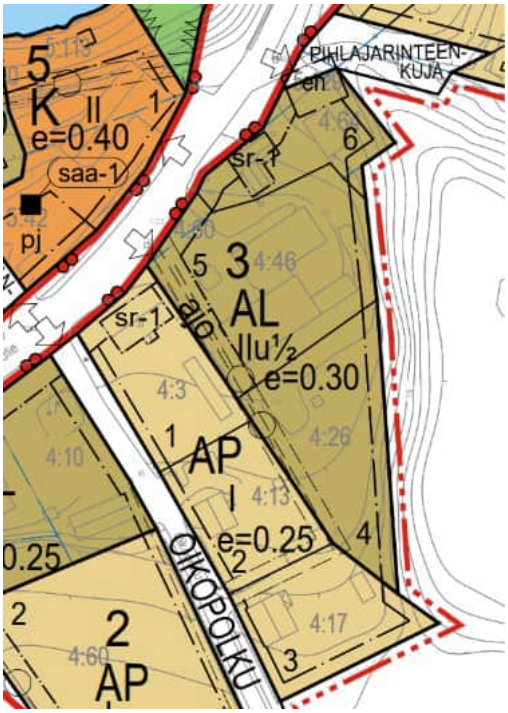

Kuva 50. Kortteli 3. Ote kaavamuutoksesta.

Hiidenlahden ympäristö.

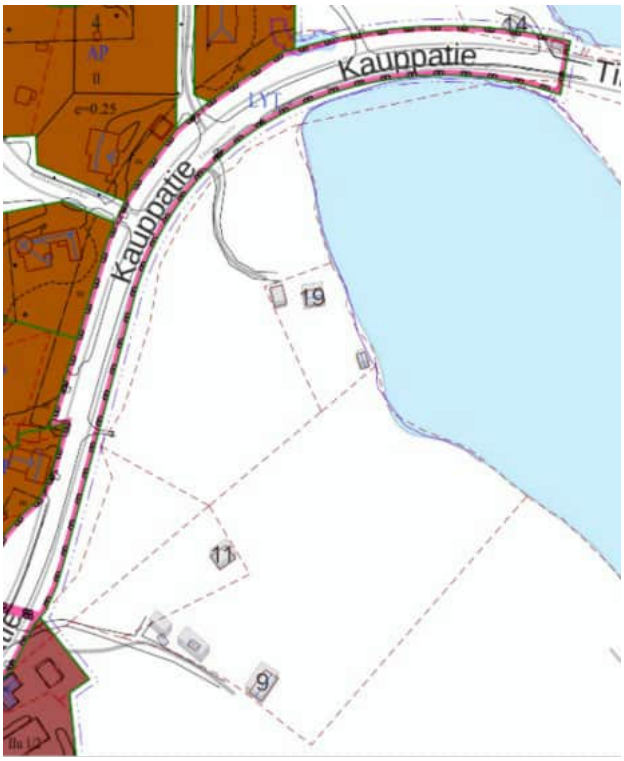

Kuva 51. Hiidenlahden ympäristö. Ote voimassa olevasta kaavasta.

Muutokset:

- LT-alueen rajat tarkistettu
- Osoitettu kaksi uutta korttelialuetta 35 ja 36
- Kulku korttelille 36 osoitettu ajona
- Korttelille 35 kulku osoitettu katuna, uudelle kadulle annettu nimeksi ”Pihlajarinteenkuja”
- Osoitettu alueen osa, jolla sijaitse muistomerkki (mmk)
- Rakennusoikeudet ja kerrosluvut on tarkistettu, uusille rakennuspaikoille annettu samalla periaatteella kuin on viereisissä rakennetussa rakennuspaikoissa

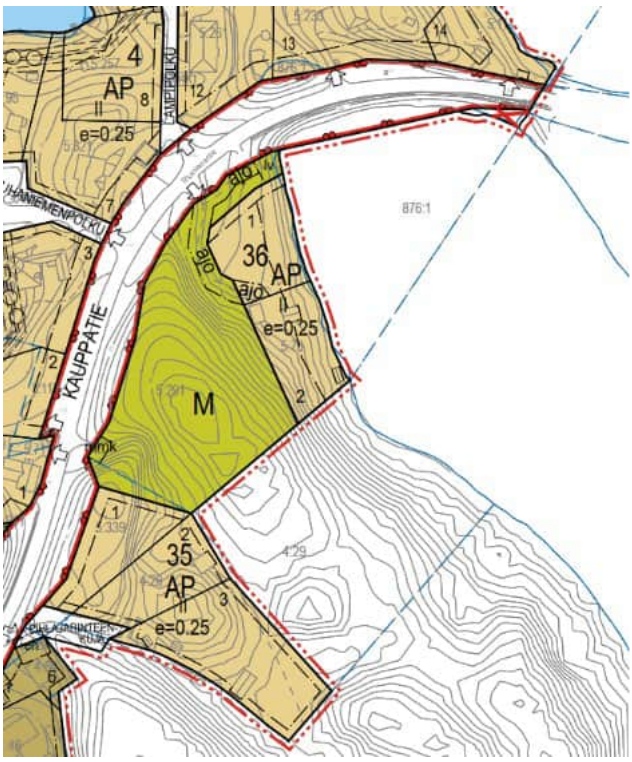

Kuva 52. Hiidenlahden ympäristö. Ote kaavamuutoksesta.

Kauppatien ympäristö, kortteli 4

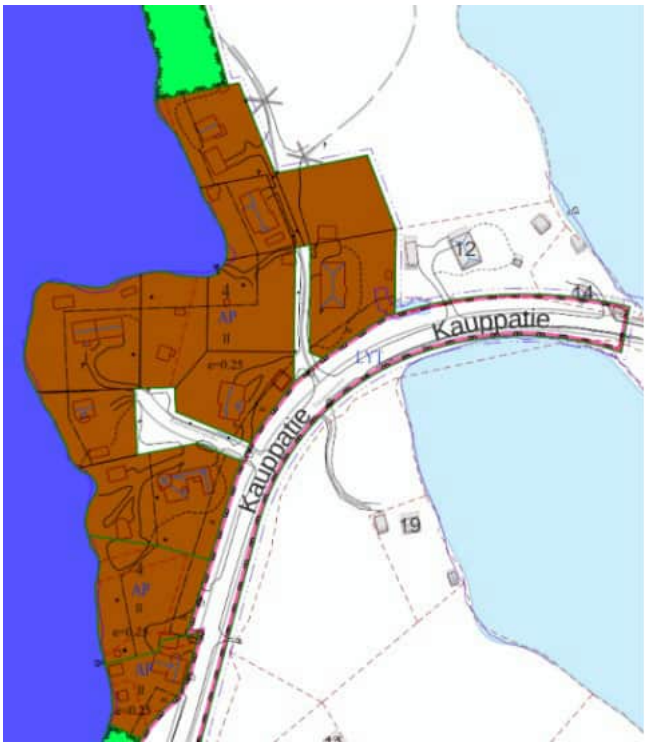

Kuva 53. Kortteli 4. Ote voimassa olevasta kaavasta.

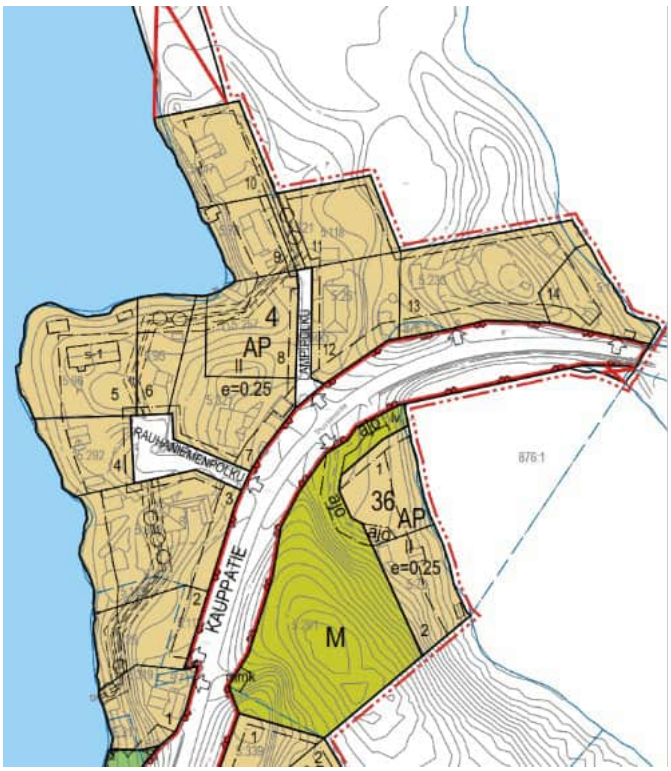

Kuva 54. Kortteli 4. Ote kaavamuutoksesta.

Muutokset:

- Kortteliin 4 osoitettu kaksi uutta rakennuspaikka 13 ja 14
- Rakennuspaikalle 5 on osoitettu sr-1- merkintä rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin perusteella
- Rakennuspaikkojen jako on tarkennettu
- Rakennusoikeudet ja kerrosluvut on tarkistettu, uusille rakennuspaikoille annettu samalla periaatteella kuin on viereisissä rakennetussa rakennuspaikoissa
- Rakennuspaikkojen numerointi ja johtolinjat lisätty
- Rakennusalan rajat on tarkistettu.

Ahvenlammen rannan puistoalue

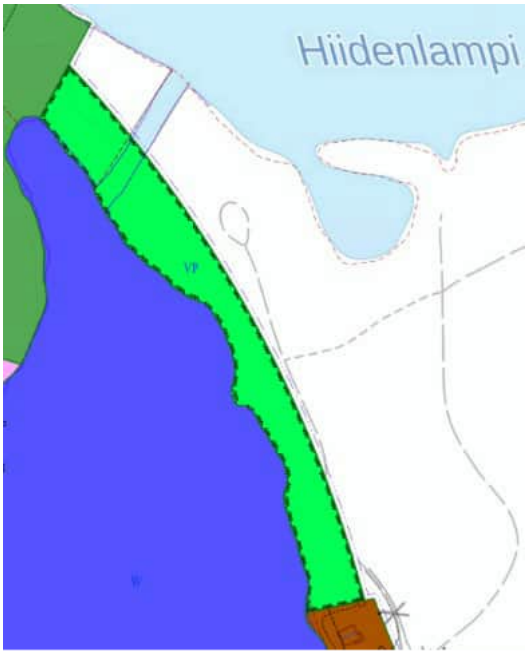

Muutokset:

- Toteuttamaton puistoalue kumotaan

Kuva 55. Ahvenlammen rannan puistoalue. Ote voimassa olevasta kaavasta.

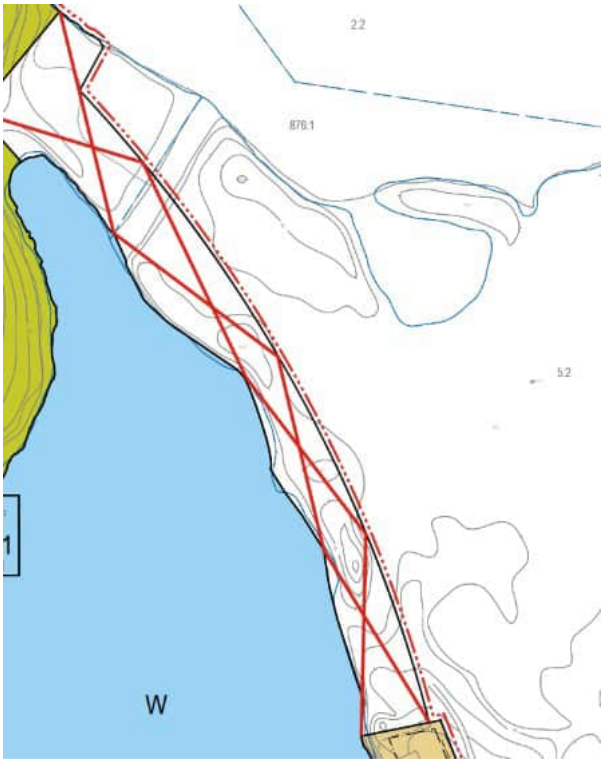

Kuva 56. Ahvenlammen rannan puistoalue. Ote kaavamuutoksesta.

5.4 Aluevaraukset

Asemakaavamerkintöjen selitykset ja - määräykset ovat kiinteästi kaavakartan yhteydessä. Alla on esitetty keskisimmät merkinnät ja määräykset sekä niiden perustelut.

5.4.1 Korttelialueet

AP Asuinpientalojen alue.

Asuinpientalojen korttelialueita on kortteleissa 2, 3, 4, 14, 20, 30, 33, 34, 35, 36. Korttelit 2 ja 29 ovat rakentamattomia. Korttelissa 14 on useita rakentamattomia rakennuspaikkoja. Korttelit 35 ja 36 ovat asemakaavan laajennusta, osa on toteutuneita rakennuspaikkoja.

AR Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue

Toteutuneet rivitaloalueet on osoitettu kaavassa AR-alueeksi. Alueita on kortteleissa 30, 32, 22, 23 ja 25. Korttelissa 31 on toteuttamaton rakennuspaikka.

AO Erillispientalojen korttelialue

Erillispientalojen korttelialueiksi on osoitettu toteutuneet omakotialueet ja voimassa olevassa kaavassa olevat toteutumattomat rakennuspaikat. AO-rakennuspaikkoja on osoitettu kortteleihin 12, 15–17, 19, 21, 24, 26, 27 ja 30. Rakennuspaikat ovat voimassa olevan kaavan mukaisia tai hiukan rajauksiltaan muutettuja. Rakennuspaikkojen määrä on vähentynyt voimassa olevaan kaavaan verrattaessa. Eteläosalta on kumottu kokonaan tai osittain kortteleita. Omarantaisia rakennuspaikkoja on yhteensä 13 kpl.

AL Asuin- liike- ja toimistorakennusten korttelialue.

Pääkokoojien varren rakennuspaikkoja on osoitettu voimassa olevan kaavan tai olemassa olevan tilanteen mukaisesti AL-korttelialueiksi. AL-korttelialueita on korttelissa 2, 3, 5, 6, 7, 10, 12, 21 ja 29.

P Palvelurakennusten korttelialue.

Kirkkoherran virasto, Jäppilä talo, päiväkoti sekä terveysasema on osoitettu P-merkinnällä.

K Liike- ja toimistorakennusten korttelialue.

Oleva päivittäistavarakaupan alue on osoitettu K-alueeksi.

YLA Julkisten lähipalvelu- ja asuinrakennusten korttelialue.
Alueelle voi sijoittaa koulun, päiväkodin, pelastusaseman sekä kirjaston.

Merkinnällä on osoitettu koulun alue. Aluetta on supistettu omistusrajojen perusteella voimassa olevaan kaavaan verrattuna.

YSA-1 Sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien sekä asuinrakennusten korttelialue.

Palveluasuntojen rakennuspaikka on osoitettu YSA-korttelialueeksi.

YM Museorakennusten korttelialue.

Jäppilän kotisutumuseon alue on osoitettu YM-merkinnällä.

YK Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue.

Kirkon alue korttelissa 8 on osoitettu YK-merkinnällä.

KTY Toimitilarakennusten korttelialue

Korttelissa 21 Heikinlammentien varrella sijaitseva työpaikka ja myymälä rakennuspaikka on osoitettu nykyisen käytön mukaisesti KTY-merkinnällä.

5.4.2 Muut alueet

Tori

Jäppilän Kirkkotien ja Heikinlammentie risteykseen on osoitettu paikka torille sekä rakennusoikeutta toria palveleville rakennuksille ja rakenteille.

VL Lähivirkistysalue

Rakentamisen ulkopuoleiset alueet on osoitettu lähivirkistysalueeksi.

VU-1 Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.

Alueelle saa rakentaa aluetta palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

Urheilukenttä alue on osoitettu VU-1-merkinnällä. Alueelle saa rakentaa 300 k-m² aluetta palvelevaa rakentamista.

LP Yleinen pysäköintialue

Kaavassa on osoitettu kaksi LP-aluetta toinen urheilukentän lähelle ja toinen Heponimentien ja Postitien kulmaukseen.

LPA Autopaikkojen korttelialue.

LPA-alue on osoitettu Heponimentien ja Postitien kulmaukseen.

EN Energiahuollon alue

Merkinnällä on osoitettu lämpökeskus ajoyhteyksineen.

EH Hautausmaa-alue.

Jäppilän hautausmaa on osoitettu EH-merkinnällä. Alueen kaakkois- ja luoteiskulmiin on osoitettu alueet pysäköinnille.

W-1 Vesialue.
Alueelle saa sijoittaa uimarantaa palvelevia rakenteita ja laitureita.

Kirkonkylän uimaranta koulun läheisyydessä on osoitettu vv-1-merkinnällä.

5.4.3 Katualueet

Olemassa olevat katualueet on huomioitu kaavaratkaisussa. Uusi katu on osoitettu Kauppatieltä kortteleille 3 ja 35. Korttelissa 3 on poistettu pieni poikkikatu. Museotie on muutettu ajo-merkinnäksi. Maavedentie - maantien alue on osoitettu kumottavaksi.

5.4.4 Muut merkinnät

pp Jalankululle varattu katu/tie

Taajaman korttelialueiden välillä kulkevat jalankulkuväylät on esitetty kaavassa toteutuneen tilanteen mukaisesti.

ajo Ajoyhteys

Ajoyhteydet osoitettu seutumuseon läpi M-alueella sijaitseville rakennetuille osa-alueille, kortteliin 8 uimarantaan, Hiidenlahden pienen venevalkamaan, kortteliin 3 Kauppatien olemassa olevasta liittymästä voimassa olevan asemakaavan mukaisesti.

ajo Ohjeellinen ajoyhteys.

Ohjeellinen ajoyhteys osoitettu Tarhapolun päätyyn Hautausmaan ohjeelliselle pysäköintialueelle sekä kirkon itäpuolella olevalle M-alueelle kiertämään maatilojen talouskeskusten osa-aluetta.

p Pysäköimispaikka

Osoitettu p-alue Hautausmaan alueelle Kotamäentien risteyksen tuntumaan.

p Ohjeellinen pysäköimispaikka

Hautausmaan länsiosaan osoitettu ohjeellinen pysäköintipaikka.

nä Yleisen tien näkemäalueeksi varattu alueen osa.

Osoitettu näkemäalue Hautausmaan alueelle Kotamäentien risteyksen tuntumaan.

__ Johtoa varten varattu alueen osa

Johtovarauksia on osoitettu voimassa olevan verkoston mukaisesti.

__ Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

Johtovarauksia on osoitettu voimassa olevan verkoston mukaisesti.

s Rakennusala, jolle saa sijoittaa rantasaunan.

Merkinnällä on osoitettu osa-alue Ahvenlammen itärannalle korttelin 33 käyttöön.

vu Urheilu- ja virkistyspalvelujen osa-alue.

Osa-alue on osoitettu kortteliin 8 olevan tilanteen mukaisesti.

pj Alue, jolle saa sijoittaa polttoaineen jakeluaseman.

Osa-alue on osoitettu Kauppatien ja Kauppakulman risteykseen olevan tilanteen mukaisesti.

en Alueen osa, jolle saa sijoittaa puistomuuntamon.

en- osa-alueet on osoitettu EH-alueen länsipuolelle Tarhapolun varrelle, kortteliin 22, Heponiementien eteläpuolelle, Pihlajarinteenkujan ja Kauppatien risteykselle.

et-1 Alueen osa, jolle saa sijoittaa pumppaamon.

Olevat muuntamot on osoitettu Oikopolun ja Alapellontien varrelle.

a Auton säilytyspaikan rakennusala.

Pysäköimispaikat on osoitettu kortteleihin 22 ja 23 Heikinlammentien varrelle.

am Maatilojen talouskeskusten osa-alue.
Alueen osa on tarkoitettu talouskeskuksia varten ja rakennuspaikalle saa rakentaa enintään kaksi asuinrakennusta. Alueelle sallitaan myös maaseutuyrittämistä palvelevien rakennusten rakentaminen. Asunrakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 600 k-m².

Osa-alue osoitettu kirkon itäpuolella sijaitsevalle M-alueelle.

ap Asuinpientalojen osa-alue.

Osa-alue on osoitettu kirkon itäpuolella sijaitsevalle M-alueelle.

lv Alueen osa, jolle saa sijoittaa venevalkaman.

Osa-alue osoitettu Hiidenlahden pohjoispuolelle.

mmk Alueen osa, jolla sijaitse muistomerkki.

Osa-alue on osoitettu M-alueelle Kauppatien itäpuolelle.

hv Huvi- ja viihdepalvelujen osa-alue.

Osa-alue on osoitettu kortteliin 8 olevan tilanteen mukaisesti.

vv Alueen osa, jolle saa sijoittaa uimarannan.

Osa-alue on osoitettu kortteliin 8 olevan tilanteen mukaisesti.

t-1 **Rakennusala, jolle saa rakentaa alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisen rakennuksen.**

Rannalla sijaitsevat rakennukset osoitettu t-1 merkinnällä.

pv **Vedenhankinnan kannalta tärkeä (I luokan) pohjavesialue. Pohjavettä muuttavat ja pilaavat toimenpiteen ovat kiellettyjä.**

Alueen sijainti ilmenee kaavakartasta.

ma **Kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä alue (ma 11.569 / Niemenkylä ja ma 11.558 / Jäppilän kirkonmäki ja Puotimäki).** *Alueella tapahtuva rakentaminen ja ympäristönhoito tulee sopeuttaa alueen maisemallisiin, kulttuurihistoriallisiin rakennustaiteellisiin arvoihin. Ympäristöön merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.*

s-1 **Kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus.** *Rakennusta ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä. Rakennuksen korjaustoimenpiteet suositellaan tehtäväksi alkuperäisyyttä ja kohteen kerroksellisuutta kunnioittaen. Rakennuksen korjauksissa huomioidaan sen alkuperäiset tyypilliset piirteet kuten käytetyt materiaalit ja julkisivusommittelu. Mikäli rakennus joudutaan korvaamaan uudella, tulee uudisrakentamisen noudattaa muun kadunvarren rakentamisen periaatteita: massoittelu, kattokulma, sijoittelu suhteessa katuun, maantasokerroksen käyttö ja ikkunajaotus, huomioiden kuitenkin rakennusajankohta.*

Seuraavat kohteet merkitty s-1- merkinnällä:

1. Jäppilän lääkärintalo, 593-440-5-336
2. Junttila, 593-440-5-308
3. Heikinlammentie 1, liikerakennus, 593-440-6-4
4. Kauppatie 4, 593-440-5-73
5. Rauhaniemi, vanha alakoulu, 593-440-5-96

sr-1 **Suojeltava rakennus.** *Rakennustaiteellisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti arvokas tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Mikäli tämän pyrkimyksen vastaisesti on rakennuksessa aikaisemmin suoritettu rakennustoimenpiteitä, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan entistäen.*

Seuraavat kohteet merkitty sr-1- merkinnällä:

1. Jäppilän kievari, 593-440-5-325
2. Jäppilän kirkonkylän koulu, 593-440-5-287
3. Jäppilän kotiseutumuseo, 593-440-5-287
4. Jäppilä-talo, 593-440-5-63
5. Kauppatie 7, Pihlajarinne, 593-440-4-64
6. Kauppatie 3, 593-440-4-3
7. Puotimäen osuuspankkitalo, 593-440-5-69

srk **Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltu kirkollinen rakennus.**
Suojelumääräykset ovat kirkkolain nojalla annetussa suojelupäätöksessä. Korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä Museoviraston lausunto.

Jäppilän kirkko, 593-440-5-341 merkitty srk-merkinnällä.

5.4.5 Yleismääräykset:

Rakentaminen:

Uudisrakentamisessa rakennukset on sijoitettava siten, että ne suojaavat piha-aluetta liikennemelulta. Rakennusten sijainnin ja maastonmuotoilun tulee olla sellainen, että maiseman ja rantamaiseman luonnonmukaisuus ja korkoasemat säilyvät. Rakennuksen tulee soveltua mittakaavan, mittasuhteiden, värityksen ja materiaalin osalta rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Alueella tapahtuva rakentaminen ja ympäristönhoito tulee sopeuttaa alueen maisemallisiin, kulttuurihistoriallisiin rakennustaiteellisiin arvoihin.

Pohjavesi:

Kaivua tai louhintaa ei tule suorittaa pohjaveden pinnan alapuolelle ja pohjavesikerroksen yläpuolelle tulisi jättää riittävä (2 metrin) suojakerros. Ennen rakentamista on selvitettävä pohjaveden pinnantaso ja rakennukset on perustettava siten, ettei niillä ole vaikutusta pohjaveden pinnankorkeuteen ja laatuun. Edellä mainituista poikkeaminen voi edellyttää vesilain mukaista lupaa. Vesilain mukaisen luvan tarpeen selvittäminen tulee tehdä hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista.

Pohjavesialueella ei saa rakentaa maalämpökaivoja tai keruuputkistoja. Uudisrakennuksissa maanalaiset öljysäiliöt on kielletty. Muilla korttelialueilla, mikäli pohjavesialueella tai lampien valuma-alueella sijaitsevien kiinteistöjen lämmityksessä käytetään öljylämmitystä, tulee öljysäiliöt sijoittaa rakennusten sisätiloihin ja varustaa asianmukaisin suoja-altain ja turvalaittein. Suoja-allasvaatimus koskee myös muuntamoita, joissa käytetään öljyä. Pohjavesialueella ei saa säilyttää irrallaan tai varastoida nestemäisiä polttoaineita eikä muita pohjavettä likaavia tai pohjaveden laatuun vaikuttavia aineita.

Ajoneuvojen peseminen on pohjavesialueelle kielletty muualla kuin tarkoitukseen rakennetulla pesupaikalla. Tarkoitukseen varatun pesupaikan pesuvedet tulee johtaa hiekan- ja öljynerotuskaivon kautta jätevesiviemäriin.

Hulevedet:

Tonttien hulevedet on käsiteltävä ja viivytettävä luonnonmukaisesti. Maanvaraisten pihojen ja pysäköintialueiden pinnoitteiden tulee olla vettä läpäiseviä. Suunnittelualueella muodostuvat hulevedet on huomioitava pohjaveden määrän ja laadun turvaamiseksi. Epäpuhtaiksi todettuja hulevesiä ei tule imeyttää maahan pohjavesialueella tai johtaa lampiin. Tarvittaessa epäpuhtaat hulevedet tulee käsitellä ennen imeyttämistä tai johtamista lampiin. Puhtaat hulevedet tulee mahdollisuuksien mukaan

imeyttää alueella tai johtaa lampiin. Rakennusluvan yhteydessä tulee laatia tonttikohtainen hulevesisuunnitelma. Hulevesialue tulee toteuttaa siten, että se ei heikennä maisemallisia arvoja.

Autopaikkojen vähimmäismäärät ovat:

- *AR kortteleissa 1,5 autopaikkaa huoneistoa kohden kortteleissa 2 rakennuspaikkaa kohden*
- *Liike- ja toimistotilojen 1 autopaikka 50 k-m2*
- *Yleisten rakennusten kortteleissa autopaikka 100 k-m2 kohden.*

S-1 ja sr-1 kohteita koskevista korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta.

5.4.6 Kunnallistekniikka

Toteutuneilla alueilla on olemassa oleva kunnallistekniikan verkosto. Hiidenlahden laajennusalue on kunnallistekniikan saavutettavissa.

5.5 Ympäristön häiriötekijät

Kaavateiden varteen ei ole osoitettu mitään melulle herkkää uutta toimintaa, jonka johdosta kaavassa tulisi osoittaa melualueita.

Maaperän tilan tietojärjestelmän (Matti-rekisteri) kohteet on huomioitu kaavassa omilla kohde merkinnöillä (saa-1).

saa-1 **Mahdollisesti pilaantunut kohde.**
Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus ja puhdistustarve tulee selvittää ja kunnostaa pilaantuneet kohteet ympäristöviranomaisten hyväksymien suunnitelmien mukaisesti ennen rakennustöiden aloittamista.

5.6 Nimistö

Suunnittelualueelle on osoitettu uusi katu korttelien 3 ja 35 väliin. Kadun nimeksi annettu Pihlajarinteenkuja. Voimassa olevan kaavan mukaiselle korttelien 5 ja 6 väliselle kadulle nimeksi annettu Kaupankulma.

5.7 Vaikutusten arviointi

5.7.1 Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteiden kokonaisuuksista Jäppilän asemakaava liittyy erityisesti: *toimivat yhdyskunnat (ja kestävä liikkuminen), terveellinen ja turvallinen elinympäristö* sekä *elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat* kokonaisuuksiin. Kaava vahvistaa Jäppilän taajamaa toimivana yhdyskuntana kaupunkimaisesta yhdyskuntarakenteesta irrallaan, mutta liikenteellisesti saavutettavissa Pieksämäen keskustaajamasta. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö ovat taajaman vetovoimatekijä ja sitä tuetaan kaavassa tiivistävällä ja eheyttävällä kaavaratkaisulla yleisesti sekä yleismääräyksillä koskien rakentamista, pohjavesiä sekä hulevesiä. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat kokonaisuus huomioidaan kaavassa omilla kaavamääräyksillä ja -merkinnöillä sekä yleismääräyksissä.

5.7.2 Kaavan suhde maakuntakaavaan

Maakuntakaavan kehittämisperiaatteen mukaisesti Jäppilää kehitetään pienet maaseututaajamat periaatteilla vahvistamalla sen roolia maaseudun ja vapaa-ajanasutuksen lähipalvelualueena. Kaavassa on osoitettu vakituista asumista, mutta ei vapaa-ajan asumista taajamakeskuksen luonteeseen sopeutuen ja sen rakennetta eheyttäen. Kaava kuitenkin mahdollistaa myös väljemmän asumisen sekä huomioi erityyppiset asumismuodot. Palvelujen säilymistä ja erikoistumista tuetaan kaavalla osoittamalla Jäppilän taajamaan monipuolisesti eri käyttötarkoituksia, mm. toimitilarakennusten, liike- ja toimistorakennusten, palvelurakennusten sekä julkisten palveluiden ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa palvelevien asuinrakennusten korttelialueita. Kaava huomioi myös maataloustoiminnan sekä maa- ja metsätalousalueet.

Kaavassa on keskeiselle sijainnille osoitettu torialue, joka osaltaan parantaa alueen sosiaalista, taloudellista ja lähiympäristön tilaa. Kaavaratkaisu tukee myös vapaa-ajantoimintaa ja lähiliikkumista eri puolilla kaava-aluetta ja sen ulkopuolelle. Kaavaratkaisulla pyritään parantamaan liikenneturvallisuutta sekä edistämään kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä taajaman sisällä. Kaavaratkaisu vahvistaa osaltaan taajaman identiteettiä huomioimalla alueen ominaispiirteiset maisemat, rakennetun kulttuuriympäristön sekä luonteen luonnonläheisenä maaseututaajamana vesistöjen äärellä. Näitä piirteitä vahvistetaan ja tuetaan korttelivarauksin, kaavamerkinnöin ja -määräyksin.

5.7.3 Kaavan suhde yleiskaavaan

Koska asemakaava laaditaan alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, tulee AKL 54 § mukaan asemakaavaa laadittaessa soveltuvin osin otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään. Yleiskaavan sisältövaatimusten toteutumista käsitellään AKL 39 § mukaisesti.

Yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys

Pääosa asemakaava-alueesta on jo rakennettua yhdyskuntarakennetta ja asemakaavan pääasiallinen tavoite onkin päivittää alueen kaavatilanne ajantasaiseksi. Osa ennestään kaavoitetuista alueista on

toteutumatta, osalla korttelialueista käyttötarkoitus on eri kuin mitä vanhassa asemakaavassa on osoitettu ja pieniltä osin asemakaavoitettava alue laajentuu. Päivitetty asemakaava vahvistaa Jäppilän taajamaa elinvoimaisena kokonaisuutena, jossa yhdyskuntarakenne pysyy tiiviinä ja eheänä. Uusia rakennuspaikkoja osoitetaan pääosin olemassa olevan katu- ja kunnallistekniikan yhteyteen, jolloin infran laajentamistarve jää vähäiseksi ja kunnallistekniikkaa voidaan hyödyntää tehokkaasti. Kaavan yhtenä tavoitteena on ollut myös alueen luontoarvojen selvittäminen ja niiden sekä ekologisten yhteyksien turvaaminen.

Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö

Asemakaava pohjautuu lähes täysin olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Uusia rakentamisen paikkoja osoitetaan muutamia, mutta niidenkin sijainti on olemassa olevien katu- ja kunnallistekniikan yhteyksien varressa.

Asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus

Kaavamuutos mahdollistaa monipuolisen ja riittävän tonttivarannon Jäppilän taajama-alueella sekä asuin- että palvelurakentamiselle. Palveluiden saatavuus mahdollistetaan tulevaisuudessakin.

Mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla

Uusien katujen tai kunnallistekniikan rakentaminen ei ole tarpeellista kaava-alueella, vaan kaavaratkaisussa hyödynnetään olemassa olevaa verkostoa. Jalankulkua ja polkupyöräilyä varten on osoitettu suoraviivaisia ja helppokulkuisia reittejä katuverkoston lisäksi, mikä kannustaa ihmisiä kestävään liikkumiseen.

Mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön

Asemakaavan ratkaisut tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia turvallisiin ja terveellisiin asumismuotoihin, tukien eri väestöryhmien tarpeita. Kaavassa on osoitettu monipuolisesti mm. asuinpientalojen, rivitalojen ja muiden kytkettyjen talojen sekä erillispientalojen korttelialueita. Kaava luo puitteet viihtyisälle ja laadukkaalle elinympäristölle. Rakentamisen painottuminen olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen varmistaa palveluiden saavutettavuuden ja edistää arjen sujuvuutta.

Kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Asemakaavaratkaisu tukee kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä monipuolisesti osoittamalla alueelle erilaisia toimintoja ja palveluita, jotka mahdollistavat sekä asumisen että työpaikkojen muodostumisen pitkällä aikavälillä ja väestönkehitys huomioiden. Kaava huomioi olemassa olevat palvelut ja mahdollistaa niiden säilymisen, mikä vahvistaa paikallista elinvoimaa. Lisäksi monipuolisten virkistysalueiden sekä laadukkaan ja viihtyisän elinympäristön osoittaminen edistävät kunnan houkuttelevuutta, mikä tukee myös yritystoiminnan kehittymistä ja työpaikkojen syntymistä alueella.

Ympäristöhaittojen vähentäminen

Kaavatyön yhteydessä on selvitetty alueen melu ja todettu, ettei haitallinen liikennemelu ulotu asuinkortteleille. Lisäksi on ohjeistettu mahdollisten pilaantuneiden maiden jatkotutkimuksista. Asemakaavassa itsessään ei osoiteta sellaista toimintaa, josta koituisi erityisiä ympäristöhaittoja.

Rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen

Kaavatyön yhteydessä on selvitetty alueen rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnon arvoja ja todetut arvot on huomioitu kaavaratkaisussa. Asemakaavassa on osoitettu suojeltavaksi rakennuksia sekä maisemallisesti merkittävää aluetta.

Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Asemakaavassa osoitetaan monipuolisesti lähivirkistysalueita sekä leikkipuisto ja urheilu- ja virkistyspalveluiden alue. Lisäksi varataan aluevaraukset mm. uimarannalle sekä huvi- ja viihdepalveluille. Yhteydet lähiluontoon ovat erinomaiset.

5.7.4 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Väestörakenteellisesti taantuvalla alueella nykyisten palveluiden turvaaminen sekä yhdyskuntarakenteen tiivistäminen olevan infran piirissä on tarkoituksenmukaista. Pieni laajennusalue ei niinkään laajenna yhdyskuntarakennetta vaan otetaan kaavaan mukaan toteutuneen tilanteen mukaisesti. Suunnittelun painopiste on elinympäristön laadun ja viihtyisyyden, rakenteen tiivistämisen ja resurssien kohdentamisen keinoissa. Lisäksi huomiota kiinnitetään historiallisten seikkojen huomioimiseen sekä paikallisen yhteisön roolin vahvistamiseen kaavoituksen keinoin.

Yhdyskuntarakenteeseen ei tapahdu muutosta, koska voimassa oleva asemakaava mahdollistaisi alueelle rakentamisen lukuun ottamatta muutamia uusia rakennuspaikkoja. Tuleva rakentaminen tapahtuu rakennetun alueen sisällä täydentäen olevaa rakennetta ja käyttää hyväkseen olevia yhteyksiä ja kunnallistekniikkaa. Kaavamuutos mahdollistaa liikenteen sujuvuuden jatkossakin.

Hiidenlahden laajennusalue liittyy tiiviisti olevaan yhdyskuntarakenteeseen täydentäen ja tiivistäen sitä maltillisesti. Hiidenlahden maankäyttösuunnitelmaa ei kaavaratkaisussa oteta huomioon sellaisenaan vaan reilusti supistettuna.

Kumottavat alueet sijaitsevat kaava-alueen reuna-alueilla. Tiivistyvä taajama edistää kestävää yhdyskuntarakennetta monipuolisesti. Kun rakentaminen keskittyy olemassa oleviin alueisiin, maankäyttö tehostuu ja infrastruktuurin laajentamistarve vähenee. Tämä mahdollistaa palveluiden, työpaikkojen ja asumisen sekä palveluiden sijoittamisen lähelle toisiaan, mikä vähentää liikkumistarvetta ja tukee kävelyä ja pyöräilyä.

Asemakaava-alue tukeutuu olemassa oleviin verkostoihin. Verkostojen käyttäjämäärien kasvun myötä verkostojen toimintaedellytykset parantuvat. Laajennusalue on myös liitettävissä kunnallistekniseen verkostoon.

5.7.5 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Kaavatyötä varten on laadittu alueen rakennetun kulttuuriympäristön inventointi, jonka suositukset on huomioitu kaavaratkaisussa kaavamerkinnöin ja -määräyksin. Kaavan toteuttaminen ei edellytä olevien rakennusten purkamista. Alue on rakennettua aluetta ja kaava mahdollistaa vähäisen lisärakentamisen.

5.7.6 Vaikutukset liikenteeseen

Kaavamuutoksella ei ole osoitettu alueelle sellaista uutta toimintaa, joka lisäisi liikennemääriä merkittävästi. Koska alueen liikennemäärät eivät uusien maankäyttövarausten perusteella merkittävästi nouse, ei kaavalla vaaranneta liikenneturvallisuutta tai liikenteen sujuvuutta alueella.

Kaava-aluetta lävistävät liikennealueet palvelevat taajaman läpi tapahtuvaa liikennettä, joten Jäppilän kirkkotie, Jäppiläntie / Kauppatie sekä Kotamäentie osoitetaan maantien alueiksi liikennealueiden luonteen mukaisesti.

Liikenneturvallisuuteen kaavan toteuttamisella ei ole oleellista vaikutusta ja liikenneturvallisuus on huomioitu kaavaratkaisussa. Maankäytön kehittyminen parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, mutta pitkänmatkan joukkoliikenteen toteuttaminen riippuu kaavahankkeen ulkopuolisista tekijöistä.

5.7.7 Vaikutukset luonnonympäristöön ja maisemaan

Kaavatyötä varten alueelta on laadittu luontoselvitys, jonka mukaisesti asemakaava-alueelle sijoittuu kaksi arvokasta luontokohdetta. Ne kuitenkin sijaitsevat kumottavalla alueella, joten ne tulevat jäämään asemakaavan ulkopuolelle.

Jäppilän taajama on osa kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta merkittävää aluetta. Kaavamuutoksen toteutuminen ei merkittävää vaikutusta luonnonympäristöön tai maisemiin, koska kaavamuutos koskee jo ennestään rakentamiseen kaavoitettua aluetta. Kaavassa on huomioitu luonnonvarojen käyttö osoittamalla alueet maa- ja metsätalouden harjoittamiseen.

Kaavan toteuttaminen ei kokonaisuutena arvioiden vaaranna luonnon monimuotoisuuden säilymistä, ja mahdolliset negatiiviset vaikutukset jäävät vähäisiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimpien alueiden maankäytön säilyessä ennallaan.

5.7.8 Vaikutukset pohjavesiin ja pintavesiin

Pääosa kaava-alueesta sisältyy Hiidenlampi 1 -nimiseen vedenhankintaa varten tärkeään pohjavesialueeseen, joka on kaavassa merkitty omalla merkinnällä ja määräyksellä. Pintavesistöihin ei kohdistu vähäistä suurempia vaikutuksia. Alue-varauksissa on huomioitu pohjaveden pilaamiskielto.

Hulevesien määrään kaavaratkaisulla ei ole oleellista merkitystä, koska kaava on pääosin nykytilanteen toteava ja uusia rakennuspaikkoja osoitetaan maltillisesti. Hulevesiä koskien on kaavassa annettu yleismääräyksiä.

5.7.9 Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset

Kaava on laadittu pitkälti olevan ja toteutuneen tilanteen mukaisesti sekä tulevaisuuden kehitystä ennakoiden. Kaavamuutos mahdollistaa vähäisen täydennysrakentamisen. Kunnallistekniikan toteuttaminen ei aiheuta merkittäviä kytkentäkustannuksia.

Kaavalla ei siten heikennetä ihmisten viihtyvyyttä. Kaavalla ei ole vaikutusta alueen sosiaaliseen ympäristöön. Kaavaratkaisu tukee seudullisen ja paikallisen virkistysalueverkon toteuttamista. Urheilu- ja virkistyspalveluiden alueet on huomioitu kaavaratkaisussa. Liikennemelu on huomioitu kaavassa rakentamista koskevassa yleismääräyksessä.

Kaavalla on huomioitu paikallisten palveluiden olemassaolo toteutuneen tilanteen mukaisesti. Kaava ei ainakaan vähennä Jäppilän taajaman palvelutarjontaa. Kaavassa monipuolisten toimintojen ja palvelujen osoittaminen voivat tuoda elinvoimaa alueelle.

Asemakaava edistää suunnittelualueella mahdollisuuksia asumiseen, työpaikkojen muodostamiseen sekä huomioi alueelle ominaiset maiseman ja kulttuuriympäristön sekä asumisen erityispiirteet, minkä voidaan katsoa edistävän alueen elinvoimaa ja elinympäristön viihtyisyyttä ja arkielämän sujuvuutta.

5.7.10 Ilmastovaikutukset

Pieksämäen kaupungin ilmasto-ohjelman (2021) mukaan sitoutuu Keski-Savon yhteiseen ilmastotavoitteeseen, jonka mukaan Keski-Savon seutu on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.

Keskeisimmät ilmastovaikutukset suunnittelualueella liittyvät liikenteeseen, rakentamiseen ja energiankulutukseen. Kaavaratkaisu ei merkittävästi lisää liikennettä eikä rakentamisen määrää alueella. Ilmastokestävää alueidenkäyttöä edistetään ohjaamalla rakentamisen sijoittumista tiiviimmäksi.

Maankäytön muutoksen vaikutus hiilivarastoihin ja -nieluihin on maltillinen. Kaava-alueella on olemassa runsaasti hiilinieluja ja -varastoja ja niitä ylläpidetään ja tuetaan aluevarauksin ja kaavamääräyksillä. Kestävän liikkumisen edellytykset ovat alueella rajalliset, koska alue sijaitsee etäällä Pieksämäen keskustaajamasta. Taajaman sisäisesti liikkumista kävellen ja pyöräillen on pyritty tukemaan kaavaratkaisulla. Asemakaava-alueella rakentaminen on pitkälti jo toteutunutta, joten rakennusten energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energian käyttöön ei kaavalla ole otettu kantaa.

Ilmastonmuutoksen myötä äärevöityvät sääolot kuten tuulisuus ja sateisuus on pyritty huomioimaan esimerkiksi hulevesien hallinnan osalta kaavamerkinnöin ja -määräyksin.

6 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Asemakaavaa voidaan alkaa toteuttaa kaavan saatua lainvoiman.

Kuopiossa 5.9.2025

FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Mirjam Hyvönen
projektijohtaja, arkkitehti SAFA YKS 692

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Jäppilän taajaman asemakaavamuutos

27.10.2021
muutettu 5.9.2025

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA (OAS)

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on suunnitelma kaavoituksen osallistumis- ja vuorovaikutusmenetelmistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoituksena on kertoa, miksi kaava laaditaan, miten asia etenee ja missä vaiheessa kaavan laadintaan voi vaikuttaa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täsmennetään ja täydennetään tarvittaessa kaavatyön edetessä. Päivitetty OAS on koko kaavaprosessin ajan esillä Pieksämäen kaupungin kotisivuilla osoitteessa www.pieksamaki.fi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinta perustuu Alueidenkäyttölakiin.

ALOITE

Kaavamuutoshanke on esitetty kaavoituskatsauksessa 2019, jonka tekninen lautakunta käsitteli kokouksessaan 5.2.2019 § 18.

SUUNNITTELUALUE

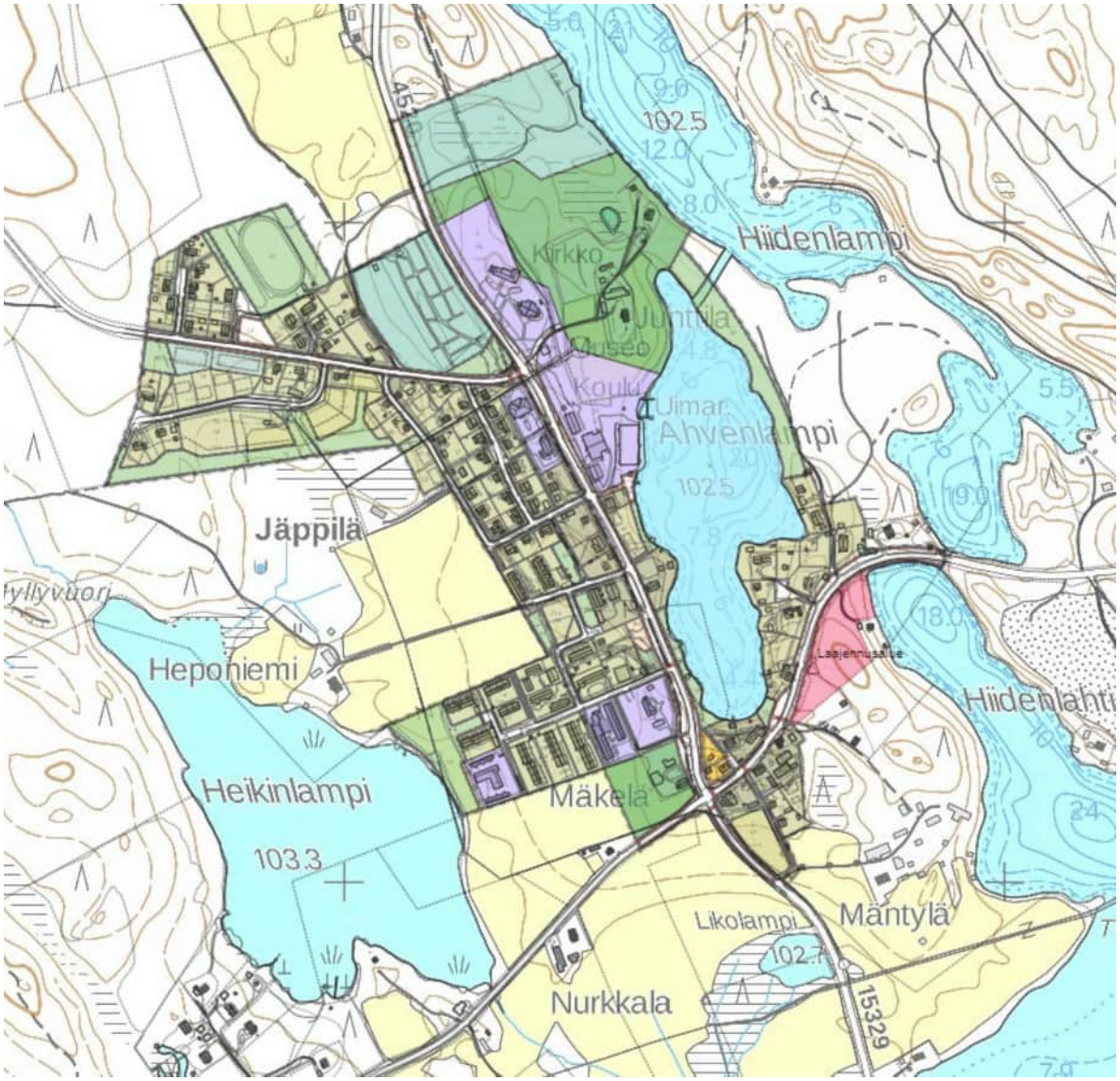

Kuva 1. Suunnittelualue käsittää nykyisen Jäppilän taajaman asemakaava-alueen sekä Hiidenlahden laajennusalueen.

Asemakaavan muutos laaditaan Pieksämäen kaupungin Jäppilän taajamaan. Jäppilä sijaitsee n. 20 km päässä Pieksämäen keskustaajamasta. Suunnittelualue käsittää kokonaisuudessaan nykyisen Jäppilän taajaman asemakaava-alueen sekä laajennusalueen Hiidenlahdessa (n. 1,2 ha). Suunnittelualueen pinta-ala on n. 72 ha. Asemakaava rajautuu vesistöihin Heikinlampi, Ahvenlampi, Hiidenlampi ja Syvänsi.

KAAVAN TARKOITUS

Pieksämäen alueen palvelu- ja väestörakenteen muuttumisen myötä on syytä ottaa tarkasteluun taajamien asemakaavojen ajantasaisuus. Kaavamuutoksessa osoitetaan riittävät tonttivarannot eritoimintojen kehittämiseksi pitkällä aikavälillä. Kaavan yhteydessä selvitetään kaavamuutosalueen kulttuuriympäristöarvot, luonto- ja maisema-arvot sekä maantiealueiden meluarvot.

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

Nykytila / maankäyttö

Suunnittelualue sijoittuu Pieksämäen koillisosaan, n. 20 km päähän keskustaajamasta. Pääosa nykyisestä asemakaavasta sijoittuu Heikinlammen ja Hiidenlammen väliselle alueelle. Asemakaava on monin paikoin toteutunut, rakentamattomat tontit sijaitsevat pääasiassa Petäjäkankaantien ympäristössä. Merkittävä osa asemakaava-alueesta kuuluu Hiidenlammen pohjavesialueeseen.

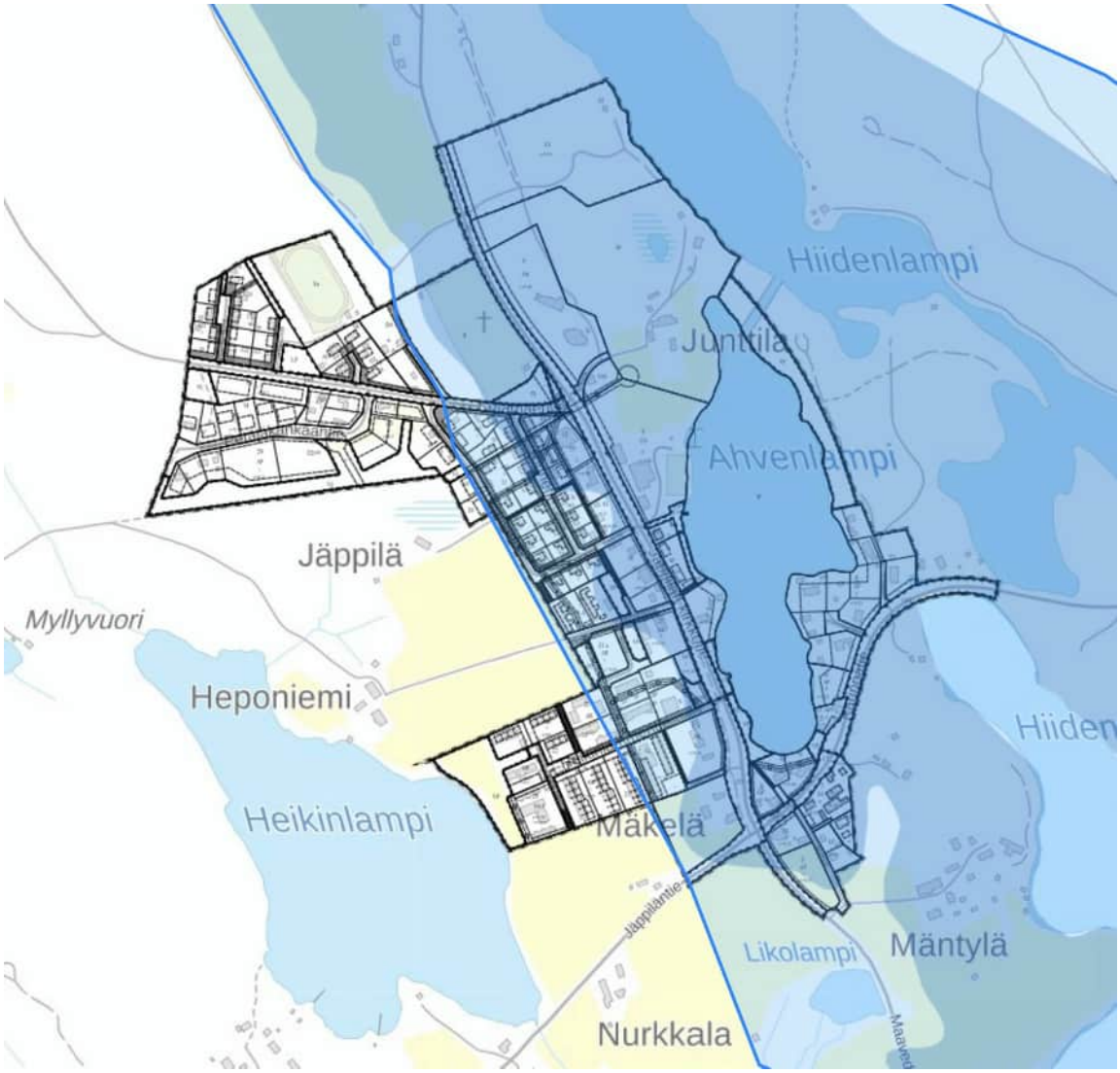

Kuva 2. Hiidenlammen pohjavesialueen rajaus Jäppilän taajaman kohdalla.

Omakotitontteja voimassa olevassa asemakaavassa on n. 60 kpl, joista n. 20 % on toteutumatta. Asuinpientalojen (AP) tontteja on n. 20 kpl, joista on rakentamatta n. 30 %. Rivitaloille (AR) ja asuin-, liike- ja toimistorakennuksille (AL) rakennuspaikkoja on osoitettu n. 25 kpl, joista yksi on rakentamatta. Taajama-alueella uudisrakentaminen asuin käyttöön on ollut vähäistä. Vuonna 2018 Heikinlammentielle valmistui palvelutalo, uusia omakoti- tai rivitaloja ei ole valmistunut vuoden 2006 jälkeen Jäppilän asemakaava-alueelle.

Maakuntakaava

Etelä-Savoon on laadittu kaikkiaan kolme maakuntakaavaa. Ne ovat voimassa yhtä aikaa.

- Etelä-Savon maakuntakaava vuodelta 2010
- Tuulivoimaa käsitellyt Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava vuodelta 2016 sekä
- Edellisten päivittämikseksi laadittu Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava vuodelta 2016

Etelä-Savossa parhaillaan valmisteltava Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaava.

Etelä-Savon maakuntavaltuusto hyväksyi Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan 4.12.2024 (§ 28). Samalla maakuntavaltuusto päätti kumota voimassa olevista maakuntakaavoista ne merkinnät ja määräykset, joihin neljännessä vaihemaakuntakaavassa on osoitettu muutoksia.

Etelä-Savon maakuntahallitus on päättänyt (27.1.2025 § 7) määrätä alueidenkäyttölain 201 §:n nojalla 4. vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Maakuntakaavayhdistelmässä Jäppilä on osoitettu paikalliskeskukseksi (Jäppilän taajama, a 11.2). Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen ja seutukeskusten taajamatoimintojen alueet. Merkintä sisältää asumisen, kaupan, matkailun, palvelujen, hallinnon, teollisuus- ja muiden työpaikka- ym. taajamatoimintojen alueita. Samoin siihen sisältyy virkistys-, puisto- ja erityisalueita sekä pääväyliä pienempiä liikennealueita. Alueen maankäyttö ja rakentaminen edellyttävät yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia.

Kuva 3: Ote maakuntakaavayhdistelmästä

Muut suunnittelua ohjaavat merkinnät:

- Melontareitti, ohjeellinen (mlr 11.66 / Syvänsin-Joroisten melontareitti)
    - Merkinnällä osoitetaan ohjeellisina maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä melontareittejä.

- Retkeilyreitti, ohjeellinen (rr 11.71 / Pieksämäen seudun reitit)
    - Merkinnällä osoitetaan ohjeellisina maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä retkeilyreittejä.
- Seututie (Pieksämäki-Jäppilä-Varkaus/ st 11.152)
    - Seututienä osoitetaan seutukuntien liikennettä palvelevien ja seutukuntia pääteihin yhdistäviä teitä. merkinnällä osoitetaan myös merkitykseltään vastaavat kadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Yhdystie (Maavesi / yt 11.159)
    - Yhdysteinä osoitetaan merkittäviä kyläverkoston tai kuntien yhteistoiminnan kannalta tärkeitä teitä ja katuja. Merkintään liittyy MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Päävesijohto, ohjeellinen linjaus (v 11.394/ Jäppilä-Pieksämäki)
    - Merkinnällä osoitetaan uusia merkittäviä johtoja, joiden linjauksesta ja toteuttamisesta ei ole olemassa tarkkoja suunnitelmia. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Runkoviemäri (j 11.397 / Jäppilä-Vehkanotko)
    - Merkinnällä osoitetaan jäteveden johtamisen kannalta merkittävät yhteydet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- Pohjavesialue (pv 11.278 / Hiidenlampi)
    - Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät (I luokan) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokan) pohjavesialueet. Suunnittelu määräys: Alueelle ei tule sijoittaa pohjaveden laadulle vaaraa aiheuttavaa toimintaa ja pohjavedeksi imeytyvän veden määrä tulee säilyttää riittävänä. Maa-ainesten ottaminen tulee sallia vain maisemointialueille, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua tai vähennä saatavan pohjaveden määrää. Suositus: alueelle tulisi laatia suojelusuunnitelma.
- Kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä alue (ma 11.569 / Niemenkylä ja ma 11.558 / Jäppilän kirkonmäki ja Puotimäki)
    - Osa-alueen erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä, jolla osoitetaan maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Alueeseen sisältyvät yksittäiset arvokohteet on lueteltu ja esitetty kohdeluettelossa. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi. Suositus: Ympäristöön merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.
        - Alueella olevat rakennuskohteet ovat Kotiseutumuseo, Kievari, Kirkonkylän koulu ja pappila.
- Rakennussuojelukohde (SR 11.619 / Jäppilän kirkko)
    - Merkinnällä osoitetaan rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain, maankäyttö- ja rakennuslain tai muun erityislainsäädännön nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja pienialaisia alueita ja kohteita. Suunnittelumääräys: Kohteen ja sen ympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokas kokonaisuus ja erityispiirteet. Toimenpiteistä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Maakuntakaavassa on esitetty maakunnan alueidenkäytön kehittämisen strategiset linjaukset käyttämällä ns. kehittämisperiaatemerkintöjä. Kehittämisperiaatemerkinnöillä osoitetaan Etelä-Savon alueidenkäytön kehittämisen keskeiset suuntaviivat. Jäppilä on osoitettu merkinnällä pieni maaseututaajama ja merkintään liittyvän kehittämissuosituksen mukaan:

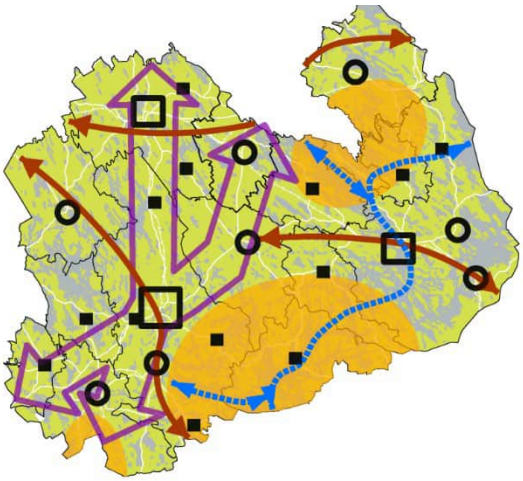

Pienten maaseututaajamien *kehittämisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota niiden*

- *roolin maaseudun ja vapaa-ajanasutuksen lähipalvelualueina*
- *palvelujen säilymistä tukevaan erikoistumiseen*
- *kiinteä laajakaistaverkon edistämiseen sekä*
- *saavutettavuuden edistämiseen uusilla kevennetyillä liikennepalveluilla.*

Keskusverkon kehittämiskeinoina käytetään maankäytön suunnittelun ohella aluekehitys ja maankäyttöpoliittisia toimenpiteitä, joilla tapauskohtaisesti parannetaan alueiden sosiaalista, taloudellista ja/tai lähiympäristön tilaa. Keskusverkon kehittämisessä suositellaan käytettäväksi kunkin keskuksen rooliin soveltuvia suunnittelutyökaluja maapolitiikan, rakentamisen ja erilaisten kehittämistoimenpiteiden tueksi.

Kuva 4: Ote maakuntakaavan kehittämisperiaatekartasta

Yleiskaava
Jäppilän asemakaava-alueelle ei ole laadittu yleiskaavaa.

Asemakaava
Suunnittelualueen asemakaavat on hyväksytty vuosina 1966–2016, eriaikoina hyväksyttyjä asemakaavoja on yhteensä 13 kpl. Yhdistelmä voimassa olevasta asemakaavasta on liitteenä 1.

Käytettävissä olevat selvitykset

Muinaismuistot, kulttuuriympäristö, rakennukset ja rakennusperintö
- Kulttuuriperintötietokanta / Etelä-Savon maakuntaliitto
- Maakunnan parhaat maisemat - Etelä-Savon valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi (2011–2013. Leena Lahdenvesi-Korhonen).
- Muinaisjäännösrekisteri / Museovirasto

Luonto ja eläimistö
- Metsälaki kohteet (1093/1996) / Metsäkeskuksen karttapalvelu
- GTK:n maaperäkartta

Muut selvitykset
- Pieksämäen Hiidenlammen ja Tuopunkankaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 2/2008
- Pieksämäen Hiidenlammen pohjavesialueen geologinen rakenneselvitys ja pohjaveden virtausmallinnus, GTK 2017
- Pieksämäen pilaantuneet maa-alueet
- Alimmat suositeltavat rakentamiskorkeudet Etelä-Savossa, Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja 4/2009

- Pieksämäen vesi- ja viemärilaitoksen toiminta-alue ja kehittämissuunnitelma 2012
- Pieksämäen kehityskuva 2018 / MDI

Laadittavat selvitykset
Kaavatyössä pyritään hyödyntämään jo laaditut selvitykset ja tarpeen vaatiessa laaditaan lisäselvityksiä. Kaava-aluetta koskien laaditaan ainakin seuraavat lisäselvitykset:

- Luontoselvitys
- Rakennetun kulttuuriympäristöselvitys
- Meluselvitys
- Arkeologinen inventointi

Pohjakartta
Pieksämäen kaupungin numeerinen pohjakartta täyttää asetuksen 1284/99 vaatimukset.

TAVOITTEET
Alustavat tavoitteet
Kaavatyön tavoitteena on selvittää Jäppilän taajaman asemakaavan ajantasaisuus. Tarkastelussa huomioidaan mm. alueen toteutuneisuus, uudisrakentamisen volyymi sekä voimakas alue- ja väestörakenteen muutos. Työssä huomioidaan Pieksämäen kaupungin strategia sekä elinvoimaohjelma 2018–2027. Suunnittelussa varaudutaan noin 20 vuoden aikajänteen muutostarpeisiin tavoitevuosi 2040.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta tuli voimaan 14.12.2017. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä niiden soveltamisala on tarkemmin selostettu julkaisuissa, jotka löytyvät ympäristöhallinnon kotisivuilta www.ymparisto.fi/vat. Tavoitteet tulee ottaa huomioon asemakaavaa laadittaessa. Asemakaavaa koskevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ovat mm. seuraavat:

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

VAIKUTUSTEN SELVITTÄMINEN JA ARVIOINTI

Vaikutusalue

Jäppilän taajaman maankäytön ja rakentamisen kehityksellä on vaikutuksia sekä kaava-alueella ja sen lähiympäristössä, että myös laajemmin koko kaupunkia koskevana. Asemakaavan ratkaisujen vaikutukset pyritään tunnistamaan ja selvittämään koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan katsoa olevan merkittäviä vaikutuksia.

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi perustuu alueidenkäyttölakiin. Alueidenkäyttölaissa tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset.

Alueidenkäyttölain mukaan kaavan laadinnan yhteydessä arvioidaan vaikutukset:
1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
2) maa- ja kallioperään, veteen ilmaan ja ilmastoon
3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Arvioinnit laaditaan asiantuntija-arvioina ja raportoidaan kaavaselostuksessa. Arvioinnin lähtötietona käytetään sekä kaavatyön yhteydessä laadittavia, että aikaisemmin jo laadittuja selvityksiä, tutkimuksia sekä suunnitelmia. Vaikutuksia alueiden käyttöön arvioidaan tarkastelemalla ja vertaamalla nykyistä tilannetta ja suunniteltua alueidenkäyttöä. Vaikutusten arvioinnissa huomioidaan osallisten ja eri sidosryhmien näkemykset ja mielipiteet.

OSALLISET

Alueidenkäyttölain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Tässä kaavahankkeessa osallisia ovat:

- alueen maanomistaja
- viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja -haltijat
- kaavan vaikutusalueen asukkaat, yritykset ja työntekijät sekä elinkeinonharjoittajat, joiden oloihin asemakaava saattaa huomattavasti vaikuttaa ja jotka ilmoittautuvat osallisiksi.
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- kaupungin ao. hallintokunnat
    - Pieksämäen nuorisovaltuusto
- valtion viranomaiset
    - Riihisaari – Savonlinnan museo
    - Etelä-Savon ELY-keskus
    - Pohjois-Savon ELY-keskus
- muut viranomaiset ja yhteisöt
    - Etelä-Savon maakuntaliitto
    - Etelä-Savon Pelastuslaitos
    - Mikkelin Puhelin Oyj

    - Savon Voima Oy
    - Telia Finland Oyj
    - Pieksämäen Vesi Oy
- yhdistykset
    - vanhus- ja vammaisjärjestöt
    - paikallinen osakaskunta
    - Jäppilän Kylät ry
    - Pieksämäki-Seura ry
    - Pieksämäen Luonnon Ystävät ry
    - muut yhdistykset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään ja jotka ilmoittautuvat osallisiksi.
- ne tahot, jotka katsovat olevansa osallisia ja ilmoittautuvat osallisiksi

OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN
Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta (alueidenkäyttölaki 62 §). Mielipiteensä voi esittää

- OAS:in nähtävänä oloaikana
- kaavaluonnoksen nähtävänä oloaikana
- kaavaehdotuksen nähtävänä oloaikana

Kaavoituksen etenemisestä tiedotetaan Pieksämäen lehdessä ja kaupungin ilmoitustaululla, sekä kaupungin Internet-sivuilla.

Työn käynnistämisvaiheessa 4.5.2021 järjestettiin alueidenkäyttölaki 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu Etelä-Savon ELY-keskuksessa. Muu viranomaisyhteistyö järjestetään työn kuluessa erikseen sovittavin neuvotteluin sekä lausuntopyynnöin.

KAAVOITUKSEN KULKU, AIKATAULU JA PÄÄTÖKSENTEKO

Kaavoituksen käynnistäminen / kesäkuu – marraskuu 2021
Jäppilän kaavahankkeesta ilmoitettu Pieksämäen kaupungin kaavoituskatsauksessa 2021. Pieksämäen kaupungin tekninen lautakunta on tehnyt hyväksynyt kaavoituskatsauksen päätöksen16.2.2021 § 14. asemakaavan muuttamisesta Jäppilän taajamassa.

Asemakaavan vireille tulosta kuulutetaan Pieksämäen Lehdessä sekä kaupungin ilmoitustaululla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma lähetetään osallisille ja on nähtävillä Naarajärven palvelupisteessä (Kanttila, Vilhulantie 5, Naarajärvi) teknisen toimen neuvonnassa 22.11.2021 lähtien koko kaavoitusprosessin ajan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma julkaistaan myös kaupungin kotisivuilla www.pieksamaki.fi.

Mahdolliset huomautukset tästä Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja ehdotukset alueen kehittämisestä ja rakentamisesta tulee toimittaa osoitteella:

Pieksämäen kaupunki, Maankäyttö, PL 125, 76101 Pieksämäki

Huomautukset voi toimittaa myös sähköisesti osoitteella: kirjaamo@pieksamaki.fi

Asemakaavan luonnosvaihe / joulukuu 2021 - syyskuu 2025
Toimenpiteet:

- kaavakävely
- selvitykset, vaikutusten arviointi
- työneuvottelut viranomaisten kanssa
- mielipiteet ja ennakkolausunnot
- kaavaluonnos nähtäville
- yleisötilaisuus
- lausunnot ja muistutukset
- viranomaisneuvottelu
- muistutusten ja lausuntojen käsittely

Asemakaavaluonnos on nähtävillä 30 päivän ajan. Nähtävillä olosta kuulutetaan kaupungin ilmoitustaululla ja kaupungin www-sivuilla (Kuulutukset) sekä Pieksämäen Lehdessä. Niiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä, joiden toimialaa kaavassa käsitellään, pyydetään kommentit. Osalliset voivat määräajassa esittää kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä kaavaluonnoksesta. (alueidenkäyttölaki 62 §).

Asemakaavan ehdotusvaihe / loppuvuosi 2025
Toimenpiteet:

- vaikutusten arviointien täydentäminen
- työneuvottelut viranomaisten kanssa
- muutokset kaavaan kaavaluonnoksesta saadun palautteen ja viranomaisten kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta
- kaavaehdotus nähtäville
- yleisötilaisuus
- lausunnot ja muistutukset
- viranomaisneuvottelu tarvittaessa
- muistutusten ja lausuntojen käsittely
- tarvittaessa tehdään muutoksia kaavaan saadun palautteen ja viranomaisten kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta

Kaavaluonnos kehitetään kaavaehdotukseksi, joka asetetaan nähtäville 30 päivän ajaksi (alueidenkäyttölaki). Nähtävillä olosta kuulutetaan kaupungin ilmoitustaululla ja kaupungin www-sivuilla (Kuulutukset) sekä Pieksämäen Lehdessä. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja kunnan hallintokunnilta. Osalliset voivat määräajassa jättää kaavaehdotuksesta kirjallisen muistutuksen.

Jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asetettava uudelleen nähtäville. (MRA 32 §).

Kaavan hyväksyminen / alkuvuosi 2026
Asemakaavan hyväksyy kaupunginvaltuusto. Hyväksymisestä kuulutetaan kaupungin ilmoitustaululla sekä Pieksämäen Lehdessä. Hyväksymisestä kerrotaan myös kaupungin www-sivuilla (Kuulutukset). Hyväksymispäätös lähetetään Etelä-Savon ELY-keskukselle ja Etelä-Savon maakuntaliitolle. Niille viranomaisille, kunnan jäsenille ja muistutuksen tehneille, jotka ovat kaavan nähtävillä ollessa sitä pyytäneet, lähetetään kaavan hyväksymisestä tieto.

Kaavan hyväksymispäätöstä koskeva pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä. Nähtäville asettamisesta alkaa 30 päivän valitusaika, jolloin kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kaavan voimaantulo
Valitusajan kuluttua kaavan hyväksymispäätös saa lainvoiman, jollei päätöksestä ole tehty määräaikana valitusta tai alueidenkäyttölain 195 §:n mukaista oikaisukehotusta tai valitukset on ratkaistu hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Voimaantulosta kuulutetaan kaupungin ilmoitustaululla sekä Pieksämäen Lehdessä. Vahvistumisesta kerrotaan myös kaupungin www-sivuilla (Kuulutukset). Voimaantulosta lähetetään ilmoitus Etelä-Savon ELY-keskukselle.

Kaavan lähettäminen tiedoksi
Voimaan tullut asemakaava lähetetään Etelä-Savon ELY-keskukselle, maanmittauslaitokselle, Etelä-Savon maakuntaliitolle ja Pieksämäen rakennuslautakunnalle.

ASEMAKAAVAN SUUNNITTELIJAT

Pieksämäen kaupunki
Pekka Häkkinen
puh. 044 588 3223
sähköposti: pekka.hakkinen@pieksamaki.fi

FCG Rakennettu Ympäristö Oy
Mirjam Hyvönen, arkkitehti SAFA YKS 692
puh. 041 731 3874
sähköposti: mirjam.hyvonen@fcg.fi

PL 125, 76101 Pieksämäki
käyntiosoite Naarajärven palvelupiste
Kanttila 2. krs,
Vilhulantie 5, Naarajärvi

Liitteet:
Liite 1 / Ote asemakaavayhdistelmästä

YMPÄRISTÖSUUNNITTELU
ENVIRO

JÄPPILÄN TAAJAMAN ASEMAKAAVAN MUUTOS LUONTOSELVITYS

Marko Vauhkonen

29.3.2023

JÄPPILÄN TAAJAMAN ASEMAKAAVAN MUUTOS LUONTOSELVITYS

Sisällys

1 Johdanto 3
2 Aineisto ja menetelmät 3
2.1 Selvitysalue 3
2.2 Lähtöaineisto 3
2.3 Maastotyöt 5
3 Tulokset 9
3.1 Yleiskuvaus 9
3.2 Arvokkaat luontokohteet 19
3.3 Liito-orava 20
3.4 Viitasammakko 21
3.5 Sudenkorennot 21
3.6 Pesimälinnusto 21
3.7 Lepakot 22
3.8 Kirjoverkkoperhonen 25
3.9 Muu huomionarvoinen lajisto 25
4 Yhteenveto ja suositukset 26
5 Lähteet ja kirjallisuus 26

Kansi: Näkymä Ahvenlammen rannalta.

Pohjakartat ja ilmakuvat © Maanmittauslaitos.

Valokuvat © Marko Vauhkonen.

1 JOHDANTO

Pieksämäen kaupunki on käynnistänyt asemakaavan muutoksen laatimisen Jäppilän taajaman alueelle. Kaavamuutoksessa on tarkoitus osoittaa alueelle riittävät tonttivarannot eri toimintojen kehittämiseksi pitkällä aikavälillä.

Maankäytön suunnittelua ja kaavan vaikutusten arviointia varten tarvitaan riittävät ja ajantasaiset tiedot alueen luonnonoloista ja luontoarvoista. Pieksämäen kaupunki tilasi asemakaavan muutosta varten Jäppilän taajaman luontoselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä, jossa työn on tehnyt biologi, FM Marko Vauhkonen.

Selvityksen tavoitteena on tunnistaa kaavoituksen kannalta merkitykselliset luontoarvot sekä kohteet ja alueet, jotka eivät kestä ympäristömuutoksia tai jotka edellyttävät erityistä huomioonottamista. Selvitys on toteutettu niin, että tulosten perusteella voidaan suunnitella alueen maankäyttöä luontoarvot huomioiden sekä arvioida kaavan luontovaikutuksia.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Selvitysalue

Luontoselvitys käsittää Jäppilän taajaman alueen kuvaan 1 rajatun mukaisesti. Alue rajoittuu osin kolmeen vesistöön: Heikinlampeen, Hiidenlampeen ja Syvänsin Hiidenlahteen. Lisäksi Ahvenlampi sijaitsee alueella kokonaan.

Selvitysalueen pinta-ala on noin 68,9 hehtaaria.

2.2 Lähtöaineisto

Esiselvitysvaiheessa tarkistettiin selvitysalueen ja sen lähiympäristön aiemmat luontotiedot ympäristöhallinnon rekistereistä ja paikkatietoaineistoista (Suomen ympäristökeskus, avoin tieto), Suomen Lajitietokeskuksesta (www.laji.fi), Suomen metsäkeskuksesta (www.metsakeskus.fi) ja Pieksämäen kaupungilta. Lisäksi tehtiin selvitysalueen kartta- ja ilmakuvatarkastelu sekä suunniteltiin maastotöiden toteuttaminen tarkemmin.

Lähtötietona oli käytettävissä Hiidenlahden asemakaava-alueelle vuonna 2019 laadittu luontoselvitys (Latvasilmu 2019). Siinä ei todettu alueelta arvokkaita luontokohteita tai lajiesiintymiä lukuun ottamatta kaava-alueen rajalta tehtyä liito-oravan jätöshavaintoa. Lajin ydinalueen arvioitiin olevan selvitysalueen ulkopuolella.

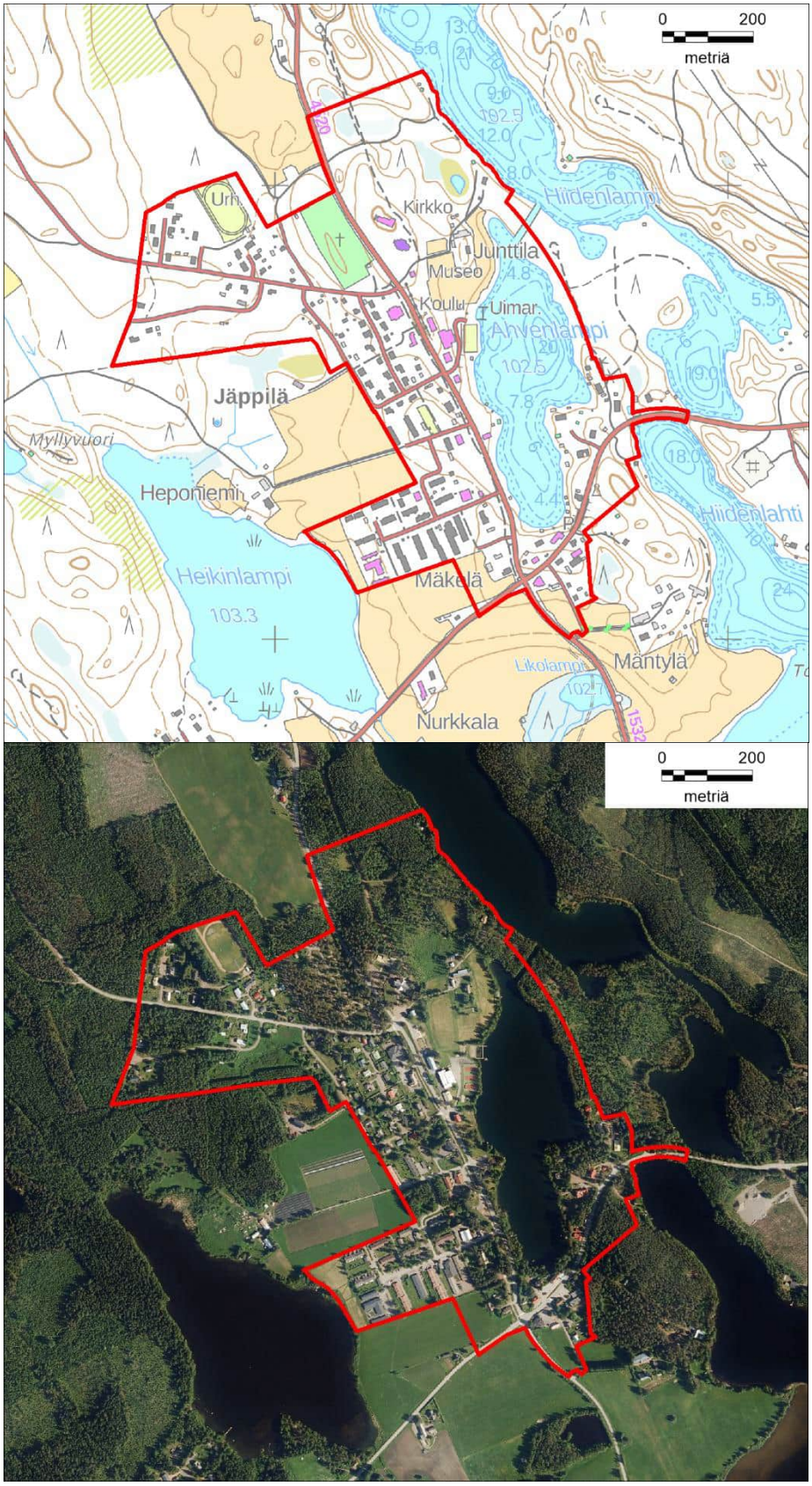

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus (punainen viiva) kartta- ja ilmakuvapohjalla.

2.3 Maastotyöt

Luontoselvitys tehtiin asemakaavatarkkuudella soveltaen ympäristöhallinnon ohjeita (Mäkelä & Salo 2021, Nieminen & Ahola 2017, Sierla ym. 2004). Työssä hyödynnettiin alueen aiempia luontotietoja (ks. alaluku 2.2). Maastossa käytettiin GPS-paikanninta (Garmin 62s), jolla luontokohteet ja lajien havaintopaikat voitiin paikantaa riittävällä tarkkuudella. Piha-alueet, muut rakennetut alueet ja viljelykäytössä olevat pellot jätettiin maastoinventointi ulkopuolelle. Työ koostui seuraavista osioista:

Liito-orava

Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin kuuluvan liito-oravan esiintyminen selvitettiin 10.5.2022 ympäristöhallinnon ohjeiden (Sierla ym. 2004, Nieminen & Ahola 2017) mukaisesti. Liito-oravan jätöksiä etsittiin puustoisilta alueilta liito-oravalle sopivien pesä-, suoja- ja ruokailupuiden tyviltä. Näitä ovat mm. kolopuut ja kookkaat kuuset sekä lehtipuut, etenkin haavat ja lepät. Mahdolliset jätöslöydöt paikannetaan GPS-laitteella.

Liito-oravan asuttamilta metsäalueilta etsitään lajin pesäpuita (kolopuut, risupesät), jotka lähiympäristöineen ovat liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Elinpiirien ydinalueet rajataan kartalle jätöshavaintojen, puuston rakenteen ja mahdollisten pesäpuiden perusteella. Lisäksi tarkastellaan liito-oravan käyttämiä tai lajille mahdollisia puustoisia kulkuyhteyksiä ympäröiville metsäalueille.

Viitasammakko

Viitasammakon esiintyminen inventoitiin lajin soidin- ja kutuaikaan keväällä 2022. Työ tehtiin ympäristöhallinnon julkaisemien ohjeiden (Nieminen & Ahola 2017) mukaisesti kaksi kertaa tulosten luotettavuuden varmistamiseksi. Yhdellä käyntikerralla laji voi jäädä havaitsematta sattuman, ajoituksen tai olosuhteiden vuoksi. Ensimmäinen käynti tehtiin 9.5. ja toinen käynti 18.5.2022. Selvityksen ajankohta oli tavanomaista myöhäisempi, sillä järvien jäät sulivat Pieksämäen seudulla keväällä 2022 vasta toukokuun puolella.

Inventoinnissa viitasammakoiden soidinääntelyä kuunneltiin lajille sopivilla rantajaksoilla sen verran etäällä rantaviivasta, ettei soidin häiriintynyt. Havainnointi aloitettiin myöhään illalla ja sitä jatkettiin alkuyöhön saakka. Selvityskäynnit tehtiin hyvässä säässä, eli riittävän lämpiminä ja tyyninä–heikkotuulisina iltoina. Mahdolliset soidintavat koiraat paikannetaan ja merkitään karttapohjalle. Äänteleviien koiraiden määrä arvioidaan ja kirjataan ylös. Havaintojen ja soveltuvan elinympäristön perusteella rajataan viitasammakon lisääntymispaikat.

Sudenkorennot

Sudenkorentoselvitys kohdennettiin EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainituista lajeista lumme-, täplä- ja sirolampikorentoon. Jäppilän selvitysalueella ei esiinny sahalehteä, joten viherukonkorennon inventoimiselle ei ollut tarvetta.

Pieksämäen seutu ei kuulu idänkirsikorennon levinneisyysalueeseen ja kirjojokikorento on virtavesilaji, minkä vuoksi näitäkään lajeja ei inventoitu.

Sudenkorennot ovat inventoitavissa parhaiten päälentokautensa aikana. Lumme- ja täplälampikorennolle sopiva selvitysjakso on 15.6.–15.7. (Nieminen & Ahola 2017). Sirolampikorento on hieman myöhäisempi laji ja on inventoitavissa jaksolla 25.6.–31.7.

Maastoinventoinnit tehtiin 4. ja 16.7.2022 keskipäivällä, jolloin selvitysalueen sopivat rannat ja kosteikot kierrettiin läpi. Sääolosuhteet olivat inventoinnin kannalta hyvät molemmilla käynneillä (aurinkoista, selkeää, poutaa ja heikkoa tuulta).

Lentäviä ja esim. kasvillisuudessa lepäileviä sudenkorentoja havainnoitiin aktiivisesti kiikaria käyttäen (vrt. Nieminen & Ahola 2017, Sierla ym. 2004). Selvityksen kohdelajit ovat luotettavasti määritettävissä ilman yksilöiden pyydystämistä.

Kohdelajien havainnot paikannettiin GPS-laitteella ja kirjattiin muistiin (mm. tieto yksilömäärästä). Havaintotietojen ja soveltuvan elinympäristön tai kasvillisuuden esiintymisen perusteella rajattiin lajien lisääntymispaikat.

Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen tavoitteena oli selvittää ns. huomionarvoisten lajien (ks. jäljempänä) ja pesivälle linnustolle tärkeiden kohteiden esiintyminen. Yleisten lintujen parimääriä tai reviirien sijaintia ei pyritty selvittämään. Inventoinnissa sovellettiin lintujen reviirikäyttäytymiseen perustuvaa kartoituslaskentamenetelmää (Koskimies & Väisänen 1988), jossa alue kierretään jalkaisin huolellisesti läpi ja havaitut linnut merkitään karttapohjalle. Laskennat tehtiin varhain aamulla (klo 3.30–9), jolloin pesimäpaikoillaan oleskelevat linnut ovat parhaiten havaittavissa (laulu yms.).

Lintulaskenta toistettiin eri aikaan saapuvien muuttolintujen ja eri aikaan pesivien lajien havaitsemiseksi kolme kertaa, mitä on pidetty asemakaavatarkkuudella minimimääränä. Lintulaskennat tehtiin 10.5., 26.5. ja 17.6.2022. Selvitysalue kuljettiin jokaisella laskentakerralla jalkaisin läpi niin, ettei mikään kohta jäänyt noin 50 metriä kauemmaksi kulkureitistä. Laskentakierrokset tehtiin lintujen havaitsemisen kannalta hyvässä säässä (poutaa, tyyntä tai heikkoa tuulta).

Laskennoissa merkittiin muistiin kaikki tavatut lintulajit sekä kartoille huomionarvoisten lintujen havaintopaikat käyttämällä Koskimiehen ja Väisäsen (1988) ohjeen mukaisia merkintätapoja. Huomionarvoisia lintuja olivat seuraavat:

- erityisesti suojeltavat ja muut uhanalaiset lajit
- silmälläpidettävät lajit
- alueellisesti uhanalaiset lajit
- lintudirektiivin liitteen I lajit
- Suomen erityisvastuulajit
- tikat lukuun ottamatta yleistä käpytikkaa
- petolinnut

- merkittävien elinympäristöjen, esim. lehtojen ja vanhojen metsien, ilmentäjälajit.

Tulokset tulkittiin ns. maksimiperiaatteen mukaisesti, jolloin reviiriksi tulkittiin yksikin pesintää ilmaiseva havainto (parit, laulavat koiraat, varoittelevat yksilöt jne.) lajille sopivassa ympäristössä. Tulosten perusteella rajataan mahdolliset linnustollisesti merkittävät alueet tai kohteet.

Lepakot

Kaikki maassamme esiintyvät lepakot kuuluvat luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulaissa. Lepakoiden lisääntymispaikkoja ja päivälepopaikkoja on tavallisimmin vanhoissa rakennuksissa ja luonnonkoloissa.

Lepakot ovat Suomen oloissa aktiivisia tavallisesti (huhti–)toukokuusta syys–lokakuuhun. Ne käyttävät mm. ruokailuun eri alueita kesän eri vaiheissa, minkä vuoksi lepakkokartoitus tulee inventointiohjeiden mukaisesti toistaa eri ajankohtina, alku-, keski- ja loppukesällä. Tässä työssä kartoituskertoja oli toimeksiannon mukaisesti kaksi.

Lepakkoselvityksen tarkoituksena oli inventoida alueen lepakkolajistoa ja eri lajien runsautta sekä paikallistaa tärkeät lepakoiden ruokailualueet ja mahdolliset niille johtavat lentoreitit. Selvitys tehtiin yöaikaan reittikartoitusmenetelmällä Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2012) ja Bat Conservation Trustin (Collins 2016) suositusten mukaisesti. Lisäksi etsittiin päiväaikaan mahdollisia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja luonnonkoloista. Rakennusten tarkastaminen ei sisältynyt toimeksiantoon.

Aktiivikartoituksella saadaan pinta-alaltaan pienehköllä alueella käyttökelpoisinta aineistoa. Maastokäynnit tehtiin 15.–16.6. ja 25.–26.7.2022. Sääolot olivat molemmilla kartoituskerroilla työhön hyvin sopivat (lämpötila yli +10 °C, poutaa, heikkoa tuulta).

Selvitysalueen lepakoille soveltuvat elinympäristöt käveltiin kartoitusöinä läpi niin, ettei mikään alueen osa jäänyt yli 30–40 metrin päähän kulkureitistä. Valoisana aikana ennen aktiivikartoitusta etsittiin lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia kohteita; niistä oli saatu tietoja jo kevään maastokäynneillä. Sopivien kolopuiden luona havainnoitiin mahdollisia päiväpiilosta lähteviä lepakoita ennen auringonlaskua ja varsinaisen kartoituksen alkamista sekä kartoituksen jälkeen ennen auringon nousua.

Aktiivikartoitus alkoi valaistusolojen mukaan noin puoli tuntia auringonlaskun jälkeen. Ennalta suunniteltuja reittejä pitkin käveltiin rauhallisesti ja lepakoita kuunneltiin kannettavan ultraääni-ilmaisimen eli lepakkodetektorin (Pettersson D240x) avulla. Laitteella voidaan havaita lepakoiden päästämät korkeataajuiset kaikuluotausäänet. Hyvältä vaikuttavilla saalistusalueilla pysähdeltiin ja lepakoita havain-

noitiin tarkemmin. Tarvittaessa tallennettiin (Edirol R-09) lepakoiden ääniä myöhempää määrityksen varmistamista varten käyttämällä detektorin aikalaajennustoimintoa.

Lepakkohavainnot kirjattiin ylös ja paikannettiin. Todetut lepakoiden käyttämät alueet luokiteltiin ja arvotettiin Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2012) ohjeen mukaisesti (luokat I–III) sekä rajattiin kartalle. Rajaukset perustuvat lepakkohavaintojen lisäksi niille sopivaksi arvioidun elinympäristön esiintymiseen.

Lepakkolajia ei aina pystytä määrittämään ääni- ja näköhavaintojen perusteella. Viiksisiippa ja isoviiksisiippa ovat erotettavissa ainoastaan anatomisten rakenteiden perusteella. Nämä lajit käsitellään tässä työssä lajiparina nimellä viiksisiippalaji.

Kirjoverkkoperhonen

Kirjoverkkoperhonen on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji, jota tavataan melko yleisesti Pieksämäen seudulla.

Kirjoverkkoperhosen esiintymistä voidaan selvittää lajin lentokautena kesäkuussa sekä loppukesällä–alkusyksyllä etsimällä maitikkakasvustoista toukkien kutomia seittipesiä (Nieminen & Ahola 2017, Sierla ym. 2004).

Aikuisten perhosten havainnointia tehtiin lähinnä metsiköiden ja aukeiden reunaosissa sekä polkujen ja ajourien varsilla päiväaikaan 18.6.2022. Sääolosuhteet olivat perhosten lennon kannalta hyvät. Kesän kasvillisuusselvityksen yhteydessä paikannettiin kirjoverkkoperhosen toukkien ravintokasvien (kangas- ja metsämaitikka) riittävän runsaat esiintymät. Todetut maitikkaesiintymät tarkistettiin 26.8.2022. Tulosten perusteella rajataan mahdolliset kirjoverkkoperhosen lisääntymispaikat.

Luonnonolot ja kasvillisuus sekä arvokkaat luontokohteet ja merkittävät lajiesiintymät

Selvitysalueen kasvillisuutta ja putkilokasvistoa sekä arvokkaita luontokohteita inventoitiin 16.7.2022, jolloin selvitysalue käveltiin kattavasti läpi. Täydentäviä tietoja oli saatu jo aiemmilla maastokäynneillä. Maastossa inventoitiin ja kirjattiin muistiin luonnonolojen, kasvillisuuden sekä kasviston yleiskuvaus ja mahdolliset erityispiirteet.

Maastossa selvitettiin arvokkaiden luontokohteiden esiintyminen. Näitä ovat mm. luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset suojellut luontotyypit, vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset pienvesikohteet, metsälain 10 §:n mukaiset elinympäristöt ja Suomessa uhanalaiset luontotyypit (Kontula & Raunio 2018a, b). Lisäksi arvioitiin, onko alueella kohteita, jotka täyttäisivät METSO-ohjelman kriteerit (Syrjänen ym. 2016). Todetut luontokohteet rajataan kartalle ja arvotetaan.

Huomionarvoisten putkilokasvilajien (luontodirektiivin liitteiden II ja IV(b) lajit, erityisesti suojeltavat, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit, silmälläpi-

dettävät sekä muut vaateliaat tai harvinaiset lajit) esiintyminen inventoitiin kevään ja kesän maastokäynneillä. Huomionarvoisten kasvilajien esiintymät paikannettiin ja niistä kirjattiin ylös mm. runsaustieto.

Maastokäynneillä havainnoitiin myös muuta eliölajistoa siltä osin kuin se oli niiden ajankohta huomioiden mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Työn osana arvioitiin huomionarvoisen lajiston (luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) lajit, erityisesti suojeltavat, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit, silmälläpidettävät sekä muut vaateliaat tai harvinaiset lajit) kannalta merkittävät elinympäristöt tai kohteet sekä mahdolliset lisäselvitystarpeet.

3 TULOKSET

3.1 Yleiskuvaus

Pieksämäki kuuluu Itäisen Järvi-Suomen maisemamaakuntaan ja sen sisällä Savonselän seutuun. Pieksämäellä ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

Eliömaantieteellisessä aluejaossa Pieksämäki kuuluu eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen ja sen sisällä Järvi-Suomen lohkoon. Alueella vallitsevat tuoreet ja kuivahkot kangasmetsät. Suokasvillisuuden aluejaossa seutu kuuluu Sisä-Suomen viettoja rahkakeitaiden alueeseen.

Jäppilän taajaman alueen kallioperä on kiillegneissiä ja granodioriittia. Maaperä on pääasiassa hiekkaa ja alueen länsiosassa karkeaa hietaa. Kaava-alue rajoittuu osin kolmeen vesistöön: Heikinlampeen, Hiidenlampeen ja Syvänsin Hiidenlahteen. Lisäksi Ahvenlampi sijaitsee alueella kokonaan. Pääosa kaava-alueesta sisältyy Hiidenlampi 1 -nimiseen vedenhankintaa varten tärkeään pohjavesialueeseen.

Selvitysalue on suurimmaksi osaksi rakennettua aluetta. Ainoa laajempi rakentamaton ja metsäinen alue sijaitsee selvitysalueen pohjoispäässä. Muualla kaavamuutosalueella on pienempiä metsiköitä rakennettujen tonttien ja teiden välissä.

Selvitysalueen kasvupaikkaluokkiin perustuva kuviointi on esitetty kuvassa 2 Suomen metsäkeskuksen metsävara-aineiston mukaisena. Aineisto ei kata aivan kaikkia kaavamuutosalueen metsiköitä. Selvitysalueen rakentamattomien osien luonnonoloja ja kasvillisuutta kuvataan tarkemmin seuraavissa tekstikappaleissa. Niissä käytetty numerointi viittaa kuvaan 3.

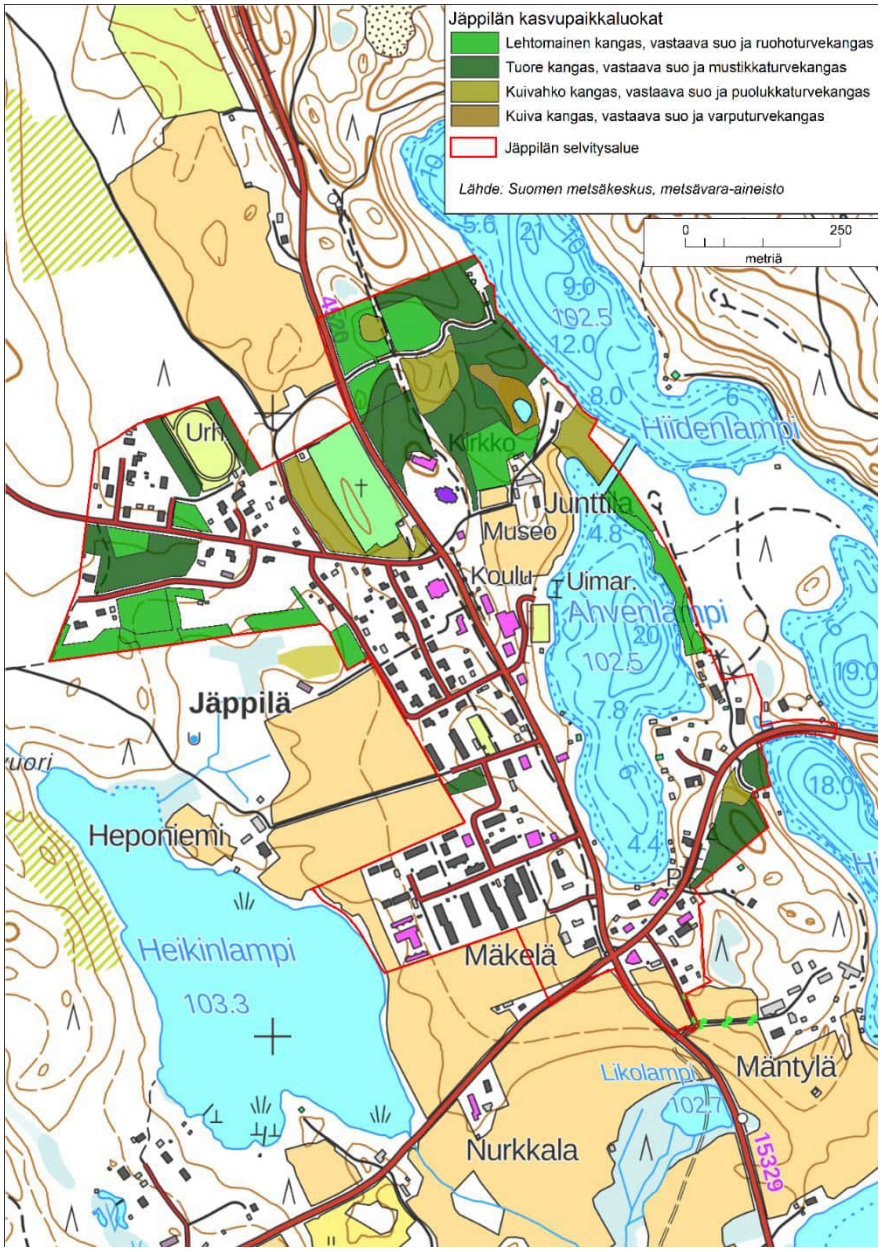

Kuva 2. Jäppilän taajaman alueen kasvupaikkaluokat.

Osa-alue 1

Kirkkotieltä Hiidenlammen rantaan erkanevan tien pohjoispuolelle jää pieni metsäalue, jossa on yksi rakennettu tontti lammen rannalla. Heti Kirkkotien itäpuolella on entistä metsittynyttä maatalousmaata, jossa kasvaa nykyisin varttunutta kasvatuskoivikkoa. Puustossa on myös muutama mänty sekä alikasvoksena pihlajaa, raitaa ja kuusta. Kenttäkerros on lehtomainen, mutta osin kulttuurivaikutteinen. Kasvistoon kuuluvat mm. karhun-, vuohen- ja koiranputki, hietakastikka, nurmirölli ja muut heinät, lillukka, ahomansikka, kevätpiippo, käenkaali, vanamo, vadelma, nurmitädyke, maitohorsma, oravanmarja, metsäkurjenpolvi, metsätähti, aho-orvokki, lehtoakileija, metsäalvejuuri ja särmäkuisma.

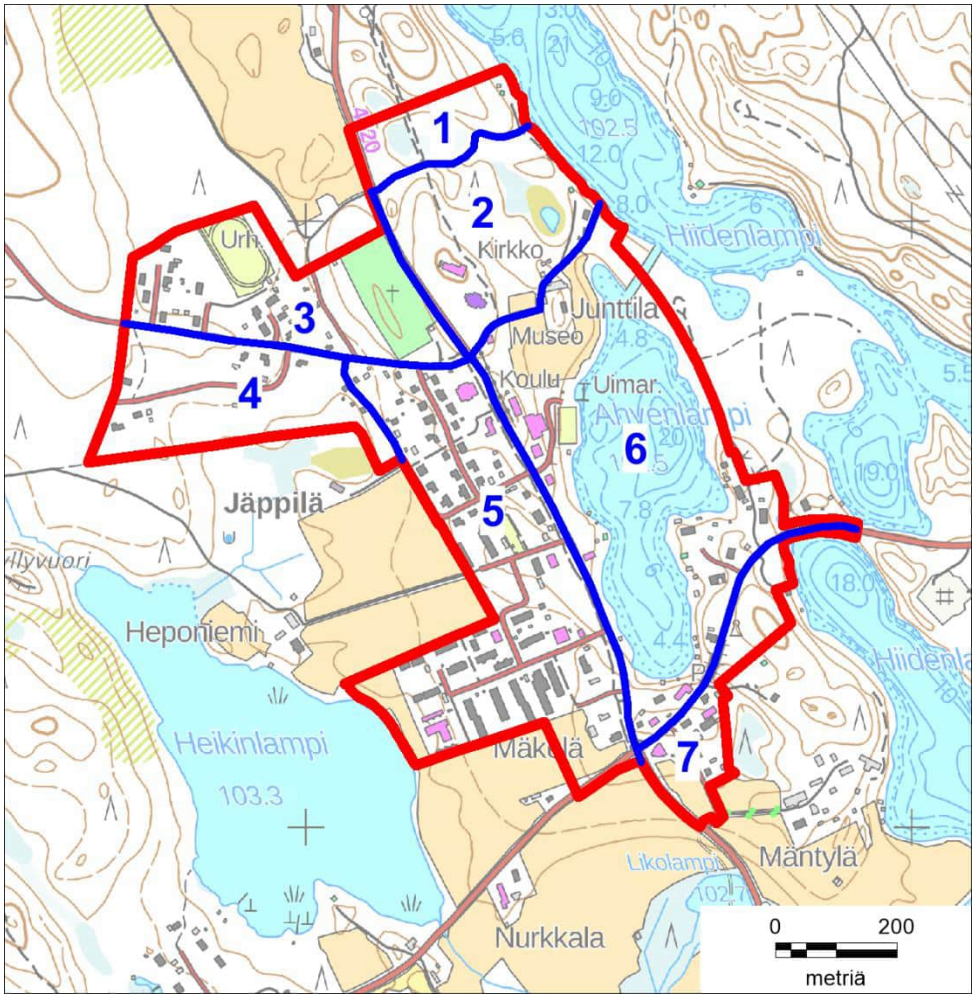

Kuva 3. Selvitysalueen osa-aluejako 1–7.

Osa-alueen 1 halki kulkee ulkoilureitti. Sen länsipuolella on pieni suo, joka on reunoiltaan luhtaista saranevaa (kuva 4). Valtalajit ovat pullosara ja vaivero; lisäksi tavataan isokarpaloa, tupasvillaa, suovehkaa, kurjenjalkaa ja suopursua. Suon reunoilla kasvaa pajuja.

Ulkoilureitin itäpuolella on suon muuttunut ja puustoinen osa, josta on ilmeisesti aikoinaan nostettu turvepehkua. Kaivannot, penkereet ja vanha oja ovat edelleen näkyvissä. Alueella kasvaa pääasiassa nuorta koivua, mäntyä, kuusta, pihlajaa ja raitaa. Lisäksi on muutama varttunut koivu ja mänty. Mustikkaturvekankaan kenttäkerroksen lajeja ovat metsäalvejuuri, mustikka, puolukka, metsätähti, korpi- ja metsäkastikka, harmaasara, soreahiirenporras, pikku- ja nuokkutalvikki, kultapiisku, kevätpiippo ja lillukka.

Kuva 4. Pieni saraneva osa-alueella 1.

Suon ja rannan välinen alue on varttunutta kasvatusmetsää, jonka pääpuulajit ovat mänty ja koivu. Lisäksi tavataan raitaa, haapaa, harmaaleppää, pihlajaa ja kuusta; osin alikasvoksena tai pienpuustona. Kenttäkerroksessa esiintyy tuoreiden kankaiden tyyppilajistoa.

Osa-alue 2

Osa-alueen 1 kohdalla kuvattu koivikko jatkuu osa-alueen 2 luoteiskulmaan. Ulkoilureitin itäpuolella on puoliavoin entinen maa-ainesten ottamisalue. Se on metsittymässä ja alueella kasvaa nuoria mäntyjä, koivuja ja raitoja sekä kiiltopajua. Aluskasvillisuuteen kuuluvat mm. maitohorsma, komealupiini, eri heinälajit, pietaryrtti, jättipalsami, nokkonen, hiirenvirna, siankärsämö ja syysmaitiainen.

Kirkon luoteispuolella on uudistuskypsää metsää, jonka pääpuulaji on mänty. Ulkoilureitin itäpuolinen metsä on harvennushakattu aina Hiidenlammen rantaan saakka (kuva 5). Puustossa on vähän kuusta ja koivua sekä katajaa ja nuoria lehtipuita (harmaaleppä, koivu, raita, pihlaja). Koko alue on tuoretta kangasta ja kenttäkerroksessa tavataan mustikkaa, puolukkaa, metsäalvejuuri, metsäimarre, metsäkastikka, -lauhaa, kevätpiippoa, kangasmaitikkaa, kanervaa, lillukkaa, maitohorsmaa, sananjalkaa, kieloa, hietakastikkaa, nuokkuhelmikkää, vadelmaa, oravanmarjaa ja käenkaalia. Lehtomaisen kankaan lajit esiintyvät hyvin niukkoina alarinteillä.

Kuva 5. Harvennushakattua männikköä kirkon koillispuolella.

Lähellä Hiidenlammen rantaa on suo, jonka luoteispään ja keskiosan isovarpurämeen lajeja ovat suopursu, tupasvilla, vaivero, lakka ja juolukka. Keskiosassa on lisäksi sararämettä, jossa kasvaa pullo-, riippa- ja juolasaraa sekä jouhivihvilää. Se vaihettuu reunan korpirämeeksi, jonka puustona on mäntyä, kuusta ja koivua. Kenttäkerroksessa tavataan rämelajien (vaivero, juolukka, suopursu, tupasvilla) lisäksi mm. mustikkaa, puolukkaa ja pallosaraa. Suon kaakkoisosassa on avovesilampi (kuva 6), jota ympäröi rimpi- ja lyhytkorsineva. Avosuon lajistoa ovat leväkkö, vaivero, pyöreälehtikihokki, suovehka, isokarpalo, tupasvilla, suokukka ja pullosara.

Suon itäpuolella lähellä Hiidenlammen rantaa on rakennettu kiinteistö. Suon lounaispuolella on hakkuuaukea sekä siihen rajoittuva maatilan pihapiiri ja pieni peltokuvio.

Kuva 6. Osa-alueen 2 avosuota lampineen.

Osa-alue 3

Kotamäentien pohjoispuolella on enimmäkseen rakennettuja tontteja osa-alueen länsi- ja keskiosassa. Urheilukentän länsireunalla on kuvio varttunutta koivikkoa, jossa kasvaa sekapuuna haapoja ja pari mäntyä (kuva 7). Alikasvoksena tavataan lisäksi raitaa ja pihlajaa. Lehtomaisen aluskasvillisuuden lajeja ovat kastikat, metsälauha, lillukka, ahomansikka, metsäkurjenpolvi, kultapiisku, särmäkuisma, sarjakeltano, nuokkuhelmikkä, mustikka, metsäalvejuuri, maitohorsma, lehto- ja metsäkorte, nurmirölli ja rönsyleinikki. Lehtopensaista kuviolla esiintyvät koiranheisi ja punaherukka. Urheilukentän itäreunalla tavataan osin samaa kenttäkerroksen lajistoa, mutta puusto on nuorta ja tiheää koivua ja haapaa.

Kotamäentien ja Kenttäpolun risteyksessä on pieni metsikkö, jonka puustona on varttunutta kuusta ja jokunen koivu. Puustoa on harvennettu, minkä seurauksena haapavesakkoa on paljoa ja myös metsäkastikka on runsastunut. Muita kenttäkerroksen lajeja ovat mustikka, lillukka, käenkaali, oravanmarja, metsäalvejuuri, kevätpiippo, sudenmarja ja metsäkurjenpolvi. Kasvillisuus on lehtomaista kangasta.

Osa-alueella on vielä yksi rakentamaton alue hautausmaan ja Tarhapolun välissä. Puusto on harvennettua ja uudistuskypsää männikköä (kuva 8). Kuivahkon kankaan aluskasvillisuudessa vallitsevat kanerva ja heinät.

Kuva 7. Urheilukentän länsipuolinen metsikkö.

Kuva 8. Rinnemännikköä hautausmaan länsipuolella.

Osa-alue 4

Kotamäentien ja Petäjäkankaantien välissä on metsikkö, jonka puustona on nuorta koivua, pihlajaa, tuomea ja harmaaleppää sekä varttunutta koivua, kuusta ja haapaa. Myös katajaa tavataan paikoin. Kasvillisuus on enimmäkseen lehtomaista kangasta ja kenttäkerroksen lajeja ovat mustikka, lillukka, nuokkuhelmikkä, metsälauha, metsäalvejuuri, ahomansikka, puolukka, kangasmaitikka, soreahiirenporras, käenkaali, metsätähti, sormisara, nurmirölli, särmäkuisma ja metsäimarre.

Petäjäkankaantien eteläpuolinen harvennettu metsikkö kasvaa varttunutta kuusta, haapaa ja koivua. Alikasvoksena on harmaaleppää, pihlajaa, kuusta ja haapaa. Metsikön länsipää on puhdasta koivikkoa (kuva 9). Kasvillisuus on lähinnä lehtomaista kangasmetsää, mutta se lähenee paikoin tuoretta kangasta. Kasvilajistoon kuuluvat kastikat, metsäalvejuuri, metsäkorte, soreahiirenporras, ahomansikka, mustikka, vadelma, metsälauha, nurmirölli, kevätpiippo, nurmitädyke ja maitohorsma. Lehtopensaista kohteessa esiintyy koiranheisi.

Kuva 9. Varttunutta koivikkoa Petäjäkankaantien eteläpuolella.

Petäjäkankaantien varrella on rakennettuja pihapiirejä. Osa-alueen itäosa on peltoa, joka on poistunut viljelykäytöstä (kuva 10). Rehevän kenttäkerroksen lajeja ovat mm. komealupiini, maitohorsma, nokkonen ja vuohenputki. Pellon keskiosaan on istutettu koivutaimikko ja sen eteläreunalla on nuori kasvatuskoivikko.

Kuva 10. Koivutaimikkoa entisellä pellolla Petäjäkankaantien eteläpuolella, osa-alueen 4 itäpäässä.

Osa-alue 5

Osa-alueen muodostaa Kirkkotien länsipuolinen, lähes kokonaan rakennetuista tonteista muodostuva alue. Osa-alueen etelä- ja lounaispäissä on myös hieman peltoa.

Tavanomaisen tontti- ja kadunvarsipuuston sekä pienten puistikoiden lisäksi osa-alueella on yksi rakentamattomana säilynyt metsikkö. Tällä Heponiementien ja Postitien kulmauksessa sijaitsevalla kohteella (kuva 11) kasvaa varttunutta koivua sekä vähän kuusta, raitaa, harmaaleppää, pihlajaa ja kiiltopajua. Aluskasvillisuuden valtalajit ovat maitohorsma ja vuohenputki; lisäksi tavataan metsäalvejuurta, peltokortetta, eri heinälajeja, lillukkaa, vadelmaa, ahomansikkaa, nurmitädykettä, rönsyleinikkiä, soreahiirenporrasta ja hiirenvirnaa. Kasvillisuus on lehtomaista kangasta. Kohteen kaakkoisosa on puoliavointa ja sillä vallitsevat maitohorsman ja vuohenputken lisäksi myös hietakastikka, nokkonen ja pelto-ohdake.

Kuva 10. Heponiementien ja Postitien kulmauksessa on koivuvaltainen metsikkö.

Osa-alue 6

Osa-alueen muodostaa Ahvenlampi ranta-alueineen (kansikuva). Lampi on kaivetun kanavan kautta yhteydessä Hiidenlampeen. Lammen länsirannan ja Kirkkotien välissä on suurelta osin rakennettua aluetta. Osa-alueen luoteisosassa on maatilan rakennuksia ja peltoa. Muutoin osa-alueella on rakennettuja tontteja (mm. koulu), uimaranta ja urheilukenttiä sekä nurmikoita. Puustoa on säilynyt monin paikoin rannan tuntumassa, mutta aluskasvillisuus on kaikkialla muuttunutta ja kulttuurivaikutteista.

Ahvenlammen eteläpäässä ja itärannan eteläpuoliskossa on lähes yksinomaan rakennettuja kiinteistöjä. Itärannan pohjoispuolisko on säilynyt rakentamattomana. Kaistaleella kasvaa lähinnä varttunutta mäntyä, koivua on yleisesti sekapuuna ja paikoin muutakin lehtipuustoa. Kenttäkerroksessa tavataan tuoreiden ja kuivahkojen kankaiden peruslajeja.

Osa-alue 7

Selvitysalueen etelä–kaakkoisosaan jää pieni maantien 453 erottama osa-alue. Maavedentien reunalla on pieni pelto ja Kauppatien molemmilla reunoilla rakennettua aluetta.

Osa-alueen koillisosassa on pieni kaistale rakentamatonta metsämaata. Alueella on entinen maa-ainesten ottamisalue, joka on metsittynyt (kuusi, koivu). Mäellä

on mäntyvaltaista kasvatusmetsää (kuva 11). Lisäksi tavataan vähän kuusta, koivua ja katajaa. Kasvillisuus on pääasiassa kuivahkoa kangasta ja kenttäkerroksessa tavataan puolukkaa, hietakastikkaa, lillukkaa, metsälauhaa, kangasmaitikkaa, kanervaa, mustikkaa, kevätpiippoa ja sarjakeltanoa. Kasvillisuus vaihettuu koilliseen päin kohti Hiidenlahden rantaa tuoreeksi kankaaksi.

Kuva 11. Kasvatusmetsää osa-alueella 7.

3.2 Arvokkaat luontokohteet

Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppejä tai luonnonmuistomerkkejä.

Maastoselvityksessä ei todettu kohteita, jotka täyttäisivät luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien kriteerit. Ainoa vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen pienvesikohde on osa-alueen 2 suolla sijaitseva pieni lampi, joka on luonnontilainen ja pinta-alaltaan alle hehtaarin kokoinen.

Kaava-alueelta ei ole rajattu metsälain 10 §:n mukaisia elinympäristöjä (Suomen metsäkeskus, avoin luontotieto) eikä sellaisia todettu tässäkään selvityksessä. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita.

Kaikki selvitysalueella todetut Suomessa uhanalaiset tai silmälläpidettävät luontotyypit (Kontula & Raunio 2018a, b) olivat soita (ks. kuva 12). Osa-alueella 1 sijaitsevalla suolla on saranevaa, joka on luokiteltu koko maassa silmälläpidettäväksi (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) luontotyypiksi.

Osa-alueella 2 sijaitsevalla suolla on koko maassa silmälläpidettäväksi (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) luokiteltua isovarpurämettä, koko maassa ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltua korpirämettä sekä koko maassa vaarantuneeksi ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi luokiteltua sararämettä. Avosuo-osalla on koko maassa silmälläpidettäväksi ja Etelä-Suomessa vaarantuneeksi luokiteltua minerotrofista lyhytkorsinevaa sekä Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi luokiteltua rimpinevaa.

Osa-alueen 2 suolla olevat puustoiset rämeosat täyttävät METSO-ohjelman luokan II kohteiden kriteerit (Syrjänen ym. 2016).

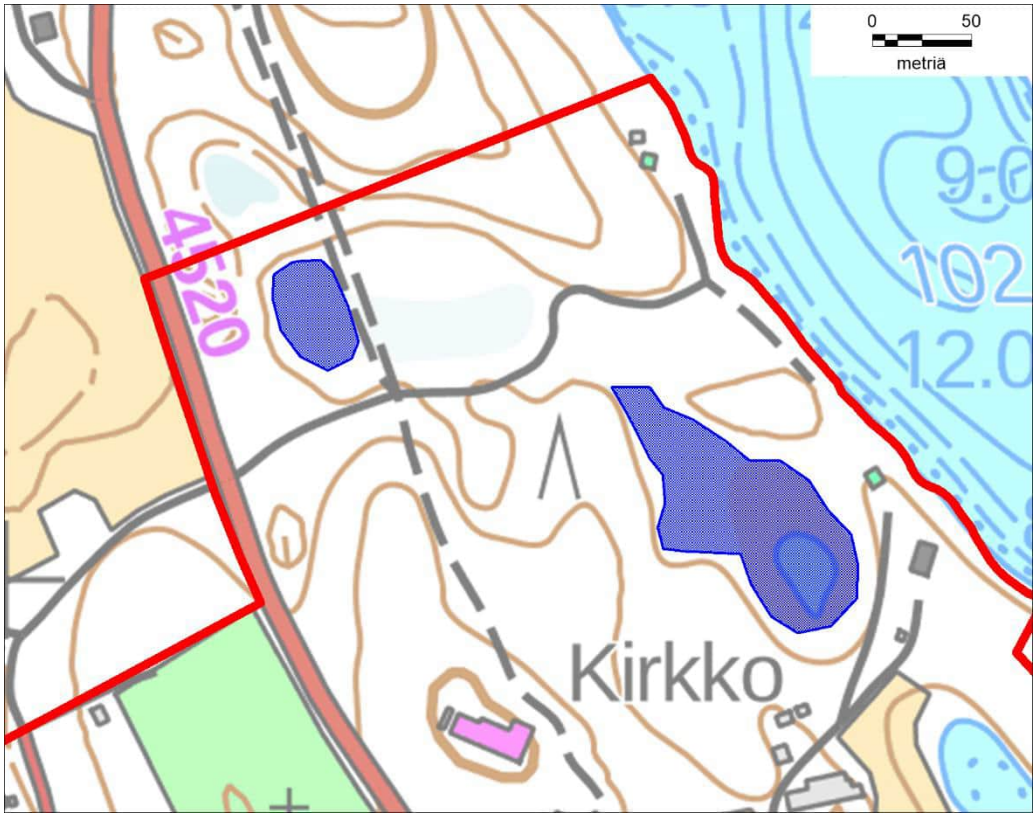

Kuva 12. Arvokkaiden luontokohteiden (sininen rasteri) sijainti selvitysalueella.

3.3 Liito-orava

Kevään 2022 inventoinnissa ei tehty havaintoja liito-oravan esiintymisestä. Selvitysalueella on vain vähän liito-oravan elinympäristöksi soveltuvaa metsää. Tulosten perusteella alueella ei ole lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Selvitysalueen rajan läheisyydestä aiemmin todettu (Latvasilmu 2019) liito-oravan ydinalue oli

keväällä 2022 asumaton. Kaavamuutosalueelta ei ole tiedossa muita aiempia havaintoja liito-oravasta.

3.4 Viitasammakko

Kevään 2022 inventoinnissa ei tehty havaintoja viitasammakon esiintymisestä. Selvitysalueen lampien ja järvien rannoilta puuttuu lähes kokonaan viitasammakon soidin- ja kutupaikoiksi sopiva vesi- tai luhtakasvillisuus. Viitasammakot välttävät kutemista suojattomilla rannoilla, joilla munat ovat alttiina kalojen predaatiolle. Kaavamuutosalueelta ei ole tiedossa myöskään aiempia havaintoja viitasammakosta.

3.5 Sudenkorennot

Kesän 2022 inventoinnissa ei tehty havaintoja lumme-, täplä- tai sirolampikorennosta Jäppilän taajaman alueella. Lajeille sopivat elinympäristöt puuttuvat, sillä selvitysalueen lammilla ja järvillä ei ole lampikorennoille sopivaa ranta- tai suokasvillisuutta eikä riittävän runsaita kelluslehtiskasvustoja. Ainoastaan osa-alueella 2 oleva pieni suolampi saattaisi sopia sirolampikorennon elinympäristöksi. Tulosten perusteella ranta-asemakaava-alueella ei ole em. lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Selvitysalueelta ei ole tiedossa myöskään aiempia havaintoja lampikorennoista.

3.6 Pesimälinnusto

Vuoden 2022 lintulaskennoissa todettiin selvitysalueella pesivänä tai reviirillä seuraavat 39 lajia: harakka, harmaasieppo, hernekerttu, hippiäinen, kalalokki, keltasirkku, kirjosieppo, kuikka, käki, käpytikka, laulurastas, lehtokerttu, lehtokurppa, leppälintu, metsäkirvinen, metsäviklo, mustarastas, mustapääkerttu, naakka, pajulintu, peippo, pensaskerttu, pikkuvarpunen, punakylkirastas, punarinta, rantasipi, rautiainen, sepelkyyhky, sinisorsa, sinitiainen, sirittäjä, talitiainen, telkkä, tiltaltti, varis, varpunen, viherpeippo, vihervarpunen ja västäräkki.

Pääosa selvitysalueen linnuista on Etelä-Savossa yleisiä metsien ja rantojen lajeja (esim. Valkama ym. 2011). Selvitysalueella esiintyviä ns. Punaisen kirjan (Hyvärinen ym. 2019) lajeja tavattiin kuusi. Tervapääsky, varpunen ja viherpeippo on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaisiksi (EN) lajeiksi. Lisäksi harakka, pensaskerttu ja västäräkki ovat Suomessa silmälläpidettäviä (NT) lajeja. Punaisen kirjan lajien reviirien tai havaintopaikkojen sijainti ilmenee kuvasta 13.

Tavatut Punaisen kirjan lajit ovat tavallisia rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maatalousalueiden lajeja. Tulosten perusteella ei ollut perusteltua rajata erityisiä linnustollisesti arvokkaita kohteita.

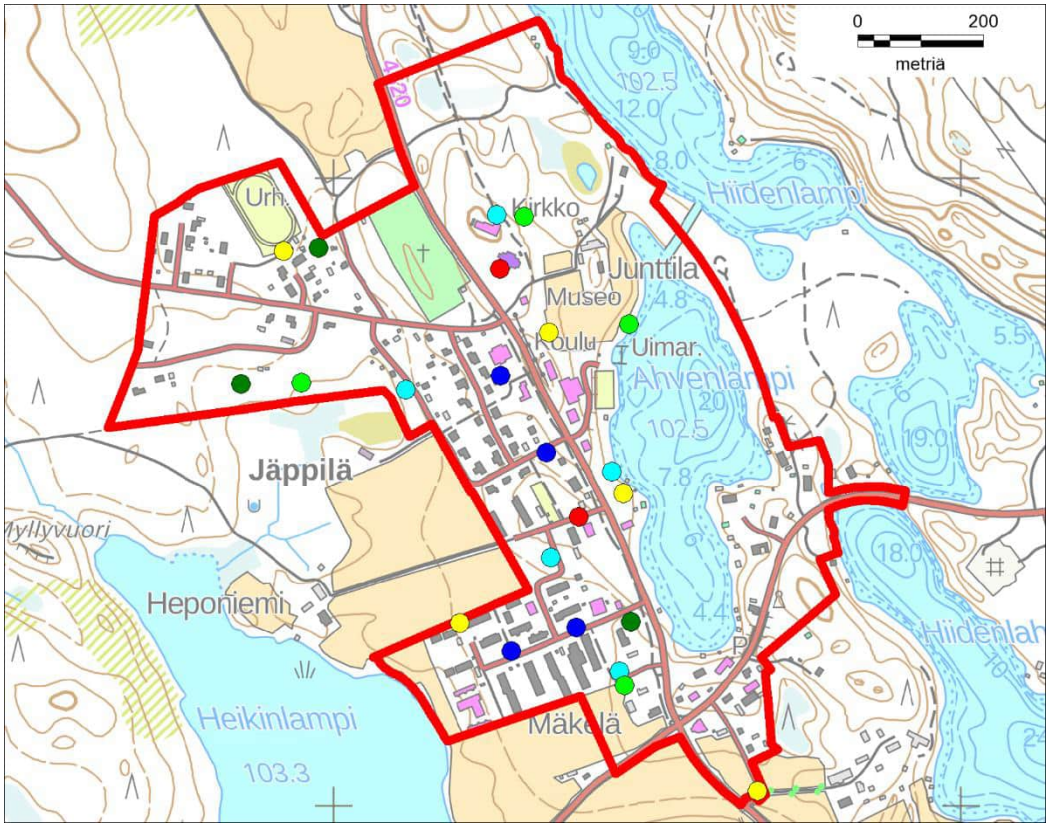

Kuva 13. Punaisen kirjan lintulajien reviirien tai havaintopaikkojen sijainti vuonna 2022. Symbolien värien selitys: punainen = tervapääsky, tumman sininen = varpunen, vaalean sininen = viherpeippo, tumman vihreä = harakka, vaalean vihreä = pensaskerttu ja keltainen = västäräkki.

3.7 Lepakot

Lajisto ja havaintomäärät

Selvityksessä (kaksi maastokäyntiä) tehtiin yhteensä 24 havaintoa lepakoista, kun selvät samoja yksilöitä koskevat päällekkäisyydet on poistettu aineistosta. Määrä on selvitysalueen pinta-alaan suhteutettuna melko pieni. Lepakoiden havaintopaikat ilmenevät kuvasta 14. Ne keskittyvät puustoltaan varttuneille tai uudistuskypsille metsäalueille sekä Ahvenlammen rannoille.

Pohjanlepakosta tehtiin kuusitoista havaintoa, joista kesäkuun käynnillä viisi ja heinäkuun käynnillä yksitoista. Viiksisiippalajista tehtiin ainoastaan neljä havaintoa, joista kesäkuussa kolme ja heinäkuussa yksi. Vesisiipasta tehtiin kaksi havaintoa molemmilla kartoituskäynneillä.

Lepakkohavaintojen kokonaismäärä oli heinäkuussa (14) suurempi kuin kesäkuussa (10). Tilanteeseen vaikutti pohjanlepakoiden yksilömäärän kasvaminen kesän mittaan; heinäkuun havaintomäärässä saattoi jo olla mukana poikasia.

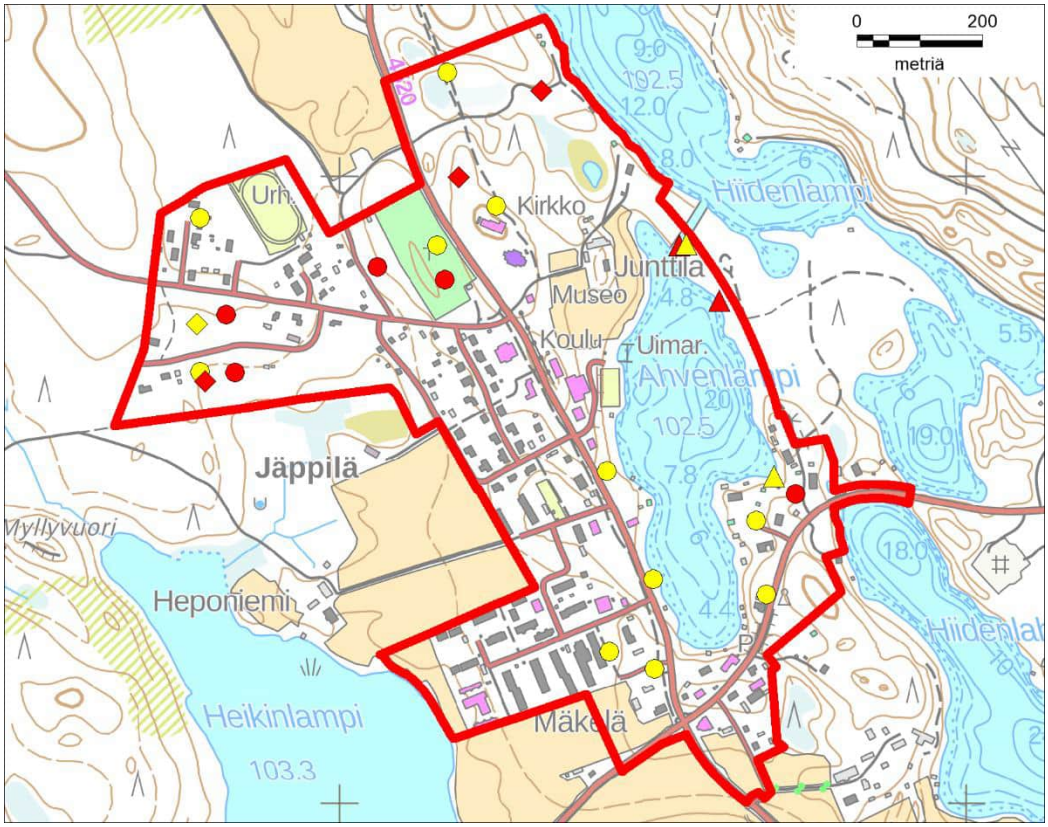

Kuva 14. Vuoden 2022 lepakkoselvityksessä tehdyt pohjanlepakkohavainnot (ympyräsymbolit), viiksisiippahavainnot (nelikulmiot) ja vesisiippahavainnot (kolmiot). Kesäkuun havainnot on merkitty punaisella ja heinäkuun havainnot keltaisella symbolilla.

Pohjanlepakko on Suomen yleisin lepakkolaji, jota tavataan koko maassa. Se on sopeutumiskykyinen lepakko, joka pystyy muita lajeja paremmin hyödyntämään myös uusia, ihmisen muokkaamia ympäristöjä. Pohjanlepakot saalistavat usein avonaisemmassa ja monimuotoisemmassa ympäristössä kuin siipat. Metsäaukiot, peltojen tai hakkuualueiden reunat, kallioalueet, pihapiirit, puistot ja kapeat tiet ovat tavallisia pohjanlepakon saalistuspaikkoja.

Viiksisiippoja on Suomessa kaksi lajia: viiksisiippa ja isoviiksisiippa. Lajit esiintyvät usein rinnakkain samantyyppisillä alueilla. Näitä ovat puustoltaan varttuneet kuusivaltaiset metsät, joissa siipat liikkuvat mieluiten valaisemattomien polkujen, hiekkateiden ja suojaisten pihapiirien tuntumassa. Myös lehdot sekä muut rehevät ja kosteat ympäristöt ovat tyypillisiä viiksisiippojen saalistusalueita. Lajit ovat pohjanlepakkoa herkempiä muuttuvan maankäytön aiheuttamille valo- ja tuuliolosuhteiden muutoksille sekä suojaisten siirtymäreittien ja saalistusalueiden katoamiselle.

Vesisiippa on maamme toiseksi yleisin lepakkolaji, joka on tavallinen Etelä- ja Keski-Suomessa. Saalistavat vesisiipat etsivät surviaissääskiä ja muita saalishyönteisiä rantojen läheisyydessä ja lentävät tyypillisesti vedenpinnan yllä noin 10

cm:n korkeudella. Vesisiippa suosii varjoisia ja suojaisia vesialueita. Keskikesän valoisina öinä se saalistaa lähellä rantoja hämärissä ja tuulensuojaisissa paikoissa, mutta loppukesän pimeinä öinä se saalistaa myös ulompana rannasta. Vesisiippa karttaa valaistuja alueita. Kesällä vesisiippanaaraat kerääntyvät yhteen yhdyskunniksi, joissa voi olla jopa kymmeniä naaraita. Urokset elävät yksittäin.

Arvokkaat lepakkoalueet

Alueiden arvo lepakoiden kannalta luokitellaan seuraavia periaatteita noudattaen (SLTY 2012):

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka. Hävittäminen tai heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulaissa.

Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat voivat olla muun muassa rakennuksissa, pöntöissä, puiden koloissa tai halkeamissa sekä toisinaan myös kallioiden halkeamissa, louhikoissa tms. Lepakoiden päiväpiilojen löytäminen luonnonympäristöistä on hyvin vaikeaa, eikä sellaisia todettu tässäkään työssä. Osa lepakoista saattaa tulla saalistamaan selvitysalueelle sen lähiympäristöstä, jolloin myös alueella tavattujen yksilöiden piilopaikkoja voi sijaita alueen ulkopuolella.

On todennäköistä, että lepakoiden piilopaikkoja sijaitsee alueella olevissa vanhoissa rakennuksissa. Niiden tarkastaminen ei sisältynyt tähän selvitykseen.

Selvitysalueella ei todettu lepakoiden talvehtimispaikaksi soveltuvia luonnonkohteita (luolat, kallionhalkeamat, louhikot tai kivikot jne.).

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti. Maankäytössä tulee ottaa huomioon alueen arvo lepakoille (EUROBATS-sopimus).

Tärkeäksi ruokailualueeksi katsotaan alue, jolla esiintyy säännöllisesti saalistavia lepakoita tai runsaasti saalistavia lepakoita tiettyyn aikaan, varsinkin jos aluetta käyttää useampi laji. Tärkeä siirtymäreitti on todettu tai arvioitu reitti ruokailu- ja/tai piilopaikkojen välillä.

Vuoden 2022 selvityksessä ei todettu luokkaan II sijoitettavia ruokailualueita. Lepakoiden laji- ja yksilömäärä oli hyvin alhainen kaikilla kartoitetuilla kohteilla.

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue. Maankäytössä tulee ottaa huomioon alueen arvo lepakoille mahdollisuuksien mukaan.

Tähän luokkaan kuuluvat alueet ovat lepakoiden käyttämiä, mutta laji- ja/tai yksilömäärät ovat pienemmät kuin luokan II alueilla, ja luontotyypit näillä alueilla eivät välttämättä ole lepakoille yhtä hyvin sopivia.

Selvitysalueelta rajattiin yksi luokan III lepakkoalue (kuva 15). Kohde ei ole lepakoiden laji- ja yksilömäärän tai metsän ominaisuuksien perusteella arvioituna erityisen laadukas, mutta edustaa kuitenkin selvitysalueen parasta saalistusympäristöä.

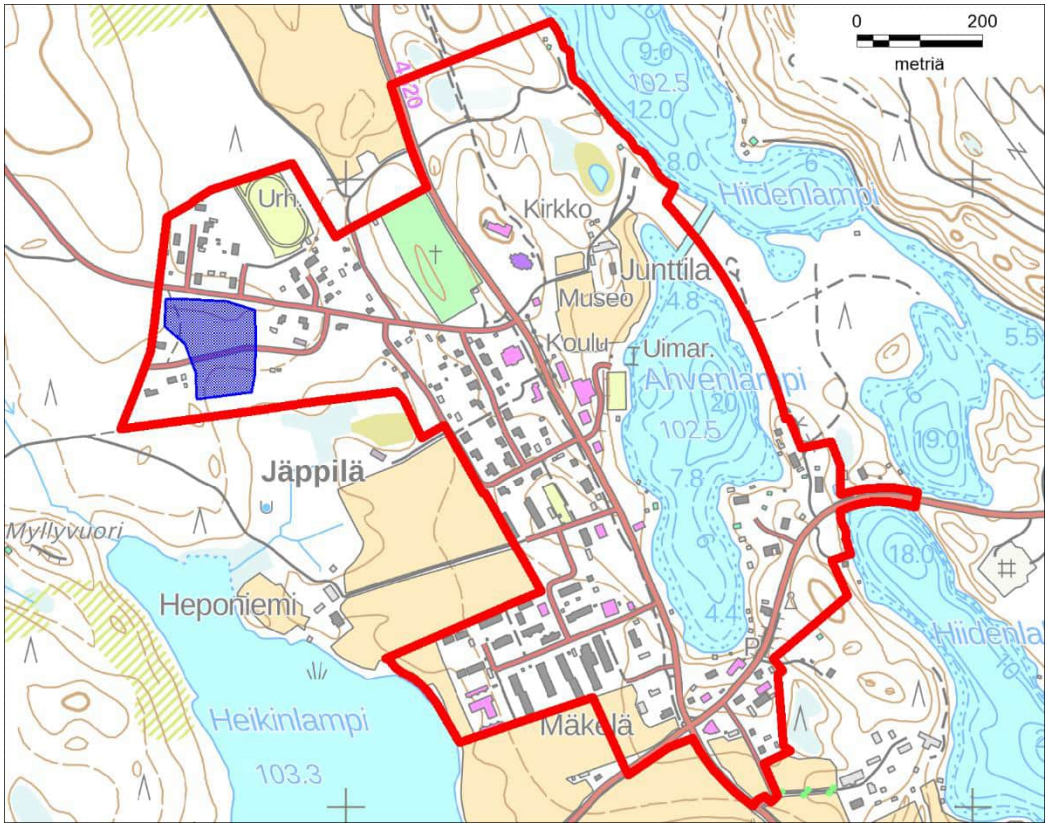

Kuva 15. Vuoden 2022 selvityksen tulosten perusteella rajattu luokan III lepakkoalue (sininen rasteri).

3.8 Kirjoverkkoperhonen

Vuoden 2022 selvityskäynneillä ei tehty havaintoja aikuisista kirjoverkkoperhosista eikä lajin toukkapesistä. Tulosten perusteella selvitysalueella ei ole lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Jäppilän taajaman alueelta ei ole tiedossa myöskään aiempia havaintoja kirjoverkkoperhosesta.

3.9 Muu huomionarvoinen lajisto

Selvitysalueelta ei ole ennestään tiedossa huomionarvoisten (ks. alaluku 2.3) putkilokasvien tai muiden eliölajien esiintymiä lukuun ottamatta joitakin lintuhavaintoja (harakka, naurulokki, närhi ja varpunen; osa pesimäkauden ulkopuolelta) ja vuodelta 1974 olevaa havaintoa Suomessa silmälläpidettäväksi (NT; Hyvärinen ym. 2019) luokitellusta kelta-apilasta. Näitä havaintoja (Suomen Lajitietokeskus) ei ole tarpeen huomioida kaavoituksessa.

Vuoden 2022 maastotöissä ei tavattu huomionarvoisia putkilokasvilajeja.

4 YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

Jäppilän taajaman asemakaavamuutoksen luontoselvityksessä todettiin vain vähän sellaisia erityisiä luontoarvoja, jotka tulisi ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa.

Selvitysalueelta rajattiin kaksi arvokasta luontokohdetta. Molemmilla pienialaisilla soilla esiintyy uhanalaisia ja/tai silmälläpidettäviä luontotyyppejä. Lisäksi toisella suolla on pieni luonnontilainen lampi, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty vesilaissa.

EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista ei tavattu liito-oravaa, viitasammakkoa, siro-, täplä- tai lummelampikorentoa eikä kirjoverkkoperhosta. Lepakkoselvityksen tulosten perusteella rajattiin yksi luokan III lepakkoalue, joka voidaan huomioida kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei löydetty, mutta niitä sijaitsee todennäköisesti alueen vanhoissa rakennuksissa, joita ei tässä työssä tarkastettu.

Kaava-alueen pesimälinnustoon kuuluu muutamia huomionarvoisia lajeja. Niiden kaavallinen huomioiminen on vaikeaa eikä tarkoituksenmukaista, sillä useimpien lajien esiintyminen ja reviirien sijainti voi vaihdella vuodesta toiseen.

Selvitysalueen luonnonolojen ja tehdyn asiantuntija-arvioinnin perusteella ei ehdoteta täydentäviä lajistoselvityksiä.

5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Collins, J. (toim.) 2016: Bat surveys for professional ecologists: Good practice guidelines 3rd edition. – The Bat Conservation Trust, Lontoo.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa: Koskimies, P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki, ss. 58–70.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Latvasilmu 2019: Luonto- ja maisemaselvitys Hiidenlahden asemakaava-alueelle. Pieksämäki. – Osk Latvasilmu, ympäristöpalvelut. 20 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021:1–346.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017:1–278.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.

SLTY 2012: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. 7 s.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016:1–75.

Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehikoinen, A. 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö, Helsinki. – Verkko-osoitteessa <http://atlas3. lintuatlas.fi>.

Pieksämäki
Jäppilän keskusta
arkeologinen inventointi
2021

Timo Jussila
Timo Sepänmaa

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET
TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Pieksämäen kaupunki

Sisältö

Perustiedot 2
Inventointi 3
Kartat 4
Kuvia 6

Kansikuva: Keskustaa Heponiementien kohdalta pohjoiseen, oikealla häämöttää Ahvenlampi.

Perustiedot

Alue: Jäppilän keskustaajaman asemakaavamuutosalueet.

Tarkoitus: Selvittää alueen kiinteät muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset jäännökset.

Työaika: Maastotyö 17.9.2021.

Tilaaja: Pieksämäen kaupunki.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Jussila ja Timo Sepänmaa. Arkistotyö ja raportti Jussila.

Tulokset Alueelta ja sen lähistöltä ei tunneta ennestään muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita. Alue on rakennettua ja rakentamaton maasto suureksi osaksi kaiveltua ja muokattua. Alueelta ei löydetty mitään esihistoriaan viittaavaa eikä sille sopivia, ehjiä maastoja. Alueella sijainneen Jäppilän kylän neljän talon vanhoista (1800 luvun alkupuoli, 1700 luku) tonttimaista kaikki ovat hylättyjä ennen 1970 lukua. Niistä kolme sijoittuu alueen ulkopuolelle ja yksi alueelle sijoittuva modernin rivitalon kohdalle. Alueella ei havaittu historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Alueella ei ole muinaisjäännöksiä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta elokuussa 2021 ja helmikuussa 2022, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 2/2022. Valokuvia ei ole talletettu viralliseen arkistoon, eikä niillä ole kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella ja sen varmuuskopiolla.

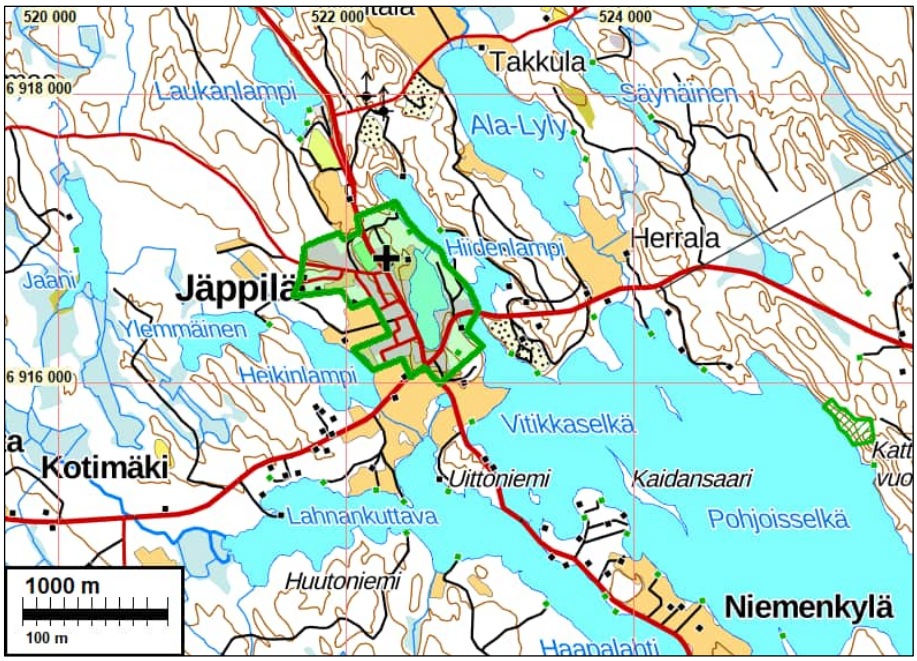

Tutkimusalue vihreällä

Inventointi

Pieksämäen kaupunki on laatimassa asemakaavan muutosta Jäppilän keskustan alueella. Pieksämäen kaupunki tilasi alueen arkeologisen selvityksen Mikroliitti Oy:ltä. Timo Jussila ja Timo Sepänmaa tekivät inventoinnin maastotyön 17.9.2021, työn kannalta mainioissa olosuhteissa.

Alue sijaitsee entisen Jäppilän kunnan keskustaajamassa, joka sijaitsee Pieksämäen asemalta 16,3 km koilliseen, Syvänsijärven luoteispäässä. Alue kattaa taajaman keskustan, sen pohjoisosassa olevan kirkon alueen ja Ahvenlammen sekä Hiidenlammen pohjoisosan länsirannan.

Alue on rakennettua. Ahvenlammen ja Hiidenlammen välinen alue on lähes kokonaisuudessaan aivan rantaan asti kaivettua vanhaa hiekkakuoppaa. Hiidenlahden pohjoisosan länsiranta on liki kokonaan rakennettua tai täytemaata, paitsi aivan alueen pohjoisranta, jossa on mökki. Hiidenlahden länsipuolella on sorainen, jyrkkä rinteinen mäki, jossa on rakennuksia ja erilaisia kaivantoja suppakuoppien ohessa. Alueen vähäiset pellot olivat korkealla nurmella – ne eivät vaikuttaneet mitenkään arkeologisesti mielenkiintoisilta.

Alueelta ei ennestään tunneta muinaisjäännöksiä eikä muitakaan arkeologisia kohteita. Lähin muinaisjäännös on keskustan eteläpuolella sijaitsevassa Syvänsin Kaidansaaressa oleva kivikautinen asuinpaikka n. 105-107 m tasolla. Syvänsin (102 m mpy) rantahistoriaan ei nyt tarkemmin perehdytty mutta luontaisesti regressiivisenä (maankohoamisesta takia altaan kallistumasta johtuva laskeva vedentaso) sen pohjoisosassa pitäisi olla muinaisrantoja nykyisen yläpuolella. Pinnanmuotojen ja järven rantojen tunnettujen kohteiden perusteella muinaisrantoja saattaisi olla ainakin noin 106-7 m korkeustasolle. Mahdollisia ylempiä muinaisrantoja ei havaittu. Muinaisrantoja ei kuitenkaan tutkimusalueella ollut katsottavaksi asti, koska ne tasot ovat rakennettuja tai kaivettuja tai vähäisin osin muutoin sopimatonta jyrkkää ja kivistä maastoa. Alueella ei siis ole esihistoriaa.

Alue kuluu vanhaan Jäppilän kylään ja sen kolmen talon, nro 4,5 ja 6 1700-luvun ja 1800 luvun maihin. Vanhat tonttimaat paikantuvat isojakokartoilta (ks. lähdeluettelo) tarkasti ja selkeästi lähes kylätonttimaiseksi ryppääksi nykyisen taajaman eteläpuolelle. Kolme niistä sijaitsee tutkimusalueen ulkopuolella pellossa ja neljäs heti niiden pohjoispuolella nykyisen rivitalon kohdalla. Siten tutkimusalueella ei ole historiallisen ajan asutuksen jäännöksiä löydettävissä. Alueen rakentamattomat ja kaivamattomat osat katsottiin maastossa kattavasti.

Lopputulos on, että alueella ei ole muinaisjäännöksiä eikä muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia kohteita.

7.3.2022

Timo Jussila

Lähteitä:

Backmann 1783: Karta öfver alla de ägor som underlyda Ikola skattehemmans nya N:o 5 eller gamla No 7 och dels förinnan No 3 uti Jäppilä by i Pieksämäki Socken och St Michels Län. Maanmittauslaitos

Backmann 1783: Karta öfver alla de ägor som underlyda Rissala samfällighet, bestående af hemmanen nya No 1,2,3 och 4 i Jäppilä by … i Pieksämäki Socken och St Michels Län. Maanmittauslaitos.

Jäppilän pitäjänkartta 1853. Maanmittauslaitos.

Peruskartat 3241 07 ja 3232 09 v. 1973. Maanmittauslaitos

Tornell, G, J, R 1874: Kartta öfver Skatte hemmanets no 6 i Jäppilä by och Pieksämäki socken , Jokkas Härad och St Michels Län. Maanmittauslaitos.

Kartat

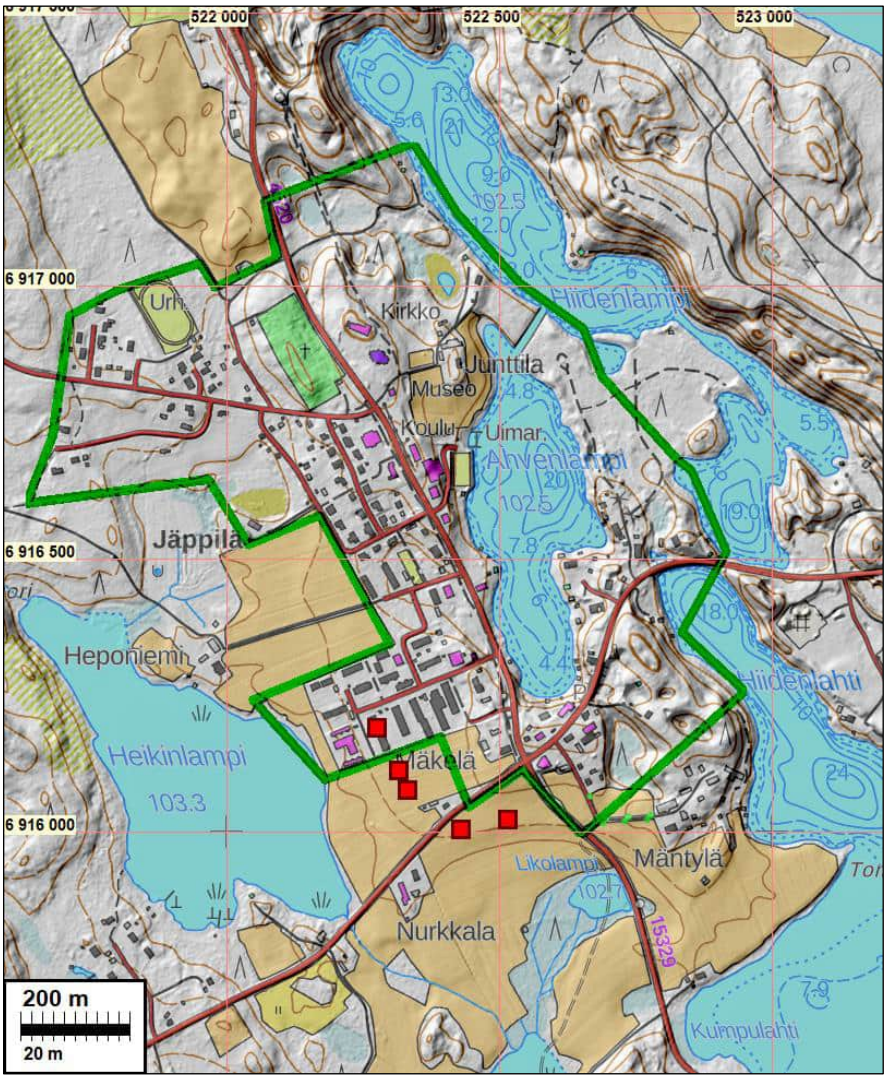

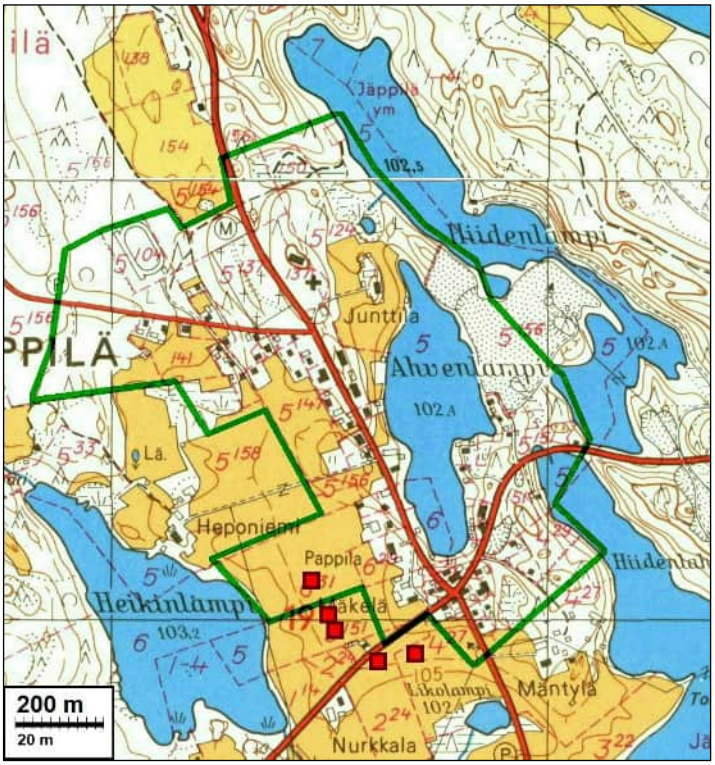

Tutkimusalueen raja vihreällä. Vanhat, isojakokartoilta paikannetut tonttimaat eli talot 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa punaisin neliön.

Vasemmalla ote v. 1973 peruskartasta. Siinä näkyy laaja hiekkakuoppa Ahvenlammen itäpuolella, eikä kaivantoa Ahvenlemmen ja hiidenlammen välille ole vielä tehty. Vanhat tonttimaat ovat kaikki pellossa.

Vasemmalla ote v. 1783 laaditusta talon nro 4 kartasta, jossa kaksi taloa. Alla ote v. 1783 / 1812 laaditusta talon nro 5 kartasta, jossa myös kaksi taloa. Talot on vahvistettu punaisin ympyröin.

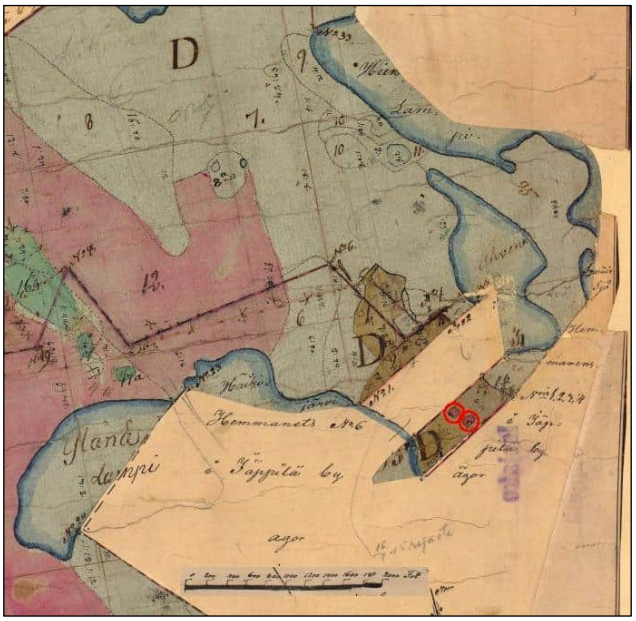

Alla ote v. 1874 laaditusta talon nro 6 kartasta. Sittemmin talo pappilaksi ja rakennus siirtyi idemmäksi tien varteen.

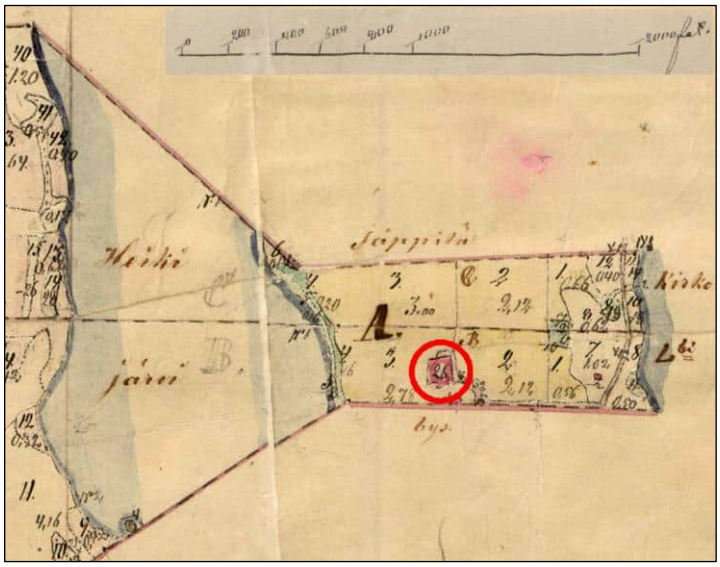

Kuvia

Ahvenlampea sen koillisrannalta etelä-lounaaseen. Oikealla Ahvenlammen koillisrantaa jossa vanhan hiekkakuopan reuna.

Ahvenlammen pohjoisosan länsirannalla on täytemaapintainen mäki ja siitä kuva koilliseen. Oikealla peltoa kirkon kaakkoispuolella Ahvenlammen länsirannalla.

Ahvenlammen lounaisosasta pohjois-koilliseen, oikealla kirkon eteläpuolelta pohjoiseen.

Vastaanottaja
Pieksämäen kaupunki

Asiakirjatyyppi
Raportti

Päivämäärä
31.3.2020

Projektinumero
1510052574

MELUSELVITYS
HIIDENLAHDEN ASEMAKAAVA-ALUE, PIEKSÄMÄKI

RAMBOLL Bright ideas. Sustainable change.

MELUSELVITYS
HIIDENLAHDEN ASEMAKAAVA-ALUE, PIEKSÄMÄKI

Projekti nro	1510052574
Vastaanottaja	Pieksämäen kaupunki / kaavoituspäällikkö Pekka Häkkinen
Asiakirjatyyppi	Raportti
Päivämäärä	31.3.2020
Laatija	Ville Virtanen
Tarkastaja	Janne Ristolainen
Kuvaus	Tieliikenteen meluselvitys Hiidenlahden asemakaavan laatimisen tausta-aineistoksi

Ramboll
Niemenkatu 73
15140 LAHTI

P +358 20 755 611
F +358 20 755 6201
https://fi.ramboll.com

Ramboll Finland Oy
Y-tunnus 0101197-5, ALV rek.
Kotipaikka Espoo

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	2
2.	MELUN OHJEARVOT	3
3.	MALLINNUS	4
3.1	Laskentaohjelma- ja mallit	4
3.2	Maastomalli	4
3.3	Liikennetiedot	4
4.	TULOKSET	5

1. JOHDANTO

Pieksämäen kaupunki on laatimassa asemakaava-alueen laajennusta Jäppilän Hiidenlahden alueelle. Asemakaava-alueen laajennuksen yhtenä tavoitteena on muodostaa uusia pientalotontteja Jäppilän nykyisen asuinalueen kaakkoispuolelle.

Tässä työssä on mallinnettu tieliikenteen melua asemakaava-alueella maankäyttösuunnitelman mukaisissa tilanteissa nykyliikennemäärillä ja vuoden 2040 ennusteliikennemäärällä.

Kaava-alueen sijainti on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Kaava-alueen sijainti

Meluselvitys on tehty Pieksämäen kaupungin toimeksiannosta, yhteyshenkilönä on toiminut kaavoituspäällikkö Pekka Häkkinen. Ramboll Finland Oy:ssä työstä on vastannut ins. (AMK) Janne Ristolainen ja suunnittelijana on toiminut ins. (AMK) Ville Virtanen.

2. MELUN OHJEARVOT

Valtioneuvosto on antanut päätöksen yleisistä melutason ohjearvoista v. 1992 (VNp 993/92). Päätöksen mukaisia ohjearvoja sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyssä. Päätöksen mukaiset melun ohjearvot on esitetty taulukossa 1.

Ohjearvon määrittely tarkoittaa keskimelutasoa eli ekvivalenttimelutasoa koko ohjearvon aikavälillä. Siten lyhytaikaiset ohjearvon desibelirajan ylitykset eivät välttämättä aiheuta päätöksessä tarkoitetun ohjearvon ylittymistä, mikäli aikaväli sisältää myös hiljaisempia ajanjaksoja.

Taulukko 1. Melutason yleiset ohjearvot

	Melun A-painotettu keskiäänitaso (ekvivalenttitaso), L_{Aeq}, enintään	
	Päivällä klo 7-22	**Yöllä klo 22-7**
ULKONA		
Asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50/45dB[1) 2)]
Loma-asumiseen käytettävät alueet[4)], leirintäalueet, virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB[3)]
SISÄLLÄ		
Asuin-, potilas- ja majoitus-huoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

1) Uusilla alueilla melutason yöohjearvo on 45 dB.

2) Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei sovelleta yöohjearvoa.

3) Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

4) Loma-asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan soveltaa asumiseen käytettävien alueiden ohjearvoja

3. MALLINNUS

3.1 Laskentaohjelma- ja mallit

Melulaskennat on tehty 3D – maastomallin huomioivalla SoundPLAN 8.1 – laskentaohjelmistolla, pohjoismaista tie- ja raideliikennemelun laskentamallia käyttäen. 3D-laskentamalli ottaa huomioon etäisyysvaimenemisen, ilman ääniabsorption, maastonmuodot, esteet, heijastukset sekä maanpinnan absorptio-ominaisuudet. Laskentamallissa on oletuksena ns. vähän ääntä vaimentavat olosuhteet, eli lievä myötätuuli melulähteestä laskentapisteeseen päin. Laskentatulosteissa olevat meluvyöhykkeet eivät siis esiinny yhtä laajoina samanaikaisesti, vaan ainoastaan laskentaoletuksen mukaisessa myötätuulitilanteessa. Mallinnuksessa käytetyt laskentaparametrit on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Laskentaparametrit

Laskentaverkko	laskentapisteiden väli 10 metriä
Laskentakorkeus	2 metriä maanpinnasta
Laskentaetäisyys	5000 metriä laskentapisteestä
Maaperän kovuustekijä (G)	asfalttipinnat, 0 (kova) muut pinnat, 1 (pehmeä)
Heijastusten lukumäärä	3 peräkkäistä
Laskettavat melusuureet	Päiväajan keskiäänitaso $L_{Aeq\ 7\text{-}22}$, dB Yöajan keskiäänitaso $L_{Aeq\ 22\text{-}7}$, dB

Melun leviämisen laskennat on tehty ohjearvomäärittelyn mukaisesti keskiäänitasoina päiväajalle ($L_{Aeq,\ 7\text{-}22}$) ja yöajalle ($L_{Aeq,\ 22\text{-}7}$).

3.2 Maastomalli

Laskennoissa käytetty maastomalli on laadittu Maanmittauslaitoksen numeerisen maastotietokannan aineistosta (2 m korkeusmalli, tarkkuus 0,3 m).

3.3 Liikennetiedot

Tie 453 (Kauppatie / Tihusniementie) liikennemäärä poimittiin Väyläviraston www-sivujen liikennemääräkartasta 4.11.2019. Ennusteliikenne laskettiin julkaisussa ”Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 57/2018, Valtakunnalliset liikenne-ennusteet” esitetyillä Etelä-Savon seututeiden kasvukertoimilla kevyelle ja raskaalle liikenteelle. Mallinnuksessa käytetyt liikenteen tiedot on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Mallinnuksessa käytetyt liikennemäärät

		KVL, ajon./vrk	Raskaita ajoneuvoja, %	Nopeus, km/h
Tie 453, Kauppatie / Tihusniementie	Nykyliikenne	665	5,3	40-80
	2040 ennusteliikenne	720	5,3	40-80

Tieliikenne mallinnettiin siten, että se jakautuu 90% päiväajalle ja 10% yöajalle.

4. TULOKSET

Laskentojen tulokset esitetään liitteenä 1.1-2.2 melukartoissa, yhteensä 4 karttaa. Meluvyöhykekuvissa melutason vaihtelu on esitetty 5 dB:n välein vaihtuvin värialuein. Esimerkiksi 50–55 dB melualue on esitetty kartoissa tumman vihreällä värillä

Päiväajan 55 dB melualue ei ulotu kaavassa asuintonteiksi merkityille tonteille saakka nyky- ja ennustetilanteessa. Kaavan asuintonteilla päiväajan melutaso on suurimmillaan 2040 ennustetilanteessa noin $L_{Aeq\ 7\text{-}22}$ 50-51 dB. Yhtä kaavan merkittyä tonttia lukuun ottamatta asuintonttien rakennuspaikat ja oleskelualueet sijoittuvat päiväajan yli $L_{Aeq\ 7\text{-}22}$ 45 dB meluvyöhykkeen ulkopuolelle.

Yöajan 45 dB melualue ei ulotu kaavassa asuintonteiksi merkityille tonteille saakka nyky- ja ennustetilanteessa. Kaavan kaikilla asuintonteilla yöajan melutaso on rakennuspaikkojen ja oleskelupihojen kohdalla alle $L_{Aeq\ 22\text{-}7}$ 40 dB.

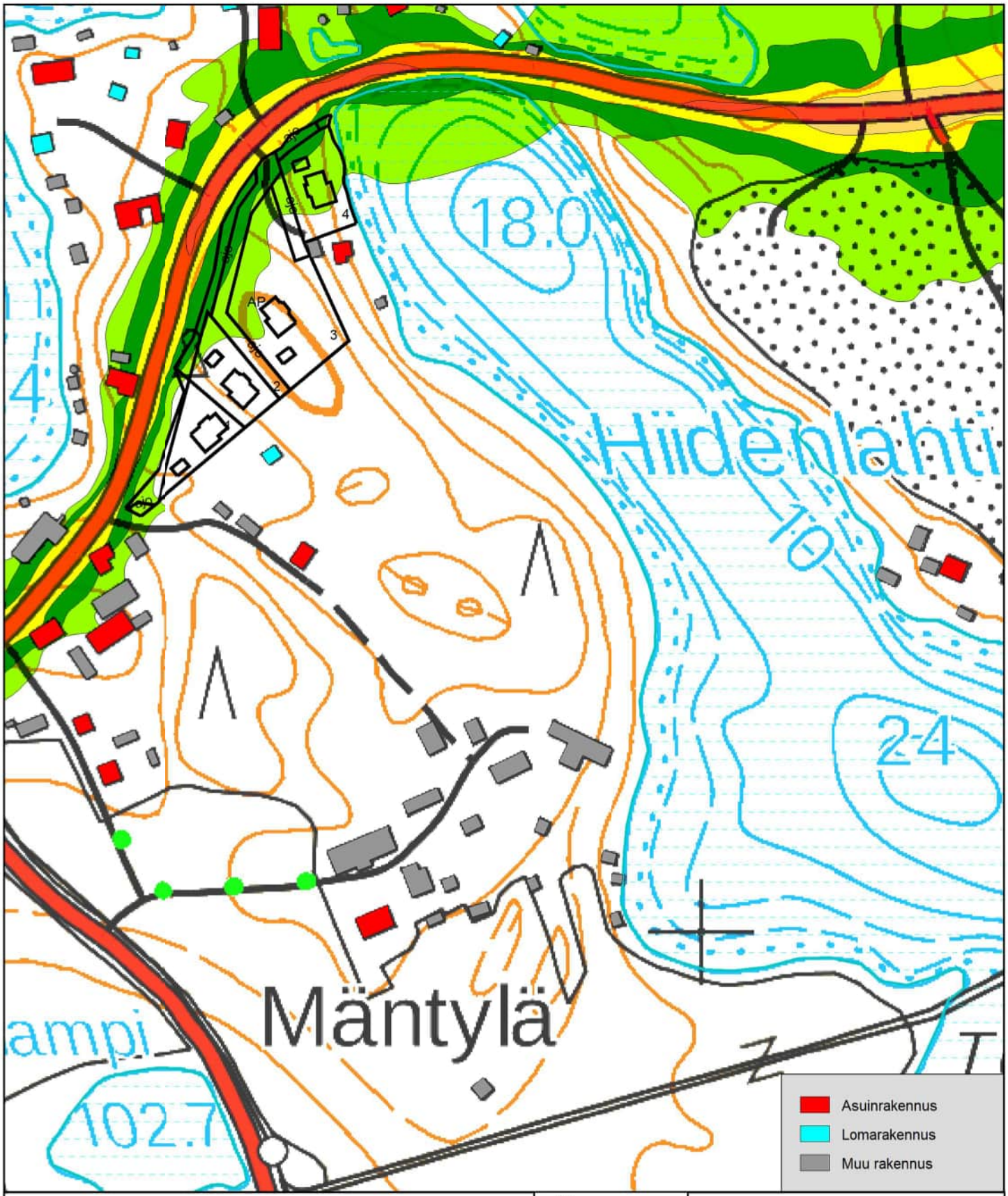

Pieksämäen kunta
Hiidenlahden asemakaava
Meluselvitys

Nykytilanne, Päiväajan keskiäänitaso ($L_{Aeq\ 7\text{-}22}$)

Tie 453, Kauppatie/Tihusniementie, 40-80 km/h

Laskentakorkeus mp+2 m

dB	
65 <	
60 <	<= 65
55 <	<= 60
50 <	<= 55
45 <	<= 50
	<= 45

Mittakaava 1:3000

0 30 60 90 120 m

VV 6.11.2019

RAMBOLL

LIITE 1.1

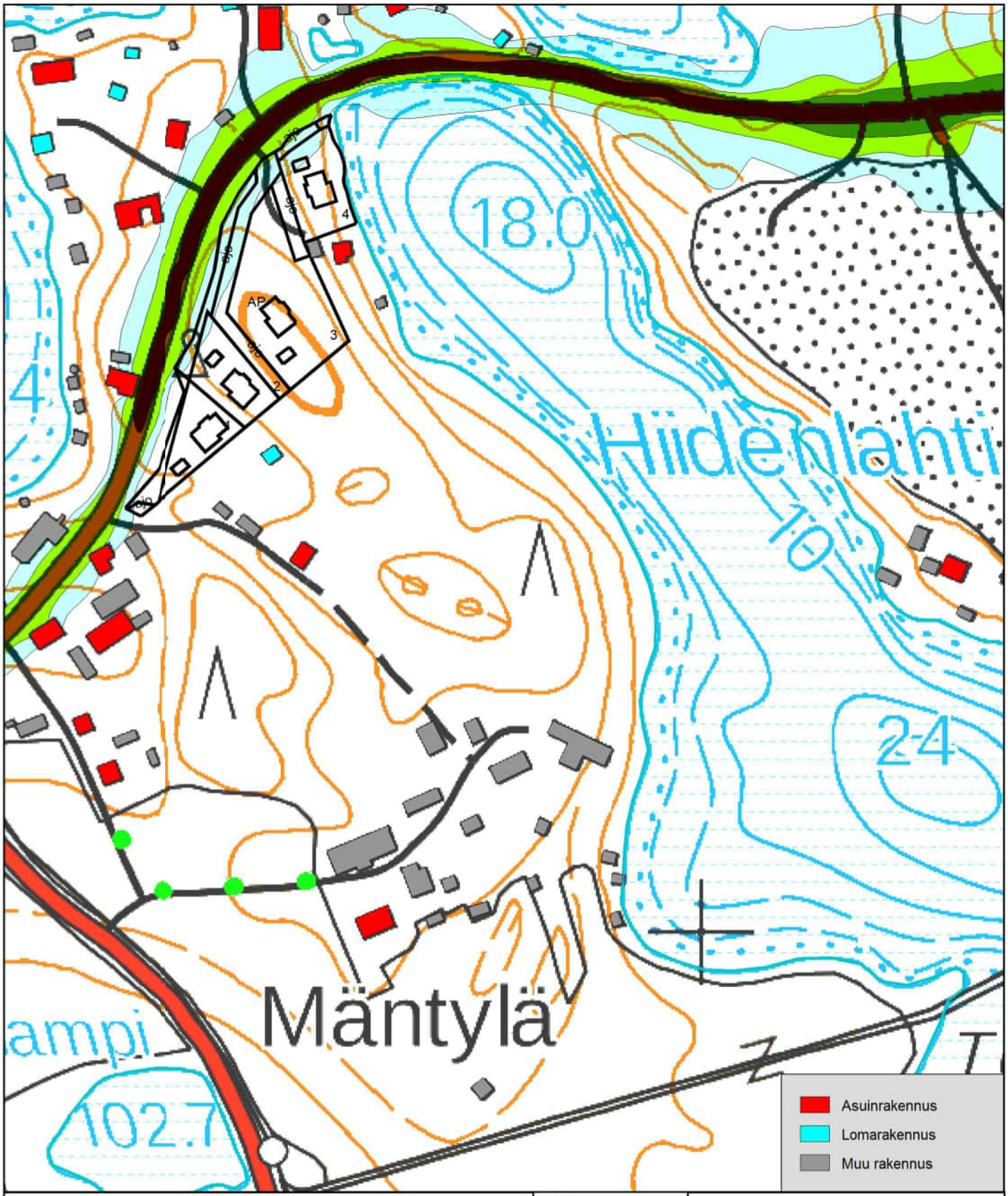

Pieksämäen kunta
Hiidenlahden asemakaava
Meluselvitys

Nykytilanne, Yöajan keskiäänitaso ($L_{Aeq\ 22\text{-}7}$)

Tie 453, Kauppatie/Tihusniementie, 40-80 km/h

Laskentakorkeus mp+2 m

dB	
65 <	
60 <	<= 65
55 <	<= 60
50 <	<= 55
45 <	<= 50
40 <	<= 45
	<= 40

Mittakaava 1:3000

0 30 60 90 120 m

VV 6.11.2019

RAMBOLL

LIITE 1.2

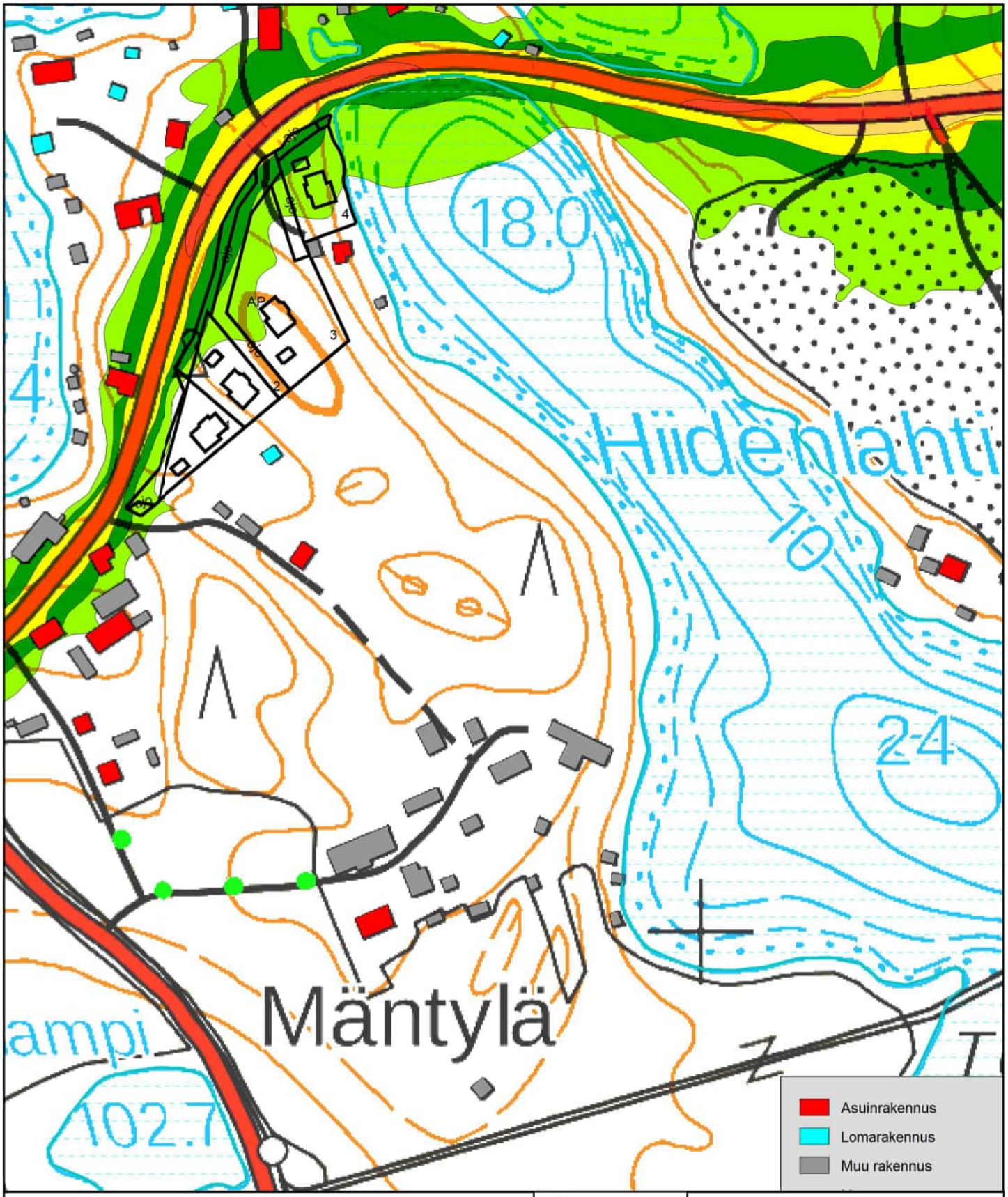

Pieksämäen kunta
Hiidenlahden asemakaava
Meluselvitys

Ennustetilanne v.2040, Päiväajan keskiäänitaso ($L_{Aeq\ 7\text{-}22}$)

Tie 453, Kauppatie/Tihusniementie, 40-80 km/h

Laskentakorkeus mp+2 m

dB	
65 <	
60 <	<= 65
55 <	<= 60
50 <	<= 55
45 <	<= 50
	<= 45

Mittakaava 1:3000

0 30 60 90 120 m

VV 6.11.2019

RAMBOLL

LIITE 2.1

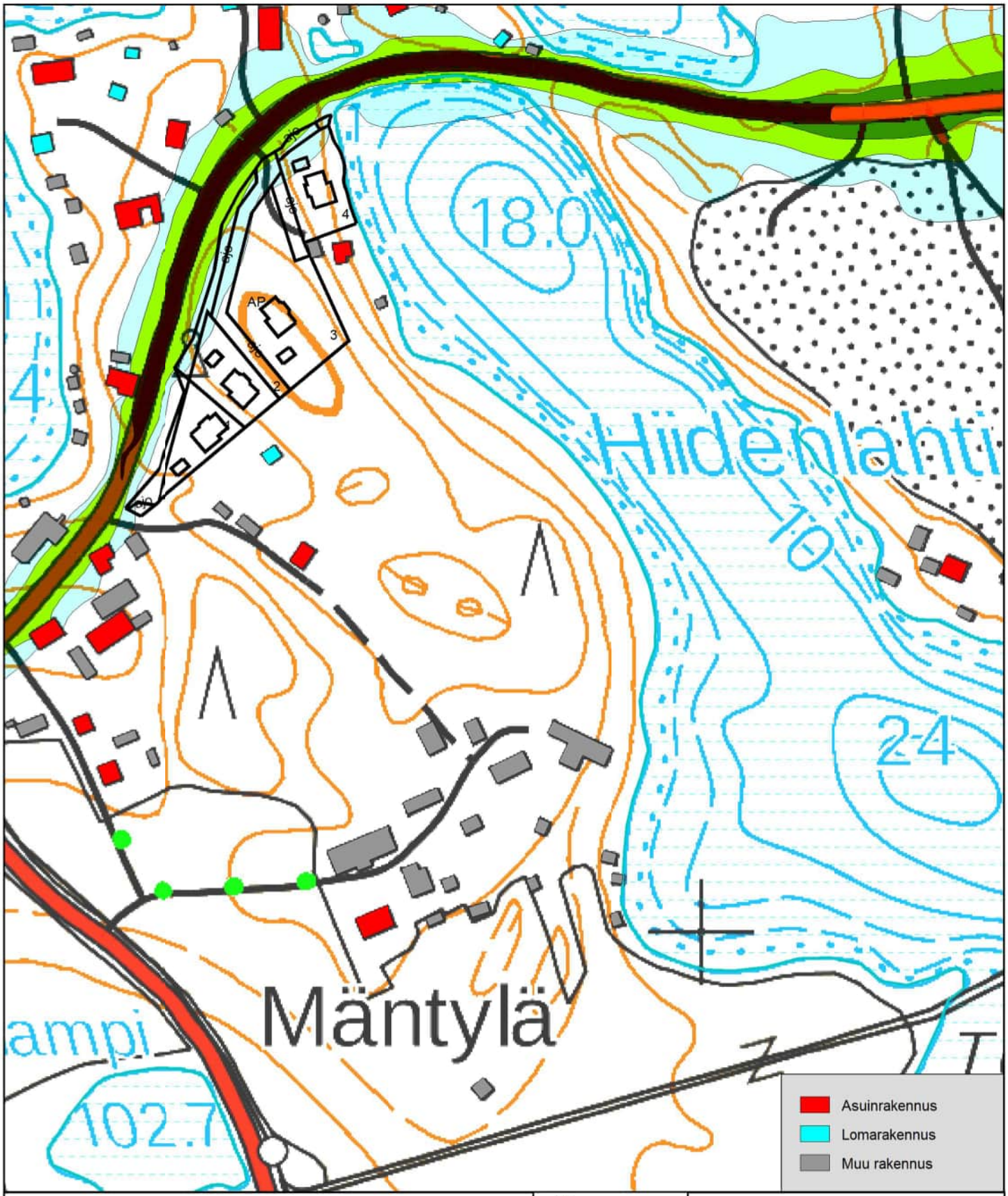

Pieksämäen kunta
Hiidenlahden asemakaava
Meluselvitys

Ennustetilanne v.2040, Yöajan keskiäänitaso ($L_{Aeq\ 22\text{-}7}$)

Tie 453, Kauppatie/Tihusniementie, 40-80 km/h

Laskentakorkeus mp+2 m

dB	
65 <	
60 <	<= 65
55 <	<= 60
50 <	<= 55
45 <	<= 50
40 <	<= 45
	<= 40

Mittakaava 1:3000

0 30 60 90 120 m

VV 6.11.2019

RAMBOLL

LIITE 2.2

MH

Jäppilän asemakaavan muutos, vastine OAS:sta saatuun palautteeseen

Lausunnot

Lausunto 1

Riihisaari-Savonlinnan museo

Pieksämäen kaupunki on pyytänyt Savonlinnan museolta lausuntoa Jäppilän taajaman asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS). Suunnittelualue käsittää nykyisen Jäppilän taajaman asemakaava-alueen sekä Hiidenlahden laajennusalueen, yhteensä noin 70 ha. Kaavan yhteydessä selvitetään mm. kaavamuutosalueen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot. Kaavatyön tavoitteena on selvittää Jäppilän taajaman asemakaavan ajantasaisuus. Suunnittelussa varaudutaan noin 20 vuoden aikajänteen muutostarpeisiin tavoitevuoden ollessa 2040.

Kaava-alueelta tehdään kulttuuriympäristöselvitys. OAS:ssa on tuotu esiin Etelä-Savon maakuntakaavan kulttuuriympäristökohteet. Etelä-Savon kulttuuriperintötietokanta on huomioitu lähteenä. Tietokannassa on kaava-alueelta 12 kohdetta, joiden tilanne on hyvä päivittää kaavaa varten tehtävässä kulttuuriympäristöselvityksessä. Lisäksi kaava-alueella voi olla muita kohteita tai alueita, joiden mahdollisia kulttuuriperintöarvoja ei ole vielä selvitetty.

Savonlinnan museo pyytää korjaamaan kohtaan "Osalliset" museon nimen muotoon "Riihisaari - Savonlinnan museo" ja siirtämään Savonlinnan museon ryhmään "muut viranomaiset ja yhteisöt". Savonlinnan museo on Savonlinnan kaupungin yksikkö, joka Etelä-Savon alueellisena vastuumuseona vastaa maakunnan kulttuuriympäristötehtävästä.

Vastine:

Kaavaa varten laaditaan erillinen rakennetun kulttuuriympäristön inventointi, jonka tulokset huomioidaan osana kaavaratkaisua.

Korjataan museon nimi OAS:aan.

Lausunto 2

Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue on osallistunut aloitusvaiheen viranomaisneuvotteluun 4.5.2021, jossa esiteltiin ko. kaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (OAS). Liikenne -vastuualue toi esiin, että vanhentuneet LYT/LYS -merkinnät tulee päivittää maanteiden osalta. Kaava-alueelle sijoittuvia maanteitä ovat st 458 (Pieksämäki-Jäppilä-Varkaus), mt 4520 (Jäppilän kirkkotie), mt 15289 (Kotamäki) ja mt 15329 (Maavesi). Kotamäentie ja Maavedentie kuuluvat niiden maanteiden joukkoon, jotka eivät ole oikeutettuja LT (maantien alue) -merkintään (MRL 83.4 §), näin ollen ne tulisi osoittaa katuna. Maavedentien osalta voidaan harkita kaavan kumoamista LYT-merkinnän osalta.

Hiidenlahden laajennusalueen kulkuyhteyksien osalta tulee huomioida Jäppiläntien (st 458) luonne seudullisena väylänä, maastolliset haasteet, liikkujien liikenneturvallisuus ja liittymävälisuositukset (400-150 m) tieosuudella, joka ei tälläkään hetkellä täytä liittymävälisuositusta. Myönteistä on, että kaava-alueelle laaditaan meluselvitys.

Vastine:

Huomioidaan kaavaluonnoksen laadinnassa lausunnossa esille tuodut asiat. Huomioidaan kuitenkin liikennealueiden käyttö ja luonne. Taajamaa lävistävät tiealueet palvelevat taajaman ulkopuolelle suuntautuvaa läpikulkuliikennettä.

Lausunto 3

Etelä-Savon maakuntaliitto

Kaavatyön tavoitteena on selvittää Jäppilän taajaman asemakaavan ajantasaisuus. Tarkastelussa huomioidaan mm. alueen toteutuneisuus, uudisrakentamisen volyymi sekä voimakas alue- ja väestörakenteen muutos. Työssä huomioidaan Pieksämäen kaupungin strategia sekä elinvoimaohjelma 2018–2027. Suunnittelussa varaudutaan noin 20 vuoden aikajänteen muutostarpeisiin ja kaavan tavoitevuosi 2040.

OAS:ssa on kuvattu maakuntakaavassa suunnittelualueelle osoitetut kaavamerkinnät, mutta maakuntakaavan yhteydessä olevaa kehittämisperiaatekarttaa ei ole huomioitu. Kehittämisperiaatekartta ja sen kehittämissuositukset voisi lisätä OAS:iin tai ainakin huomioida ne kaavaan valmistelussa ja tulevassa kaavaselostuksessa. Kehittämisperiaatemerkinnöillä osoitetaan Etelä-Savon alueidenkäytön kehittämisen keskeiset suuntaviivat. Jäppilä on osoitettu merkinnällä pieni maaseututaajama ja merkintään liittyvän kehittämissuosituksen mukaan sen kehittämisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

• rooliin maaseudun ja vapaa-ajanasutuksen lähipalvelualueina
• palvelujen säilymistä tukevaan erikoistumiseen
• kiinteä laajakaistaverkon edistämiseen sekä
• saavutettavuuden edistämiseen uusilla kevennetyillä liikennepalveluilla.

Keskusverkon kehittämiskeinoina käytetään maankäytön suunnittelun ohella aluekehitys ja maankäyttöpoliittisia toimenpiteitä, joilla tapauskohtaisesti parannetaan alueiden sosiaalista, taloudellista ja/tai lähiympäristön tilaa.

Keskusverkon kehittämisessä suositellaan käytettäväksi kunkin keskuksen rooliin soveltuvia suunnittelutyökaluja maapolitiikan, rakentamisen ja erilaisten kehittämistoimenpiteiden tueksi.

Maankäytön suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kunkin keskuksen rooliin soveltuvien suunnitteluvälineiden käyttöön, niiden ajantasaisuuden arviointiin, kuntien maankäyttöpolitiikkaan ja kykyyn palvella erilaisia maankäyttö- ja investointitarpeita sekä muihin alueen oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin.

Lisäksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää elinympäristöjen toimivuutta, viihtyisyyttä ja taloudellisuutta hyödyntämällä ja eheyttämällä olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee pyrkiä vähentämään liikennetarvetta, parantamaan liikenneturvallisuutta sekä edistämään joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytyksiä.

Maakuntaliiton mielestä on hyvä asia, että Jäppilän kirkonkylän asemakaavat ajantasaistetaan. Olisi kuitenkin ollut hyvä, että taajaman yleisen kehittämisen pohjaksi olisi ensin laadittu joko strateginen yleiskaava tai vastaava taajaman kehittämisen strateginen suunnitelma, jonka pohjalta asemakaavat olisi uudistettu. Tämä olisi tarjonnut mahdollisuuden pohtia Jäppilän kirkonkylän eri kehittämisvaihtoehtoja laajemmin kuin yksittäisten rakennuspaikkojen kautta, jotta kaavaratkaisu vahvistaisi taajaman identiteettiä. Osallistumis- ja arviointinsuunnitelmaan voisi lisätä vähintään jonkinlaisen tulevaisuustarkastelun taajaman kehityksen suunnista.

Tehdyistä ja tehtävistä selvityksistä maakuntaliitto toteaa, että Jäppilän kirkonkylän alueella tapahtuvassa rakentamisessa ja sen suunnittelussa on erityisesti otettava huomioon pohjavesiasiat sekä maisema-asiat. Asemakaavassa tulisi antaa määräyksiä myös maisemanäkökulmasta sekä kiinnittää erityistä huomiota mm. uudisrakentamisen lämmitysratkaisuihin.

Maakuntaliitolla ei ole muuta huomauttamista Jäppilän kk oasiin.

Vastine:

Täydennetään maakuntakaavaatilannetta kuvaavaa osiota OAS:ssa. Asemakaavassa huomioidaan väestökehityksen trendi ja alueen tulevaisuuden kehityssuunta ja tuodaan kyseiset seikat esiin kaava-selostuksessa. Taajaman kehittämisen pääpainopisteenä on nykyisten palveluiden turvaaminen.

Huomioidaan myös muut lausunnossa esille tuodut seikat jatkosuunnittelussa.

Lausunto 4

Etelä-Savon ELY-keskus

Suunnittelukohteena on Pieksämäen keskustaajamasta noin 20 km koilliseen sijaitseva Jäppilän kirkonkylä. Kaava-alue käsittää nykyisen Jäppilän taajaman asemakaava-alueen sekä laajennusalueen Hiidenlahdessa. Kaavoitustyön tavoitteena on mm. palvelu- ja väestörakenteen muuttumisen johdosta päivittää paikoin toteutumaton asemakaava vastaamaan nykytarpeita.

Merkittävä osa suunnittelualueesta kuuluu Hiidenlammen pohjavesialueeseen sekä Jäppilän kirkonmäen ja Puotimäen maakunnallisesti arvokkaaseen rakennetun ympäristön alueeseen, johon liittyy myös maisemallisia arvoja.

ELY-keskuksen lausunto
Pienestä koostaan huolimatta Jäppilän kirkonkylällä on paikalliskeskuksena merkittävä rooli alueella ja olisikin hyvä, jos kaavatyön tavoitteita voitaisiin täsmentää ennen varsinaista karttatarkastelua. ELY-keskus suosittelee erityisesti huomioimaan Etelä-Savon maakuntakaavassa (päivitetty 2016) alueeseen kohdistetut suunnittelumääräykset, jotka maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) 32 §:n mukaan ovat ohjeena kaavaa laadittaessa. Kyseisten määräysten mukaan alueen kehittämisessä on mm. kiinnitettävä erityistä huomiota alueen rooliin maaseudun ja vapaa-ajanasutuksen lähipalvelualueena sekä palvelujen säilymistä tukevaan erikoistumiseen. Erityisen tärkeää olisi tukea kaavoituksella juuri Jäppilän kirkonkylälle omaleimaisen maaseutumaisen luonteen säilyttämistä ja vahvistamista, mikä voisi puoltaa myös kaava-alueen mahdollista laajentamista harkitusti.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) esitetyt olemassa olevat sekä tarvittavat selvitykset vaikuttavat melko kattavilta. Koska asemakaava laaditaan alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, on sitä laadittaessa kuitenkin soveltuvin osin otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään (MRL 54.4 §). Tämä edellyttää ns. yleiskaavallista tarkastelua tiettyjen teemojen, kuten esim. palvelurakenteen ja liikenteen osalta.

ELY-keskus katsoo, että OAS:ssa mainittujen luontoselvityksen sekä kulttuuriympäristöselvityksen lisäksi tulee selvittää alueen maisema-arvot. Myös hulevesiä koskeva suunnitelma/selvitys on tarpeen niin pohja- kuin etenkin tässä tapauksessa pintavesien varjelemiseksi.

OAS:ssa olisi hyvä esittää mitä vaikutuksia juuri tässä kaavahankkeessa erityisesti on tarpeen arvioida sekä kuinka kaavan merkittävimpiä vaikutuksia arvioidaan.

Osallisiin olisi hyvä lisätä myös vanhus- ja vammaisjärjestöt sekä paikallinen osakaskunta. ELY-keskus pitää kaupungin järjestämää ns. kaavakävelyä erinomaisena tapana aktivoida osallisia niin tavoitteiden asettamisessa kuin itse kaavan laadinnassa.

Vastine:

Huomioidaan lausunnossa esille tulleet keikat jatkosuunnittelussa sekä täydennetään OAS:aa osallisten osalta.

Lausunto 5

Savon-Voima Verkko oy

Esittäisimme liitekartan mukaisia varauksia nykyisille keskijänniteverkon maakaapeleille ja puistomuuntamoille.

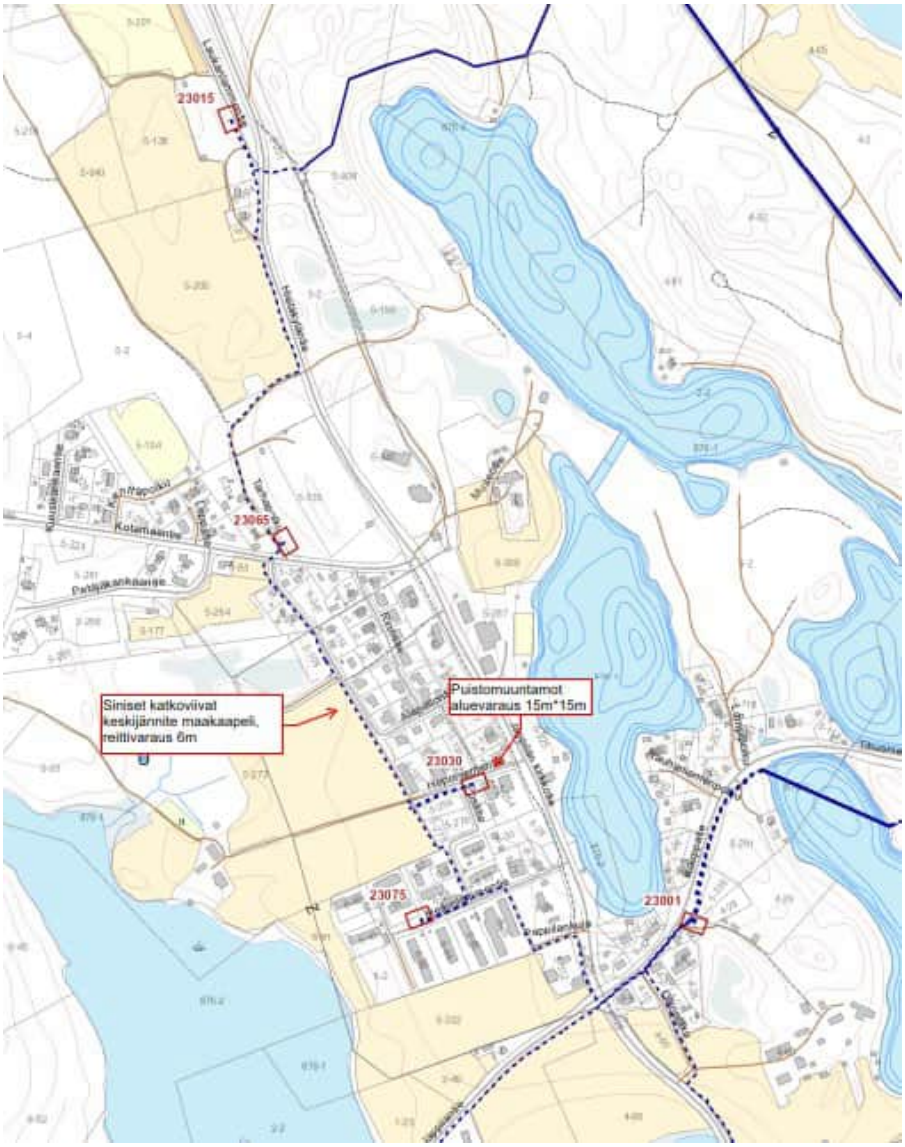

Vastine:

Huomioidaan kyseiset tekniset varaukset tarpeellisilla merkinnöillä.

Lausunto 6

Jäppilän kylät

Jäppilän Kylät ry on osallistunut asemakaavan muutoskeskusteluun Jäppilässä ensin Jäppilän kumppanuuspöydässä 5.10.2021 ja sitten Kyläkävelyllä 11.10.2021.

Laiturin tarvetta on kuvattu Pieksämäen kaupungin ja Jäppilän yhteisessä Kumppanuuspöydässä 5.10.2021 seuraavalla tavalla.

”Syvänsijärven Hiidenlahdella oli taannoin yksityisin voimin rakennettu laiturintapainen n. 40 m Varkaudentiestä etelään lahden itärannalla. Vaikka laituri olikin heppoinen, se palveli kesäasukkaita kauppareissuilla ja muutenkin. Nyt laituri on tuhoutunut, eikä rantautumispaikkaa enää ole. Moni Jäppiläläinen käyttää Immosen laituria ehkä tietämättään, että se on yksityinen. Laituria ei ole enää ja kesäasukkaat tiedustelleet katoamisen syytä. Toiveena on, että kaupunki rakentaisi rantautumispaikan, uimalaiturin ja parkkipaikan, joka palvelisi koko kylää. Laituri voisi olla sellainen johon 2–3 moottorivenettä saisi kiinnitettyä tilapäisesti. Luottamushenkilöt vievät toivetta omalta osaltaan eteenpäin. Tiedotetaan teknistä toimea”.

Lisäksi laituria voitaisiin käyttää uimareiden varalaiturina Ahvenlammen ollessa uimakiellossa. Laiturin välittömässä läheisyydessä voisi olla tarvittaessa vuokrattavia soutuvenepaikkoja.

Nyt näyttäisi siltä, että asemakaavasta on jäänyt pois Syvänsijärven Hiidenlahden laituri, jota ehdotamme lisättäväksi Jäppilän asemakaavan muutokseen.

Vastine:

Huomioidaan lausunnossa esille tulleet seikat mahdollisuuksien mukaan kaavaratkaisussa.

Todettakoon kuitenkin, että Hiidenlahden itäpuoli ei sisälly suunnittelualueeseen.

Mielipiteet

Mielipide 1

Jäppilässä leikkipuiston uudistamisen yhteydessä jäi tontin toinen pääty vapaaksi.

Siinä on tasainen nurmikko.

Tarvittaisiin vain aita ja portti,niin saataisiin kylän asukkaiden ja tietysti muidenkin kylässä
vierailijoiden lemmikeille koirapuisto.

Nykyäänhän käynyt niin, että perheet vieraillessaan leikkipuistossa,ottavat myös koiransa mukaan leikkipuis-
toon,olisi parempi vaihtoehto,että voisivat laittaa lemmikin vieressä sijaitsevaan aitaukseen lapsien leikki-
misen ajaksi.

Tämä olisi myös palvelu pienin kustannuksin lisäten kylän pito- ja vetovoimaa.

Vastine:

Toive ei ole kaavalla ratkaistava asia. Puistoalueita voidaan kehittää eri tarpeita huomioiden ilman erityisiä asemakaavamerkintöjä.

Merkitään asia tiedoksi sekä tiedotetaan asiasta vastuutahoja.

Mielipide 2

Pyydetään rakennuspaikan osoittamista tilalle 593-440-5-339 sekä kevyenliikenteen väylän osoittamista tilojen 5-200, 5-42 ja 5-311 alueelle.

Vastine:

Selvitetään mahdollisuutta laajentaa kaava-aluetta tilan 5-339 alueelle sekä osoittaa sille rakennuspaikka.

Kevyenliikenteen väylän osoittamiseen ei ole estettä.

Mielipide 3

Pyydän, että asemakaavan rajat toteutetaan kaavamuutoksessa seuraavasti (ks. karttaliite)

- raja välille 5:320 ja 5:112 pyykkien 2, 3 ja 26 mukaisesti sekä
- raja välille 5:26 ja 5:319 / 5:71 pyykkien 93, 12 ja 28 mukaisesti

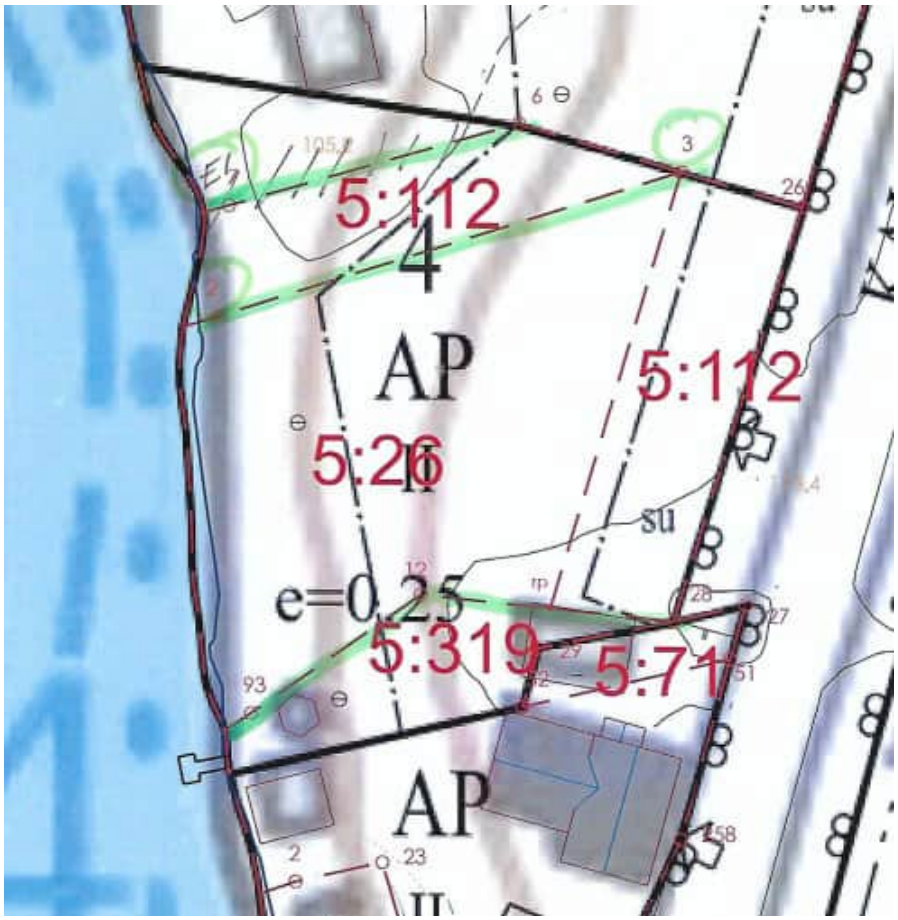

Vastine:

Tonttirajojen muutoksille ei ole estettä. Osoitetaan rajat omistusolojen mukaisesti.

Mielipide 4

Asemakaavamuutoksessa on otettu erittäin voimakkaasti kantaa Hiidenlammen pohjavesialueella tapahtuvaan maa-ainesten ottotoimintaan. Tällä tarkoitetaan suoraan allekirjoittaneiden maa-ainesten ottotoimintaa.

Meillä on harjoitettu maa-ainesten myyntiä useita kymmeniä vuosia. Vuosi vuodelta ottotoimintaa on aina vaikeutettu. Esim. suojakerroksen paksuus pohjaveteen on jatkuvasti noussut.

Aikaisemmin meidän ja Multalan Soran alueet kuului samaan pohjavesiluokkaan. Sittemmin Multalan Soran alueella sallitaan otto, mutta meidän ei. Pohjavesialueen raja oli saatu kulkemaan keskellä harjua maiden rajaa myöten.

Maa-ainesten myynti on ollut meille erittäin tärkeä tulonlähde. Jos maa-ainesten otto jatkossa kielletään, se vaikeuttaa myös tilan jatkajan toimintaa. Toiminta on myös välillisesti työllistänyt paikallista kuljetusalan yrittäjää.

Ihmisillä on monenlaista pääomaa, jota he pystyvät hyödyntämään, mutta maaseutua rokotetaan (mm. maa-aines, rantarakentaminen, metsä jne). Täällä pääoman käyttöä määräävät muut tahot.

Jatkossakin tulemme hakemaan lupia maa-ainesten myyntiin. Jos yhteiskunta kieltää pääomamme käytön, ylisuojelemalla pohjavesialuetta, on siitä menetetystä ansionmenetyksestä saatava korvaus.

Toisena asiana kiinnitin huomion kulttuuriympäristön arvoihin ja siinä pappilaan. Pappila on rakennuksena samanikäinen kuin tilamme, joka sijaitsee Kirkon, museon ja koulun vaikutusalueessa, jota olemme hoitaneet ottaen huomioon em. alueen. Entäs pappila, sijaitsee hoitamattoman kuusiaidan sisällä, laajennettu virastosiivellä ja ikkunat pilattu suurilla laseilla. Isä sanoi aikoinaan, kun istui tuvan kiikussa, ”kenen kiikusta samalla katsomalla näkyy kirkko, koulu ja kapakka”!

Vastine:

Suunnittelualueen kulttuuriarvot selvitetään ja huomioidaan kaavoituksessa eikä maisemallisesti ja kulttuuriympäristön kannalta tärkeille alueille haluta osoittaa sellaista toimintaa, joka vaarantaa kyseisiä arvoja.

FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Mirjam Hyvönen
arkkitehti SAFA